

รายงานฉบับสมบูรณ์

อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากเงินกู้เพื่อการศึกษา

Economic Rate of Return on Student Loan

รศ.ดร.อดิสร อิศรางกูร ณ อยุธยา

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

กุมภาพันธ์ 2556

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ix
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย.....	2
1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย.....	2
1.4 ประโยชน์ของการศึกษา.....	3
1.5 องค์ประกอบของรายงานการศึกษา.....	4
บทที่ 2 กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา	5
2.1 ความเป็นมากองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา.....	5
2.2 หลักเกณฑ์ในการกู้ยืมเงินกู้เพื่อการศึกษา.....	6
2.3 ระยะเวลาครบกำหนดชำระหนี้.....	7
2.4 จำนวนเงินกู้เพื่อการศึกษาของปีการศึกษา 2555.....	10
2.5 การดำเนินงานปี พ.ศ. 2539-2553.....	11
บทที่ 3 ทบทวนวรรณกรรม	15
3.1 ทุณมนุษย์และการศึกษา.....	16
3.2 วิธีการประเมินอัตราผลตอบแทนจากการศึกษา.....	17
3.2.1 Elaborate Method.....	17
3.2.2 Earning Function.....	19
3.2.3 ผลตอบแทนจากการศึกษาที่ได้จาก Elaborate Method และ Earning Function.....	22
3.3 ผลตอบแทนจากการศึกษา.....	24
3.3.1 ผลประโยชน์ทางการเงินโดยตรงส่วนบุคคล.....	28
3.3.2 ผลประโยชน์ส่วนบุคคลโดยตรงที่ไม่ใช่เงิน.....	28
3.3.3 Pure Public Good Externalities.....	28
3.3.4 ผลประโยชน์ต่อสังคมทางอ้อมในรูปของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ.....	29
3.3.5 ผลประโยชน์ส่วนบุคคลทางอ้อมที่ไม่ใช่เงิน.....	29
3.3.6 Pure Public Good Externalities.....	29
3.4 ทบทวนวรรณกรรมอัตราผลตอบแทนจากการศึกษาในประเทศไทย.....	30

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 วิธีการศึกษาและการรวบรวมข้อมูล	33
4.1 กรอบความคิดของการศึกษา.....	33
4.2 Choice modeling และตัวแบบทางสถิติ.....	33
4.3 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	36
4.3.1 แบบสอบถาม.....	36
4.3.2 จำนวนตัวอย่างและการกระจาย.....	38
4.3.3 จำนวนตัวอย่างที่สำรวจได้.....	38
บทที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากการสำรวจ	41
5.1 ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวนักศึกษาที่กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา.....	41
5.1.1 ขนาดครอบครัวและผู้อยู่ในความดูแลด้านการศึกษา.....	41
5.1.2 รายได้ของครอบครัว.....	43
5.1.3 ภาวะหนี้สินของครอบครัว.....	45
5.1.4 จำนวนเงินกู้ยืมของนักศึกษา.....	47
5.1.5 การใช้จ่ายเงินค่าครองชีพของนักศึกษา.....	50
5.2 ผลกระทบของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม.....	51
5.2.1 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ.....	52
5.2.2 ผลกระทบทางด้านสังคม.....	56
5.2.3 สรุปภาพรวมความสำคัญของผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม.....	59
5.3 การเลือกนโยบายเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา กับเงินทุนให้เปล่า.....	60
5.4 ผลกระทบของเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา.....	65
5.4.1 สาเหตุที่ไม่สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา.....	65
5.4.2 มาตรการความช่วยเหลือของรัฐบาลต่อผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อ ในระดับอุดมศึกษา.....	65
บทที่ 6 การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางด้านเศรษฐกิจและสังคม	67
6.1 การตัดสินใจเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาหรือเงินทุนให้เปล่า.....	67
6.2 การคำนวณอัตราผลตอบแทนนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา.....	73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7 บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	77
7.1 สรุปผลการศึกษาลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวนักศึกษา.....	77
7.2 สรุปผลการศึกษาด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม.....	77
7.3 การเลือกข้อเสนอความช่วยเหลือระหว่างเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาและเงินทุนให้เปล่า.....	78
7.4 สรุปผลการศึกษาอัตราตอบแทนทางเศรษฐกิจของเงินกู้เพื่อการศึกษา.....	79
7.5 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	79
บรรณานุกรม.....	81
ภาคผนวก ก. แบบสอบถาม.....	85

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 2.1	วงเงินกู้ยืมเงินในปีการศึกษา 2555 (หน่วย : บาท/ราย/ปี).....	10
ตารางที่ 2.2	การอนุมัติให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 – 2553.....	11
ตารางที่ 2.3	จำนวนผู้กู้ยืมและเงินกู้ยืมที่ครบกำหนดชำระหนี้คืน ข้อมูลสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2553.....	13
ตารางที่ 3.1	อัตราผลตอบแทนจากการศึกษาที่ได้จาก Elaborate Method.....	23
ตารางที่ 3.2	อัตราผลตอบแทนจากการศึกษาที่ได้จาก Earning Function.....	23
ตารางที่ 3.3	สัดส่วนของผลตอบแทนจากการศึกษา.....	26
ตารางที่ 3.4	ผลตอบแทนส่วนบุคคลที่ไม่ใช่ตัวเงิน.....	27
ตารางที่ 4.1	ประเภทแบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจ.....	37
ตารางที่ 4.2	จำนวนตัวอย่างนักศึกษาแบ่งตามมหาวิทยาลัยและกลุ่มสาขาวิชา.....	39
ตารางที่ 4.3	จำนวนตัวอย่างนักศึกษาที่สำรวจได้แบ่งตามมหาวิทยาลัยและกลุ่มสาขาวิชา.....	39
ตารางที่ 4.4	จำนวนตัวอย่างนักศึกษาที่สำรวจได้แบ่งตามกลุ่มสาขาวิชาและชั้นเรียน.....	40
ตารางที่ 4.5	อายุของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม.....	40
ตารางที่ 5.1	การมีชีวิตของบิดามารดา.....	41
ตารางที่ 5.2	อายุของบิดามารดา.....	42
ตารางที่ 5.3	จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....	42
ตารางที่ 5.4	ผู้อยู่ในอุปการะของบิดามารดา.....	43
ตารางที่ 5.5	แหล่งรายได้ของครอบครัว.....	44
ตารางที่ 5.6	รายได้ของครัวเรือนต่อเดือน.....	44
ตารางที่ 5.7	รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนแบ่งตามแหล่งที่มาของรายได้.....	45
ตารางที่ 5.8	สถานะหนี้สินของครอบครัว.....	46
ตารางที่ 5.9	หนี้สินครัวเรือนเฉลี่ย.....	46
ตารางที่ 5.10	หนี้สินครัวเรือน.....	47
ตารางที่ 5.11	จำนวนเงินกู้ยืมการศึกษาแบ่งตามชั้นเรียนนักศึกษา.....	48
ตารางที่ 5.12	จำนวนเงินกู้ยืมการศึกษาแบ่งตามชั้นเรียนนักศึกษา.....	49
ตารางที่ 5.13	จำนวนเงินกู้ยืมการศึกษาแบ่งตามกลุ่มสาขาที่เรียน.....	49
ตารางที่ 5.14	สัดส่วนการใช้จ่ายเงินค่าครองชีพของนักศึกษา.....	51

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 5.15 ระดับการเรียนสูงสุด ถ้าได้รับเงิน กยศ.....	53
ตารางที่ 5.16 การเปลี่ยนแปลงระดับการเรียนในกรณีที่ไม่ได้รับเงิน กยศ.....	53
ตารางที่ 5.17 การเปลี่ยนแปลงแผนการเรียนในกรณีที่ไม่ได้รับเงิน กยศ.....	54
ตารางที่ 5.18 ผลกระทบกับรายได้ในอนาคต ถ้าไม่ได้รับเงินกู้ กยศ. (%).....	55
ตารางที่ 5.19 ผลกระทบกับรายได้เฉลี่ยที่ลดลงในอนาคต ถ้าไม่ได้รับเงินกู้ กยศ. (%).....	55
ตารางที่ 5.20 วิธีการบริหารเงินเพื่อการศึกษาในกรณีที่ไม่ได้รับเงินกู้ยืมจาก กยศ.....	56
ตารางที่ 5.21 ผลกระทบต่อการใช้จ่ายของครอบครัวในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ.....	56
ตารางที่ 5.22 ผลกระทบต่อภาระหนี้สินของครอบครัวในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ.....	57
ตารางที่ 5.23 ผลกระทบต่อการทำงานของบิดามารดาในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ.....	57
ตารางที่ 5.24 การทำงานพิเศษของนักศึกษา.....	58
ตารางที่ 5.25 ผลกระทบต่อการทำงานของนักศึกษาในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ.....	58
ตารางที่ 5.26 ผลกระทบต่อภาวะจิตใจของนักศึกษาในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ.....	58
ตารางที่ 5.27 ผลกระทบต่อภาวะจิตใจของผู้ปกครองในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ.....	59
ตารางที่ 5.28 ภาพรวมผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ.....	59
ตารางที่ 5.29 ภาพรวมผลกระทบทางด้านสังคม.....	60
ตารางที่ 5.30 การเลือกเงินกู้ยืม กยศ. กับเงินทุนให้เปล่า.....	61
ตารางที่ 5.31 รูปแบบเงินกู้ยืมที่นักศึกษาเลือกแบ่งตามเงินกู้ยืมและเงินทุนแบบให้เปล่า.....	62
ตารางที่ 5.32 จำนวนเงินที่นักศึกษาเลือก.....	64
ตารางที่ 5.33 สาเหตุที่ไม่สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา.....	65
ตารางที่ 5.34 มาตรการช่วยเหลือของรัฐบาลต่อผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา.....	66
ตารางที่ 6.1 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ 1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา.....	69
ตารางที่ 6.2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา.....	69
ตารางที่ 6.3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา.....	70
ตารางที่ 6.4 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา.....	70
ตารางที่ 6.5 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ 5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา.....	71

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 6.6 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ 6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา	72
ตารางที่ 6.7 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ 7 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา	72
ตารางที่ 6.8 อัตราผลตอบแทนนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาจำแนกตาม กลุ่มสาขาวิชาและพื้นที่.....	74
ตารางที่ 6.9 อัตราผลตอบแทนนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาสุทธิจำแนกตาม กลุ่มสาขาวิชาและพื้นที่.....	75

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 2.1 การครบกำหนดชำระหนี้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา.....	8
รูปที่ 2.2 จำนวนของผู้กู้ยืมที่ได้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ปีการศึกษา 2539-2553.....	12
รูปที่ 3.1 วิธีการประเมินผลตอบแทนจากการศึกษา.....	16
รูปที่ 3.2 การใช้ต้นทุนและผลประโยชน์จากการศึกษาในการประเมินอัตราผลตอบแทน ตามวิธี Elaborate Method.....	17
รูปที่ 3.3 การประเมินอัตราผลตอบแทนโดยวิธี Earning Function.....	22
รูปที่ 3.4 เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนที่ได้จาก Elaborate Method และ Earning Function.....	24
รูปที่ 3.5 ชนิดของผลตอบแทนจากการศึกษา.....	25
รูปที่ 5.1 สัดส่วนค่าใช้จ่ายของนักศึกษา.....	50

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการศึกษาอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ คำนวณอัตราผลตอบแทนเพื่อนำไปวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจและนำผลการศึกษาไปใช้จัดสรรเงินกู้ให้ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การศึกษาทำการสำรวจนักศึกษาจำนวน 2,000 ราย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ โรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กระจายตาม กลุ่มสาขาวิชา 5 กลุ่ม ได้แก่ บริหารธุรกิจ วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์อื่น ๆ มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ และสังคมศาสตร์อื่น รวมทั้งกระจายตัวอย่างตามวงเงินกู้ยืมและเงินทุนให้เปล่า 25 กลุ่ม โดยมี วงเงินกู้ยืมตั้งแต่ 60,000-100,000 บาท และเงินทุนให้เปล่าที่มีสัดส่วนตั้งแต่ 10% - 50% ของวงเงินให้กู้ยืม คือมีจำนวนเงินตั้งแต่ 6,000-50,000 บาท การวิเคราะห์หาอัตราผลตอบแทนใช้ตัวแบบ Choice Modeling และเทคนิคการวิเคราะห์แบบ Logit Model เพื่อคำนวณอัตราผลตอบแทนในรูป Internal Rate of Return (IRR) ของนโยบายเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวนักศึกษาที่กู้ยืมเงิน กย ศ. เป็นครอบครัวขนาดเล็กที่มีสมาชิกไม่เกิน 5 คน เป็นครอบครัวที่มีรายได้น้อยโดยมีรายได้เฉลี่ย 13,600 บาท/เดือน และครอบครัวของนักศึกษาร้อยละ 83.2 มีหนี้สิน โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 368,350 บาท (เป็นมูลค่า หนี้ที่ครอบครัว 265 ราย ที่ระบุจำนวนหนี้ได้)

นักศึกษามีแนวโน้มเลือกการกู้เงินกู้ยืม กยศ. เมื่อเงินทุนให้เปลามีจำนวนเงินน้อย และจะเลือกรับ เงินทุนให้เปล่า เมื่อเงินทุนให้เปลามีจำนวนเงินสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเงินทุนให้เปล่าอยู่ในช่วง 40,000- 50,000 บาท อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมนักศึกษาส่วนใหญ่ยังคงเลือกที่จะกู้เงิน กยศ. (ร้อยละ 62.40)มากกว่า ที่จะรับเงินทุนให้เปล่า (ร้อยละ 37.60) เหตุผลที่นักศึกษาเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา เพราะ ค่าใช้จ่ายเพื่อ การศึกษาในปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายสูง จำนวนเงินกู้ยืม กยศ.ที่ได้รับมีจำนวนมากพอสำหรับการศึกษา เงินกู้ยืม กยศ. ยังช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัว เงินกู้ยืม กยศ. มีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำเมื่อเทียบกับแหล่งเงินกู้อื่น มี ระยะเวลาปลอดหนี้ ระยะเวลาในการผ่อนชำระนาน ส่วนเหตุผลที่นักศึกษาเลือกรับเงินทุนให้เปล่า เพราะ เงินทุนให้เปล่าที่ได้รับมีจำนวนเงินมากพอที่จะเป็นค่าเทอมได้ และมีเงินเหลือพอที่จะนำไปใช้จ่ายในส่วนของ ค่าครองชีพ และไม่ยากเป็นหนี้ที่มีภาระต้องชำระในอนาคต

อัตราผลตอบแทนของนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาภาพรวมของนักศึกษาในกรุงเทพมหานครเท่ากับ 46.36% แบ่งเป็นผลตอบแทนทางด้านเศรษฐกิจ 23.29% และผลตอบแทนทางด้านสังคม 23.07% ส่วน ผลตอบแทนของนโยบายเงินกู้เพื่อการศึกษาของนักศึกษาต่างจังหวัดเท่ากับ 34.42% แบ่งเป็นผลตอบแทน ทางด้านเศรษฐกิจ 17.29% และผลตอบแทนทางด้านสังคม 17.13%

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

การจัดสรรงบประมาณของรัฐเพื่อสนับสนุนเงินกู้เพื่อการศึกษาเป็นนโยบายการคลังที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันให้กับเยาวชนและเพื่อพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่ผู้กำหนดนโยบายต้องทราบอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากเงินกู้เพื่อการศึกษาเพื่อกำหนดกรอบงบประมาณรวมในการจัดสรรเงินกู้เพื่อการศึกษาในแต่ละปี และเพื่อจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงานในแต่ละสาขาด้วย

ปัจจุบันภาครัฐยังขาดข้อมูลสำคัญในการการจัดสรรงบประมาณเงินกู้เพื่อการศึกษา คืออัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากเงินกู้เพื่อการศึกษา โดยเฉพาะอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากเงินกู้เพื่อการศึกษาที่แยกตามสาขาวิชาต่างๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเกี่ยวกับการคำนวณอัตราผลตอบแทนทางจากเงินกู้เพื่อการศึกษาที่เป็นที่มาของโครงการวิจัยของครั้งนี้มี 3 ประการได้แก่

หนึ่ง การคำนวณอัตราผลตอบแทนจากเงินกู้เพื่อการศึกษาในอดีตเน้นการใช้อัตราผลตอบแทนจาก*การศึกษา* ซึ่งเป็นสิ่งที่แตกต่างจากอัตราผลตอบแทนจาก*เงินกู้เพื่อการศึกษา* สาเหตุอัตราทั้งสองแตกต่างกันเป็นเพราะนักเรียนที่ได้รับเงินกู้เพื่อการศึกษาอาจมีโอกาสเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาชั้นนำในกรุงเทพฯ ขณะที่นักเรียนที่ไม่ได้รับเงินกู้เพื่อศึกษาก็ยังสามารถเข้าเรียนได้อยู่แต่อาจต้องเข้าเรียนในสถานศึกษาท้องถิ่นเท่านั้นเพราะผู้ปกครองไม่มีรายได้เพียงพอในการสนับสนุนให้เรียนในสถานศึกษาชั้นนำในกรุงเทพฯ ได้ด้วยเหตุนี้การคำนวณอัตราผลตอบแทนจากเงินกู้เพื่อการศึกษาจึงต้องเป็นการคำนวณเฉพาะส่วนของประโยชน์ที่เพิ่มขึ้น (marginal benefit) จากการที่นักเรียนที่ได้รับเงินกู้ได้เรียนในสถาบันการศึกษาชั้นนำในกรุงเทพฯ เมื่อเทียบกับการที่ไม่ได้รับเงินกู้แล้วต้องเรียนในสถานศึกษาท้องถิ่นเท่านั้น (with and without concept) หากมีการนำอัตราผลตอบแทนจาก*การศึกษา* จากสถาบันการศึกษาชั้นนำในกรุงเทพฯ ทั้งหมดมาใช้เพื่อสะท้อนอัตราผลตอบแทนจาก*เงินกู้เพื่อการศึกษา* จะเป็นการคำนวณที่คลาดเคลื่อนจากที่ควรจะเป็น

สอง การคำนวณผลตอบแทนจากเงินกู้เพื่อศึกษามักเน้นหลักคิดของทุนมนุษย์ (human capital) ที่คำนวณเฉพาะผลตอบแทนจากโอกาสในการสร้างรายได้ในอนาคตเมื่อนักเรียนมีการศึกษาสูงขึ้น แต่การคำนวณผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากการที่นักเรียนได้รับเงินกู้เพื่อการศึกษาจะต้องรวมผลตอบแทน

ทางสังคมจากเงินกู้เพื่อการศึกษาด้วย เช่น การลดลงของปัญหาความเครียดในครอบครัวเมื่อผู้ปกครองไม่ต้องเผชิญปัญหาหนี้สินที่เพิ่มขึ้นเพื่อนำเงินมาจ่ายค่าเล่าเรียน การที่ผู้ปกครองไม่ต้องทำงานหนักขึ้นเพื่อหาเงินมาเป็นค่าเล่าเรียนของบุตรหลาน หรือการที่ตัวนักศึกษาเองไม่ต้องไปรับจ้างทำงานพิเศษขณะเรียนเพื่อนำเงินมาจ่ายเป็นค่าเล่าเรียน เป็นต้น การได้รับเงินกู้เพื่อการศึกษาจะทำให้ครอบครัวนักศึกษาได้รับประโยชน์ทางสังคมเหล่านี้ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งของผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากเงินกู้เพื่อการศึกษาที่ต้องมีการคำนวณด้วย แต่ในอดีตยังไม่เคยมีการคำนวณประโยชน์ทางสังคมเหล่านี้ให้เป็นตัวเงิน

สาม ในการจัดสรรเงินกู้เพื่อการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจำเป็นต้องมีการจัดสรรเงินกู้ไปยังสาขาวิชาต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน หมายความว่า สาขาวิชาใดที่มีอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจมากก็ควรได้รับการจัดสรรเงินกู้ในปริมาณที่มากกว่าด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การใช้งบประมาณนำไปสู่การผลิตบุคลากรที่ตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง ปัจจุบันการจัดสรรเงินกู้เพื่อการศึกษา ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้ทำให้การจัดสรรเงินกู้เพื่อการศึกษายังไม่เกิดประโยชน์สูงสุด การวิจัยครั้งนี้จะทำการคำนวณอัตราผลตอบแทนของเงินกู้เพื่อการศึกษาโดยแยกตามสาขาวิชาต่างๆ เพื่อให้ผลการศึกษานำมาใช้ในการจัดสรรเงินกู้เพื่อการศึกษาตามสาขาวิชาต่างๆ ได้ ทำให้การจัดสรรเงินกู้เพื่อการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างประโยชน์สูงสุดให้กับสังคมไทย

ดังนั้น เพื่อให้ภาครัฐดำเนินมาตรการกำหนดเงินกู้เพื่อการศึกษาแยกตามสาขาได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นที่ภาครัฐต้องทราบอัตราผลตอบแทนจากเงินกู้เพื่อการศึกษาแยกตามสาขาวิชาต่างๆ ดังที่การศึกษานี้จะทำการศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากเงินกู้เพื่อการศึกษา
2. เพื่อศึกษาอัตราผลตอบแทนจากรายได้ที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากการได้รับเงินกู้เพื่อการศึกษาแยกตามสาขาวิชาต่างๆ
3. เพื่อศึกษาอัตราผลตอบแทนทางสังคมจากการได้รับเงินกู้เพื่อการศึกษา
4. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อปรับปรุงรูปแบบการให้เงินกู้เพื่อการศึกษาตามสาขาวิชา

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยประสานมิตรศรีนครินทร์วิโรฒ และมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยบูรพา

2. ใช้ตัวอย่างนักศึกษาปัจจุบันที่ได้รับการจัดสรรเงินกู้จำนวน 2,000 ตัวอย่าง โดยทำการสำรวจ นักศึกษา 500 คน ในแต่ละมหาวิทยาลัย และกระจายตามกลุ่มสาขาวิชา 5 กลุ่มข้างต้น กลุ่มละ 100 ตัวอย่าง

3. ศึกษาเฉพาะการจัดสรรเงินกู้เพื่อการศึกษาในระดับปริญญาตรีเท่านั้น โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนออกเป็น 5 กลุ่มวิชา ได้แก่

กลุ่มที่ 1 บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ การจัดการ บัญชี

กลุ่มที่ 2 วิทยาศาสตร์กลุ่มคอมพิวเตอร์

กลุ่มที่ 3 วิทยาศาสตร์อื่น ๆ เช่น คณะวิศวกรรมศาสตร์

กลุ่มที่ 4 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กลุ่มที่ 5 สังคมศาสตร์อื่น ๆ เช่น คณะศึกษาศาสตร์ คณะพลศึกษา

1.4 ประโยชน์ของการศึกษา

ผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ในการกำหนดนโยบายเงินกู้เพื่อการศึกษาของไทยว่าควรได้รับการจัดสรรงบประมาณเพียงใดให้สอดคล้องกับอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากเงินกู้เพื่อการศึกษา ที่สำคัญคือในการจัดสรรเงินกู้เพื่อการศึกษาในอนาคต ประเทศไทยควรปรับแนวทางจากปัจจุบันที่การให้เงินกู้เพื่อศึกษามีได้แยกแยะระหว่างสาขาวิชาที่นักศึกษาศึกษาอยู่ มาเป็นการให้เงินกู้ในปริมาณที่มากในสาขาวิชาที่มีอัตราผลตอบแทนที่สูง และให้กู้ยืมในปริมาณที่จำกัดในสาขาวิชาที่มีอัตราผลตอบแทนที่ต่ำ ทั้งนี้เพื่อให้การให้เงินกู้เพื่อการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างประโยชน์สูงสุดให้กับสังคมไทย

การที่ภาครัฐสามารถจัดสรรเงินกู้เพื่อศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้นจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม 3 ประการได้แก่

1. การใช้งบประมาณของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มสูงสุดจากงบประมาณที่ใช้ในการให้กู้เพื่อการศึกษา

2. เมื่อการจัดสรรเงินกู้เพื่อการศึกษาสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้สูงขึ้นจะทำให้นักศึกษาที่ได้รับเงินกู้มีรายได้สูงขึ้นเพราะได้ศึกษาในสาขาวิชาที่ให้ผลตอบแทนสูงและที่สำคัญคือจะนำไปสู่การลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในสังคมอีกทางหนึ่งด้วย

3. เมื่อนักศึกษามีรายได้สูงขึ้นจะทำให้โอกาสในการชำระเงินกู้เพื่อการศึกษาเป็นไปง่ายขึ้น ทำให้กองทุนเงินกู้เพื่อการศึกษามีอัตราการชำระคืนสูงขึ้น และมีความมั่นคงในระยะยาวมากขึ้นโดยไม่เป็นภาระทางการคลังให้รัฐบาลมากนัก

1.5 องค์ประกอบของรายงานการศึกษา

รายงานการศึกษานี้ประกอบด้วยเนื้อหา 7 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

บทที่ 3 ทบทวนวรรณกรรม

บทที่ 4 วิธีการศึกษาและการรวบรวมข้อมูล

บทที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากการสำรวจ

บทที่ 6 การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคม

บทที่ 7 บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

บทที่ 2

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ในบทนี้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาทั้งด้านความเป็นมาในการจัดตั้งกองทุนและวิวัฒนาการของกองทุนตั้งแต่ปี 2539 จนถึงปัจจุบัน หลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้กู้ยืมวงเงินกู้ประจำปีการศึกษา 2555 ตามสาขาวิชาที่ขาดแคลน การชำระคืนเงินกู้และข้อผ่อนปรน ผลการดำเนินงานจนถึงปี 2553

2.1 ความเป็นมากองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538 และมีมติเมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2539 ให้เริ่มดำเนินการกองทุนฯ ด้วยงบประมาณประจำปีจำนวน 3,652 ล้านบาท ในลักษณะเงินทุนหมุนเวียน ตามนัยมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. 2491 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เงินกู้ยืมแก่นักเรียน หรือนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างศึกษา

ต่อมารัฐบาลได้พิจารณาเห็นความสำคัญของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามากขึ้น จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541 มีผลให้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยอยู่ในการกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง

ต่อมามติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2547 และ 12 กรกฎาคม 2548 ได้ให้ความเห็นชอบในหลักการและแนวทางการปฏิรูปการเงินอุดมศึกษา โดยจัดให้มีกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) สำหรับให้เงินกู้ยืมแก่นักศึกษาระดับอุดมศึกษา (อนุปริญญา-ปริญญาตรี) ทั้งภาคปกติ ภาคพิเศษ และให้ยุติการกู้ยืมแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ และสายอาชีพ) โดยจัดให้มีกองทุนเงินให้เปล่า สำหรับนักเรียนยากจนและนักเรียนที่เรียนดีเพื่อความเป็นเลิศ และให้สำนักงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารจัดการกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) และกองทุนเงินให้เปล่า โดยเริ่มดำเนินการในปีการศึกษา 2549 เป็นปีแรก

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2549 ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานของรัฐพิจารณาทบทวนรายละเอียดของยุทธศาสตร์ บทบาท ภารกิจและเป้าหมายการดำเนินงานให้เหมาะสมสอดคล้อง จัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนโดยให้คงไว้เฉพาะโครงการที่จำเป็น เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในประเทศ

ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0405/11328 ลงวันที่ 4 กรกฎาคม 2550 เรื่อง ขอบทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเรื่อง การยุบเลิกทุนหมุนเวียน ระบุว่าคณะรัฐมนตรีลงมติอนุมัติยกเลิก กองทุนเงินให้เปล่า พร้อมทั้งยุติการให้กู้ยืมแบบกรอ. สำหรับผู้กู้ยืมใหม่ตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 เป็นต้นไป และให้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) ยังคงดำเนินการต่อไป โดยให้กู้ยืมแก่ผู้ กู้กรอ. ที่กู้ยืม ในปีการศึกษา 2549 และให้กู้ยืมได้เฉพาะค่าเล่าเรียนจนจบหลักสูตร

ต่อมา คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2551 เห็นชอบให้ดำเนินโครงการกองทุนเงินให้กู้ยืมที่ ผูกพันกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) ขึ้นมาใหม่ สำหรับผู้กู้ยืมที่เข้าเรียนชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 เป็นต้นไป โดยเน้นสาขาที่เป็นความต้องการหลักและมีความชัดเจนของการผลิตกำลังคนร่วมกับภาคเอกชน เป็นลำดับแรก กระทรวงการคลังจึงได้ออก “ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการบริหารกองทุนเพื่อการศึกษา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551” ประกาศ ณ วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2551 ให้กองทุนเพื่อการศึกษาดำเนินการให้ ทุนการศึกษาแบบต้องใช้นิตินแก่นิสิตหรือนักศึกษา 2 กลุ่ม ดังนี้

1. นิสิตหรือนักศึกษาที่เคยได้รับทุนการศึกษาแบบต้องใช้นิติน ในปีการศึกษา 2549 ตามระยะเวลา ปกติที่กำหนดไว้ในแต่ละหลักสูตร ทั้งนี้ไม่เกินปีการศึกษา 2554
2. นิสิตหรือนักศึกษาระดับ ปวส. อนุปริญญาและปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ในสาขาวิชา ที่เป็นความต้องการหลักและมีความชัดเจนของการผลิตกำลังคนร่วมกับภาคเอกชนเป็นลำดับแรก

ต่อมา คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2552 เห็นชอบให้เพิ่มการให้กู้ยืมเงินกองทุนเงิน กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) สำหรับผู้กู้ยืมรายใหม่ ที่เข้าเรียนในชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 เป็นต้นไป โดยเน้นสาขาที่เป็นความต้องการหลักและมีความชัดเจนของการผลิตกำลังคน ร่วมกับภาคเอกชนเป็นลำดับแรก

2.2 หลักเกณฑ์ในการกู้ยืมเงินกู้เพื่อการศึกษา

นักเรียน/นักศึกษาผู้มีสิทธิ์กู้ยืมเงินกองทุนเพื่อการศึกษาทั้งผู้กู้ยืมใหม่และผู้กู้ยืมเก่าทั้งที่อยู่ระหว่าง การศึกษาและเคยกู้ยืมเงินกองทุนมาก่อนไม่ว่าจะเคยกู้ยืมเงินจากสถานศึกษาอื่นหรือสถานศึกษาปัจจุบัน จะต้องอยู่ในหลักเกณฑ์และมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้มีสัญชาติไทย
2. เป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด ดังนี้

ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ หมายความว่า ผู้ที่มีรายได้ต่อครอบครัวไม่เกิน 200,000 บาทต่อปี รายได้ต่อครอบครัวพิจารณาตามหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) รายได้รวมของนักเรียนหรือนักศึกษาผู้ขอกู้ยืม รวมกับรายได้ของบิดามารดา ในกรณีที่ บิดามารดาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง
- (2) รายได้รวมของนักเรียนหรือนักศึกษาผู้ขอกู้ยืม รวมกับรายได้ของผู้ปกครองในกรณีที่ผู้ใช้อำนาจปกครองมิใช่บิดา มารดา

(3) รายได้รวมของนักเรียนหรือนักศึกษาผู้ขอกู้ยืม ร่วมกับรายได้ของคู่สมรสในกรณีของผู้ขอกู้ยืมได้ทำการสมรสแล้ว

3. มีคุณสมบัติอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด ดังนี้

3.1 เป็นผู้ที่มีผลการเรียนดีหรือผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลของสถาบันการศึกษา

3.2 เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี ไม่ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของสถาบันการศึกษาชั้นร้ายแรง หรือไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย เช่น หมกมุ่นในการพนัน เสพยาเสพติดให้โทษ ดื่มสุราเป็นอาเจินหรือเที่ยวเตร่ในสถานบันเทิง เริงรมย์เป็นอาเจิน เป็นต้น

3.3 เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบหรือประกาศการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในโรงเรียน สถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาที่อยู่ในสังกัดการควบคุมหรือกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงหรือ ส่วนราชการอื่น ๆ ทบวงมหาวิทยาลัย รัฐวิสาหกิจ

3.4 ไม่เคยเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาใด ๆ มาก่อน

3.5 ไม่เป็นผู้ที่ทำงานประจำในระหว่างการศึกษา

3.6 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

3.7 ไม่เป็นหรือเคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

3.8 ต้องมีอายุในขณะที่ขอกู้โดยเมื่อนับรวมกับระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปี และระยะเวลาผ่อนชำระอีก 15 ปีรวมกันแล้วต้องไม่เกิน 60 ปี

2.3 ระยะเวลาครบกำหนดชำระหนี้

1. เมื่อผู้กู้ยืมเงินสำเร็จการศึกษา หรือเลิกการศึกษาเป็นเวลา 2 ปี ถือว่าผู้กู้ยืมเป็นผู้ครบกำหนดชำระหนี้ ผู้กู้ยืมเงินมีหน้าที่ต้องชำระเงินกู้ยืมคืนให้กับกองทุนตามระยะเวลา และวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบของคณะกรรมการกองทุนฯ

2. ผู้กู้ยืมที่กำลังศึกษาอยู่และไม่ได้กู้ยืมเงินติดต่อกันเป็นเวลา 2 ปี และไม่ได้แจ้งสถานภาพการเป็นนักเรียนหรือนักศึกษาให้ธนาคารทราบถือว่าเป็นผู้ครบกำหนดชำระหนี้

3. ก่อนวันที่ 5 กรกฎาคมของปีที่ครบกำหนดชำระหนี้ ผู้กู้ยืมที่ครบกำหนดชำระหนี้งวดแรกจะได้รับหนังสือจากธนาคาร เพื่อแจ้งเงินต้นทั้งหมด จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้งวดแรก ค่าธรรมเนียมการชำระหนี้รวมทั้งตารางการชำระหนี้ของแต่ละปี

4. ผู้กู้ยืมที่ครบกำหนดชำระหนี้จะต้องชำระหนี้งวดแรกภายในวันที่ 5 กรกฎาคม ของปีที่ครบกำหนดชำระหนี้

5. ผู้กู้ยืมจะต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปีของเงินต้นคงค้างของปีที่ 1 เป็นต้นไป โดยจะต้องชำระหนี้ภายในวันที่ 5 กรกฎาคมของทุกปี และจะต้องชำระหนี้ให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลา 15 ปี นับจากวันครบกำหนดชำระหนี้งวดแรก

6. ในกรณีที่ผู้กู้ยืมเงินไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้คืนได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดคือภายในวันที่ 5 กรกฎาคม ของทุกปี ถือว่าผู้กู้ยืมผิดนัดชำระหนี้ ซึ่งผู้กู้ยืมจะต้องเสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี ของเงินต้นที่ค้างชำระในงวดนั้น กรณีค้างชำระไม่เกิน 12 เดือน และจะต้องเสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 18 ต่อปี ของเงินต้นงวดที่ค้างชำระทั้งหมด กรณีค้างชำระเกิน 12 เดือน

รูปที่ 2.1 การครบกำหนดชำระหนี้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา



นักศึกษาที่กู้ยืมเงิน กยศ. สำเร็จการศึกษาหรือเลิกการศึกษาในปีการศึกษา 2554 ผู้กู้ยืมจะครบกำหนดชำระหนี้งวดแรกภายใน วันที่ 5 กรกฎาคม 2557

2.4.1 การชำระหนี้ก่อนกำหนด

ผู้กู้ยืมสามารถชำระหนี้คืนกองทุนทั้งหมดหรือบางส่วนในช่วงก่อนสำเร็จการศึกษา หรือช่วงระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปีได้ โดยผู้กู้ยืมไม่ต้องเสียดอกเบี้ยหรือค่าธรรมเนียมจัดการเงินกู้

2.4.2 การผ่อนปรนการชำระหนี้

ในกรณีที่ผู้กู้ยืมไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด สามารถติดต่อขอผ่อนผันการชำระหนี้ได้ แต่ผู้กู้ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติดังนี้

1. หากผู้กู้เป็นผู้ไม่มีรายได้ ทาง กยศ. จะยึดเวลาได้ครวละไม่เกิน 6 เดือนรวมแล้วไม่เกิน 2 ปี
2. เป็นผู้ที่มีรายได้ไม่เกิน 4,700 บาท/เดือน จะให้ผ่อนชำระได้ไม่ต่ำกว่า 300 บาทต่อเดือน หรือ 2,400 บาทต่อปี แต่ไม่น้อย กว่าดอกเบี้ย
3. เป็นผู้ประสบภัยพิบัติจากธรรมชาติ สงคราม จลาจล จะยึดเวลาได้ครวละไม่เกิน 6 เดือนรวมแล้วไม่เกิน 2 ปี

ผู้กู้ยืมต้องดำเนินการติดต่อกับธนาคารเพื่อขอผ่อนผันชำระหนี้ให้เสร็จสิ้นก่อนวันที่ครบกำหนดชำระหนี้แต่ละงวด และหากพ้นวันที่ครบกำหนดชำระแล้ว (5 กรกฎาคมของทุกปี) ถือว่าผู้กู้ค้างชำระหนี้ จะต้องเสียเบี้ยปรับและถูกติดตามหนี้จนกว่าจะได้รับอนุมัติผ่อนผันชำระหนี้ ระวังการติดตามจากกยศ.และถือเป็นหนี้ปกติต่อไป

กรณีผู้กู้ยืมถึงแก่กรรม หนี้ตามสัญญาผู้กู้ยืมเงินจะเป็นอันระงับไป โดยให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง ผู้ค้าประกัน หรือทายาทแจ้งผ่านธนาคารกรุงไทย ภายใน 7 วัน พร้อมแนบหลักฐาน เป็นสำเนาใบมรณะบัตร หรือสำเนาทะเบียนบ้านที่ระบุงการตายของผู้กู้ยืม โดยมีเจ้าหน้าที่ราชการประทับตราและลงลายมือชื่อรับรอง และผู้ปกครองต้องรับรองสำเนาถูกต้อง หากผู้กู้ยืมยังอยู่ระหว่างการศึกษาก็ให้สถานศึกษามีหน้าที่แจ้งการเสียชีวิตของผู้กู้ยืมต่อกองทุนฯ ผ่านทางธนาคาร

กรณีผู้กู้ยืมพิการหรือทุพพลภาพ

หนี้ตามสัญญาผู้กู้ยืมเงินจะเป็นอันระงับไป โดยให้ยื่นเอกสารต่อธนาคารกรุงไทย เพื่อเสนอกองทุนฯ พิจารณาระงับการเรียกให้ชำระหนี้ตามสัญญา ดังนี้

1. สำเนาสมุดประจำตัวคนพิการ
2. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้กู้ยืมและผู้ค้าประกัน
3. สำเนาทะเบียนบ้านของผู้กู้ยืมและผู้ค้าประกัน
4. รายงานการตรวจทางการแพทย์
5. ใบรับรองแพทย์

2.4 จำนวนเงินกู้เพื่อการศึกษาของปีการศึกษา 2555

การกู้ยืมเงินใน ปี 2555 คณะกรรมการ กยศ. ได้กำหนดวงเงินให้กู้ยืมไม่เกินขอบเขตของแต่ละรายการที่กำหนดไว้ในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 วงเงินกู้ยืมเงินในปีการศึกษา 2555 (หน่วย : บาท/ราย/ปี)

ระดับการศึกษา / สาขาวิชา	ค่าเล่าเรียนและ ค่าใช้จ่ายการศึกษา	ค่าครองชีพ	รวม
1. มัธยมศึกษาตอนปลาย	14,000	13,200	27,200
2. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	21,000	26,400	47,400
3. ปวท./ปวส.			
3.1 พาณิชยกรรมหรือบริหารธุรกิจ ศิลปหัตถกรรมหรือศิลปกรรม เกษตรกรรมหรือเกษตรศาสตร์ และอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	25,000	26,400	51,400
3.2 ช่างอุตสาหกรรมหรืออุตสาหกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศการ สื่อสาร ทัศนศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ	30,000	26,400	56,400
4. อนุปริญญา/ปริญญาตรี			
4.1 สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์			
4.1.1 สาขาที่ขาดแคลนและ/หรือเป็นความต้องการของ ตลาดแรงงานได้แก่ บัญชี เศรษฐศาสตร์ สารสนเทศ นิติศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ครุศาสตร์ อุตสาหกรรม โลจิสติกส์ อุตสาหกรรมบริการ ธุรกิจอุตสาหกรรม และธุรกิจการบิน	60,000	26,400	86,400
4.1.2 สาขาอื่น ๆ			
4.1.2.1 ผู้กู้ยืมเงินรายเก่าที่เคยกู้ยืมในระดับอนุปริญญา/ปริญญา ตรีในสาขาวิชาที่อยู่ใน 4.1.2 นี้มาก่อนปีการศึกษา 2554	60,000	26,400	86,400
4.1.2.2 ผู้กู้ยืมเงินอื่นนอกจาก 4.1.2.1	50,000	26,400	76,400
4.2 ศิลปกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์	70,000	26,400	96,400
4.3 วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	70,000	26,400	96,400
4.4 เกษตรศาสตร์	70,000	26,400	96,400
4.5 สาธารณสุขศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ เภสัชศาสตร์	90,000	26,400	116,400
4.6 แพทย์ศาสตร์ สัตวแพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์	200,000	26,400	226,400

หมายเหตุ : การพิจารณาคุณสมบัติผู้ขอกู้ สถานศึกษาจะพิจารณาเป็นรายปี ผู้ขอกู้ที่มีคุณสมบัติจะได้กู้หรือไม่ขึ้นอยู่กับวงเงินกู้ยืมที่สถานศึกษาได้รับจัดสรร

ที่มา : สำนักงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, ปี 2555.

2.5 การดำเนินงานปี พ.ศ. 2539-2553

2.5.1 จำนวนนักศึกษาที่ทำสัญญาเงินกู้เพื่อการศึกษา

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเป็นกองทุนหมุนเวียนที่เริ่มเปิดให้กู้ยืมตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 จนถึงปีการศึกษา 2553 รวมผู้กู้ยืมจำนวนทั้งสิ้น 3,758,006 ราย เป็นจำนวนเงินกู้ยืมทั้งสิ้น 359,397.53 ล้านบาท และที่สำเร็จการศึกษาแล้วจำนวนกว่า 3 ล้านราย (ตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.2 การอนุมัติให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 - 2553

ปี	จำนวนผู้กู้ (คน)	จำนวนเงินให้กู้ยืม (ล้านบาท)
2539	148,444	3,652.59
2540	435,427	12,151.19
2541	747,049	19,443.26
2542	881,868	23,746.38
2543	900,990	24,449.63
2544	987,655	28,481.07
2545	1,003,217	29,710.80
2546	918,966	28,637.18
2547	884,723	26,045.41
2548	868,376	25,396.77
2549	486,706	16,225.08
2550	725,037	25,839.81
2551	734,683	28,167.88
2552	854,465	32,116.55
2553	911,261	35,333.95

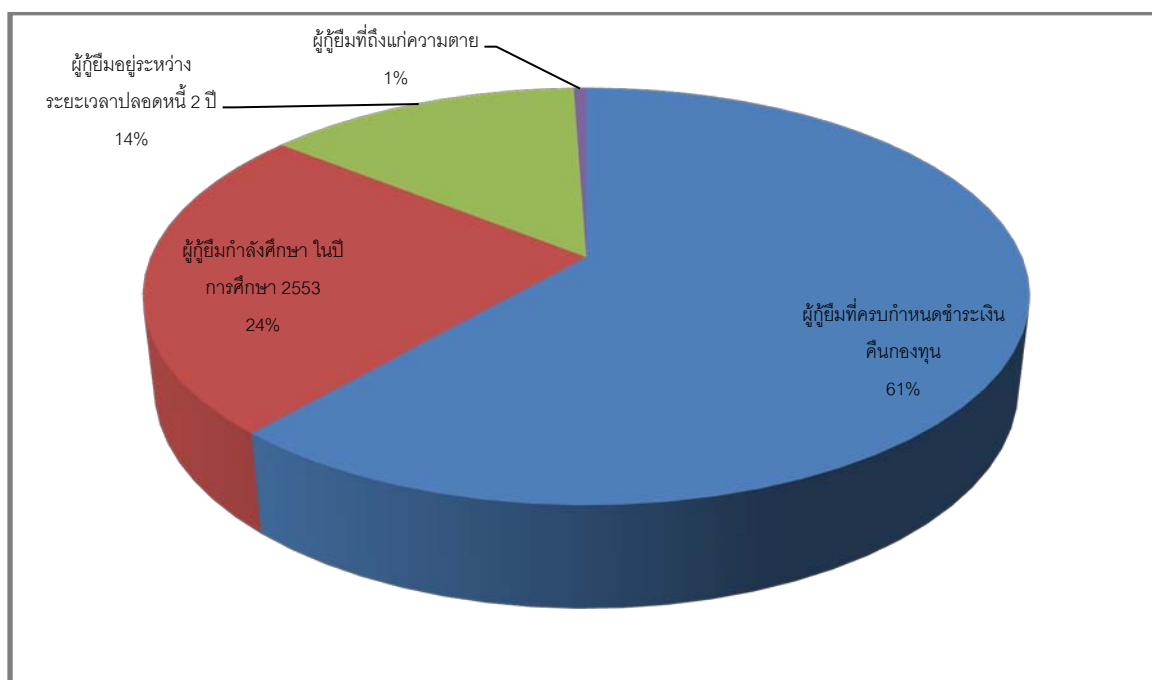
หมายเหตุ : ปีการศึกษา 2549 มีการเปลี่ยนรูปแบบการให้กู้ยืม จาก กยศ. เป็น กรอ. (กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต)

ที่มา : รายงานประจำปี 2553, กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

2.5.2 การรับชำระเงินกู้เพื่อการศึกษา

การติดตามรับชำระเงินคืน ข้อมูลสิ้นสุด 31 ธันวาคม 2553 มีผู้กู้ยืมที่ครบกำหนดชำระเงินคืนกองทุน ฯ จำนวน 2,310,529 คน ผู้กู้ยืมกำลังศึกษา ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 911,029 คน ผู้กู้ยืมอยู่ระหว่างระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปี จำนวน 516,315 คน ผู้กู้ยืมที่ถึงแก่ความตาย จำนวน 20,638 คน (รูปที่ 2.2)

รูปที่ 2.2 จำนวนของผู้กู้ยืมที่ได้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ปีการศึกษา 2539-2553 แยกตามสถานะของผู้กู้



ผลการรับชำระเงินกู้ (สะสม) ถึงธันวาคม 2553 กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีผู้กู้ยืมที่ครบกำหนดชำระเงินคืน จำนวน 2,310,529 คน เป็นจำนวนเงินต้นที่ครบกำหนดชำระคืน (สะสม) จำนวน 38,136.74 ล้านบาท โดยมีผู้กู้ยืมมาชำระเงินคืนจำนวน 1,764,082 คน คิดเป็นร้อยละ 76.35 เป็นจำนวนเงินกู้ยืม (สะสม) จำนวน 20,841.62 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 54.65 แต่มีอัตราการค้างชำระสูงถึงร้อยละ 45.35 กองทุนกู้ยืมจะต้องหามาตรการมาจัดการกับผู้ที่มีเจตนาไม่คืนเงินกู้อย่างถาวรเพื่อเป็นบทเรียนให้กับนักศึกษารุ่นต่อมาและก่อให้เกิดจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมต่อไป (ตารางที่ 2.3)

ตารางที่ 2.3 จำนวนผู้กู้ยืมและเงินกู้ยืมที่ครบกำหนดชำระหนี้คืนข้อมูลสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2553

ประเภทผู้กู้ยืม	ผู้กู้ยืม (ราย)	ร้อยละ	จำนวนเงินกู้รวม (ล้านบาท)	จำนวนเงินที่ได้รับชำระและค้างชำระ (ล้านบาท)			
				ได้รับชำระคืน	ร้อยละ	ค้างชำระ	ร้อยละ
กลุ่มที่ชำระคืนบางส่วน	897,627	38.85		14,524.32	38.08	-	-
กลุ่มที่ชำระคืนตามปกติ	866,455	37.50		6,280.48	16.47	9,092.31	23.84
กลุ่มที่ถึงแก่ความตาย	20,638	0.89		36.82	0.10	170.71	0.45
กลุ่มที่ไม่ติดต่อชำระเงิน	525,809	22.76		-	-	8,032.10	21.06
รวม	2,310,529	100.00	38,136.74	20,841.62	54.65	17,295.12	45.35

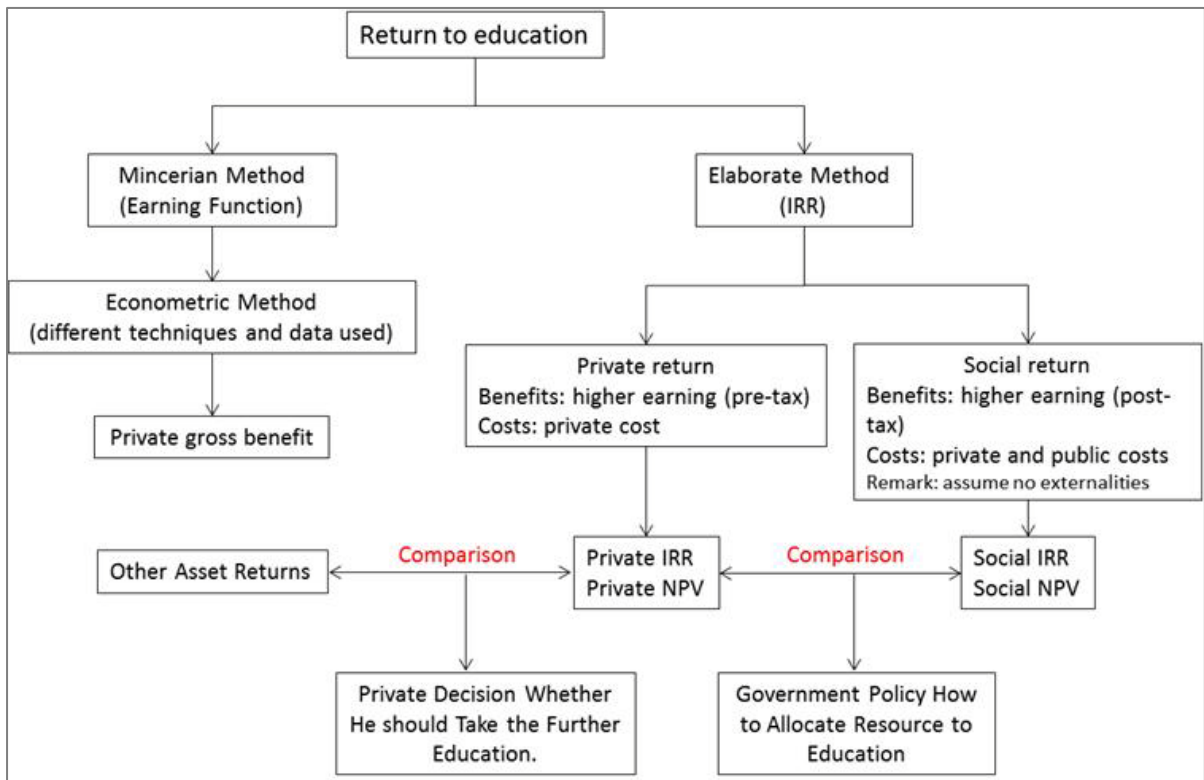
บทที่ 3

ทบทวนวรรณกรรม

3.1 ทูมนมนุษย์และการศึกษา

W. Schultz และ Gary Becker ให้นิยามความหมายของทุนมนุษย์ (Human Capital) ไว้ว่า “ปัจเจกชนพยายามแสวงหาความชำนาญ (Skill) และองค์ความรู้ (Knowledge) เพื่อที่จะเพิ่มผลตอบแทนของพวกเขาในตลาดแรงงาน โดยประสบการณ์ การฝึกฝน และการศึกษาเป็น 3 องค์ประกอบหลักในการได้มาซึ่งทุนมนุษย์ จากทั้งสามองค์ประกอบ การศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุด เนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาดีจะสามารถได้มาซึ่งความชำนาญและองค์ความรู้ใหม่ได้ง่ายกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานการศึกษาที่ดีพอ...” ความสำคัญของการศึกษาได้จุดประกายให้นักเศรษฐศาสตร์ทั่วโลกพยายามที่จะประเมินผลตอบแทนของการศึกษาออกมาในเชิงปริมาณ ซึ่งในปัจจุบันมีหลายแนวทางที่นิยมใช้ในการประเมิน อย่างไรก็ตาม วิธีการเหล่านี้ส่วนมากถูกพัฒนาต่อยอดขึ้นมาจาก 2 แนวทางหลัก ได้แก่ Elaborate Method และ Earning Function โดยวิธีแรกถูกวางรากฐานมาจากนักเศรษฐศาสตร์ชาวโซเวียต (Strumilin, 1929) ที่ใช้หลักการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis: CBA) ประเมินผลประโยชน์จากการศึกษา ส่วนวิธีที่สองถูกพัฒนาขึ้นจากแนวคิดเรื่องต้นทุนมนุษย์ (Mincer, 1974) โดยมีสมมติฐานว่า ปัจเจกชนจะเลือกระดับการศึกษาที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้เขาได้รับผลตอบแทนสุทธิที่ปัจจุบันสูงที่สุด วิธีนี้ใช้เศรษฐมิติเป็นเครื่องมือหลักในการประเมินผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

รูปที่ 3.1 แสดงวิธีที่นิยมใช้ในการหาผลตอบแทนจากการศึกษา โดยแต่ละวิธีจะให้ผลลัพธ์ที่ต่างกันไป กล่าวคือ Earning Function ให้ผลตอบแทนจากการศึกษาเป็นผลตอบแทนทั้งหมด (Private Gross Return) เนื่องจากมีสมมติฐานว่าการศึกษาไม่มีต้นทุน ดังนั้นจะไม่สามารถประเมินผลตอบแทนทางสังคมได้ ขณะที่ Elaborate Method สามารถรวมต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการศึกษามาใช้ในการประเมินผลตอบแทน ทำให้วิธีที่สองสามารถประเมินได้ทั้งผลตอบแทนต่อบุคคล (Private Return) และผลตอบแทนต่อสังคม (Social Return) โดยผลตอบแทนต่อบุคคลใช้รายได้ที่สูงขึ้นหลังหักภาษี (Post-Tax Income) เป็นผลประโยชน์จากการศึกษา และใช้ต้นทุนที่เกิดขึ้นกับบุคคล (เช่น ค่าเสียโอกาสของรายได้จากการทำงาน ฯลฯ) เป็นส่วนของต้นทุนจากการศึกษา แต่ผลตอบแทนต่อสังคมใช้รายได้ที่สูงขึ้นก่อนหักภาษี (Pre-Tax Income) เป็นผลประโยชน์จากการศึกษา และใช้ต้นทุนที่เกิดขึ้นทั้งกับบุคคลและต่อสังคม (เช่น เงินอุดหนุนการศึกษาของรัฐ ฯลฯ) เป็นส่วนของต้นทุนจากการศึกษา



รูปที่ 3.1 วิธีการประเมินผลตอบแทนจากการศึกษา

ผลตอบแทนจากการศึกษาต่อสังคมที่ได้จาก Elaborate Method สามารถใช้ในการศึกษาการจัดสรรทรัพยากรของรัฐบาลได้ โดยถ้าผลตอบแทนต่อสังคมสูงกว่าผลตอบแทนต่อบุคคล สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าการศึกษาจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมสูงกว่าตัวผู้เรียนเอง ดังนั้นรัฐบาลซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของสังคม ควรมีส่วนในการรับภาระเรื่องของต้นทุนจากการศึกษามากกว่าตัวนักศึกษา ในประเทศที่มีผลการศึกษาเช่นนี้ มักจะมีค่าเล่าเรียนที่ต่ำกว่าต้นทุนที่แท้จริงเพราะรัฐบาลจะใช้มาตรการในการอุดหนุนการศึกษา ในทางตรงกันข้าม ถ้าผลตอบแทนต่อสังคมต่ำกว่าผลตอบแทนต่อบุคคล สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าการศึกษาจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมต่ำกว่าตัวผู้เรียน ดังนั้น ผู้เรียนจึงควรมีส่วนในการรับภาระต้นทุนของการศึกษาในสัดส่วนที่มากกว่าสังคม ในประเทศที่มีผลการศึกษาเช่นนี้ค่าเล่าเรียนมักมีค่าสูง

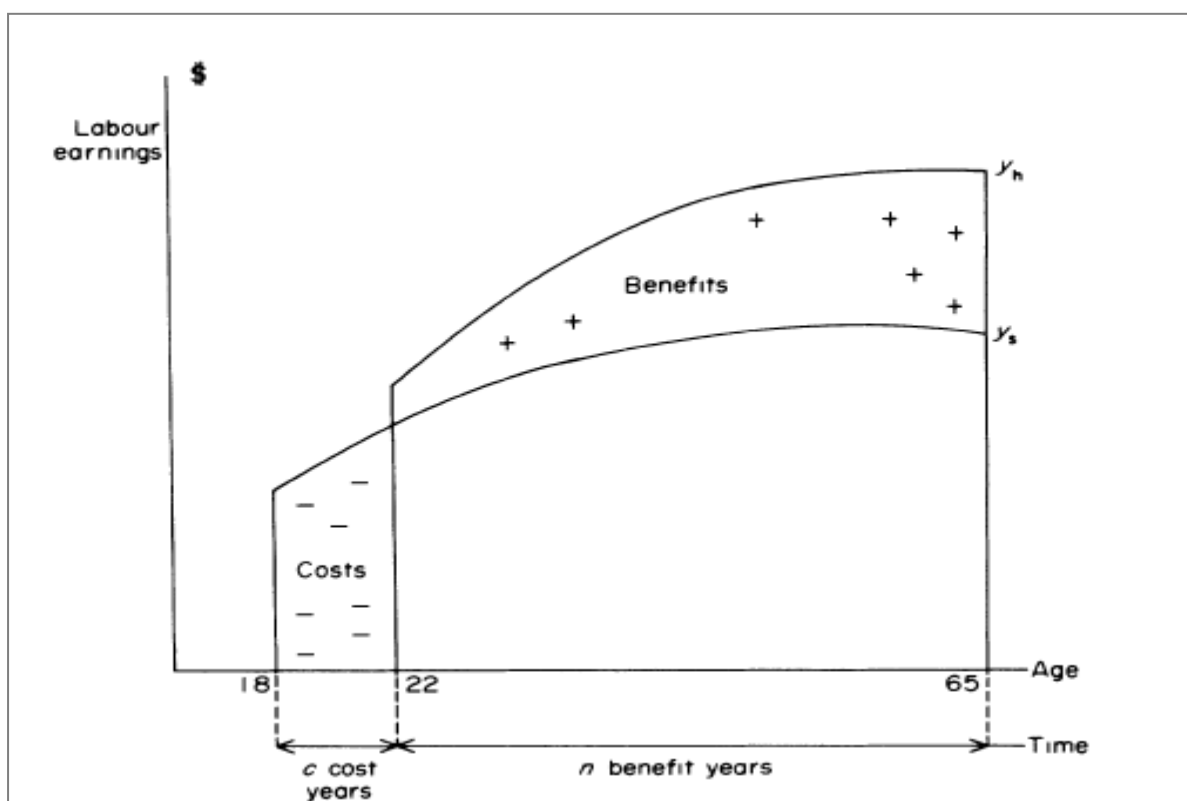
นอกจากนั้น Elaborate Method ยังสามารถใช้ในการศึกษาการตัดสินใจเลือกระดับการเรียนของนักเรียนได้ด้วย โดยพิจารณาการตัดสินใจเล่าเรียนเหมือนการลงทุนชนิดหนึ่ง เนื่องจากการศึกษาเป็นการใช้ทรัพยากรต่างๆในปัจจุบันเพื่อรอรับผลตอบแทนที่สูงขึ้นในอนาคต ดังนั้น นักเรียนจะเปรียบเทียบผลตอบแทนที่ตนเองจะได้รับจากการศึกษา กับผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุนชนิดอื่นๆ ถ้าผลตอบแทนจากการศึกษาสูงกว่าผลตอบแทนของตลาด นักเรียนจะตัดสินใจเรียนต่อ แต่ถ้าผลตอบแทนของตลาดสูงกว่าผลตอบแทนจากการศึกษา นักเรียนจะไม่ลงทุนในการเรียน ในกรณีหลังนี้ ถ้ารัฐบาลอยากให้ประชาชนในประเทศมีการศึกษา

รัฐบาลต้องออกมาตรการที่ทำให้ผลตอบแทนจากการศึกษามีค่าสูงขึ้น โดยวิธีที่นิยมทำกันทั่วไป ได้แก่ การลดต้นทุนของการศึกษาให้แก่นักเรียน โดยการอุดหนุนให้ค่าเล่าเรียนถูกกว่าความเป็นจริง หรืออาจจัดตั้งกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่นักเรียนเข้าถึงได้ง่าย และคิดอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าตลาดเงิน

3.2 วิธีการประเมินอัตราผลตอบแทนจากการศึกษา

3.2.1 Elaborate Method

เป็นวิธีที่ใช้หลักการของการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ (CBA) กล่าวคือ ต้นทุนที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด และผลประโยชน์ที่ได้รับกลับคืนมาตลอดอายุการทำงาน จะถูกพิจารณาเป็นมูลค่าปัจจุบันสุทธิของการศึกษา โดยอัตราคิดลด (Discount Rate) ที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าเท่ากับศูนย์ (ซึ่งมีค่าเท่ากับอัตราผลตอบแทนภายในโครงการ หรือ IRR ตามความหมายของการทำ CBA) จะถูกพิจารณาว่าเป็นอัตราผลตอบแทนของการศึกษา



รูปที่ 3.2 การใช้ต้นทุนและผลประโยชน์จากการศึกษาในการประเมินอัตราผลตอบแทนตามวิธี Elaborate Method

จากรูป กำหนดให้คนใช้เวลาในการศึกษาเล่าเรียนในระดับสูง (เช่น อุดมศึกษา) ช่วงอายุ 18-22 ปี ดังนั้น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาในช่วงนี้จะถูกพิจารณาว่าเป็นต้นทุนของการศึกษา โดยนิยามของต้นทุนจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมิน ถ้าต้องการประเมินอัตราผลตอบแทนของตัวนักศึกษาเองอย่างเดียว (Private Rate of Return) ต้นทุนจะเป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงิน เช่น ค่าเล่าเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน เป็นต้น รวมถึงค่าเสียโอกาสของตัวนักศึกษาเอง (Opportunity Cost) ซึ่งถูกพิจารณาว่าเป็นอัตราค่าจ้างที่นักศึกษาจะได้รับถ้าไม่เรียนต่อในระดับสูงในช่วงอายุ 18-22 ปี (y_s) แต่ถ้าวัตถุประสงค์ต้องการที่จะประเมินอัตราผลตอบแทนของสังคมจากการศึกษา (Social Rate of Return) จะต้องเพิ่มต้นทุนที่เกิดกับสังคมเข้าไปด้วย เช่น ค่าใช้จ่ายของรัฐฯ ภาษี เป็นต้น

หลังจากอายุ 22 ปี นักศึกษาซึ่งเพิ่งเรียนจบ จะเริ่มเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยอัตราค่าจ้างที่ได้รับจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นตามประสบการณ์ทำงานที่สูงขึ้น และเกษียณอายุที่ 65 ปี โดยค่าจ้างจะมีสองอัตรา ได้แก่ y_h และ y_s โดยอัตราแรกจะสูงกว่าอัตราที่สอง เนื่องจากอัตราแรกหมายถึงนักศึกษาเรียนจบในระดับที่สูงขึ้น (เช่น อุดมศึกษา) แต่อัตราที่สองหมายถึงนักศึกษาไม่เรียนต่อในระดับสูง แต่เริ่มทำงานตั้งแต่อายุ 18 ปี (เช่น จบมัธยม)

การประเมินอัตราผลตอบแทนสามารถทำได้โดยคิดต้นทุนและผลประโยชน์ (รายได้) ที่เกิดขึ้นทั้งหมดตั้งแต่อายุ 18 ปี ถึง 65 ปี โดยคิดเป็นมูลค่าเงินที่ปีเดียวกัน (ปกตินิยมคิดเป็นมูลค่าที่ปีปัจจุบัน ที่เรียกว่ามูลค่าปัจจุบัน หรือ Present Value) โดยให้ r เท่ากับอัตราคิดลดที่ทำให้มูลค่าเงินสุทธิที่ปีปัจจุบันมีค่าเท่าศูนย์

ต้นทุนทั้งหมดคิดที่ปีปัจจุบัน (พื้นที่ลบในช่วงอายุ 18-22 ปี) = ผลประโยชน์ทั้งหมดคิดที่ปีปัจจุบัน (พื้นที่บวกในช่วงอายุ 22-65 ปี)

หรือเขียนเป็นสูตรได้ว่า

$$\sum_{t=1}^T (Y_h - Y_s)(1+r)^{-t} = \sum_{t=1}^T (Y_s)(1+r)^{-t}$$

สำหรับรายได้ (y) ที่ใช้ในการประเมินอัตราผลตอบแทนของตัวนักศึกษาเองอย่างเดียว หรือประเมินอัตราผลตอบแทนของสังคมจากการศึกษาจะมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าเป็นการประเมินอย่างแรก รายได้ต้องถูกหักภาษีแล้ว (After Tax) แต่ถ้าเป็นการประเมินแบบที่สอง รายได้ไม่ควรถูกหักภาษี (Before Tax) นอกจากนี้ หลักการคิดต้นทุนของการประเมินทั้งสองแบบจะเป็นไปตามหลักการเบื้องต้น

ขั้นตอนต่อมาคือการประมาณรายได้ตลอดอายุการทำงาน (Life-Earning Profile) ในการวิจัยไม่นิยมใช้ข้อมูลจริงของรายได้ในแต่ละช่วงอายุเนื่องจากเหตุผล 2 ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง ข้อมูลหาได้ยากหรือข้อมูลมักไม่สมบูรณ์ และประการที่สอง ข้อมูลจริงเมื่อนำมาพล็อตกราฟมักมีลักษณะเป็นฟันเลื่อย (Saw Tooth) ซึ่งทำให้อัตรผลตอบแทนที่ประเมินได้ไม่น่าเชื่อถือ (Very Sensitive) ดังนั้น สมการทางเศรษฐมิติจึงนิยมถูกนำมาใช้ ดังนี้

- สร้างสมการความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับรายได้ของแต่ละกลุ่มแรงงาน (แยกตามระดับการศึกษา)

$$Y_i = a + b \cdot AGE_i + c \cdot AGE_i^2$$

- ใช้สมการในขั้นที่หนึ่งประมาณรายได้ของแรงงานในแต่ละช่วงอายุ (แยกตามระดับการศึกษา)
- ใช้รายได้ที่ประมาณได้จากขั้นที่สองประมาณอัตรผลตอบแทนจากสมการที่ 1

3.2.2 Earning Function

ทฤษฎีต้นทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ให้นิยามของการศึกษาเหมือนกับการลงทุนทั่วไป กล่าวคือ เป็นการลงทุนในทรัพยากรที่มีอยู่ในปัจจุบัน (ได้แก่ เวลา ซึ่งมีค่าเสียโอกาสเพราะสามารถเอาไปทำสิ่งอื่นที่มีผลตอบแทนได้ รวมถึงต้นทุนอื่นๆที่เกิดขึ้นจากการศึกษา) เพื่อรอรับผลตอบแทนที่สูงขึ้นในอนาคต (ได้แก่ รายได้จากตลาดแรงงาน)

Mincer (1974) ใช้ทฤษฎีต้นทุนมนุษย์ข้างต้นในการพัฒนาแบบจำลองเพื่อประมาณการอัตรผลตอบแทนของการศึกษา โดยมีสมมติฐานว่า นักศึกษาจะตัดสินใจเลือกระดับการศึกษา (s) ที่เหมาะสมที่สุดเพื่อให้ได้รับรายได้สุทธิจากตลาดแรงงานหลังจบการศึกษาจนกระทั่งเกษียณอายุ (T) สูงที่สุด เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\sum_{t=1}^{T-s} \frac{w_s - w_{s-1}}{(1 + r_s)^t} = w_{s-1} + c_s$$

โดยที่ s = ระดับของการศึกษา (วัดเป็นระยะเวลา เช่น ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา เป็นต้น)

w_s = รายได้ของแรงงานที่มีการศึกษาระดับ s

c_s = ต้นทุนที่ใช้ในการศึกษาระดับ s

r_s = อัตรผลตอบแทนที่ทำให้สมการเป็นจริง (ทำให้เทอมด้านซ้ายและขวามีค่าเท่ากัน)

r_s เป็นค่าเดียวกันกับ IRR ที่ได้จากการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ (CBA) โดยนักศึกษาจะตัดสินใจศึกษาต่อในระดับ s ถ้า r_s มีค่าสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยตลาด (i) ซึ่งเป็นหลักการเดียวกันกับการตัดสินใจลงทุนในโครงการทั่วไป

สมมติให้ T มีค่าสูงมาก สมการข้างต้นสามารถเขียนให้อยู่ในรูปแบบใหม่ได้ ดังนี้

$$\frac{w_s - w_{s-1}}{r_s} = w_{s-1} + c_s.$$

ถ้า c_s มีค่าน้อยมาก สมการสามารถจัดให้อยู่ในรูปแบบของ \log

$$r_s \approx \frac{w_s - w_{s-1}}{w_{s-1}} \approx \log w_s - \log w_{s-1}$$

จากสมการ อัตราผลตอบแทนของการศึกษามีค่าเท่ากับผลต่างของ $\log w$ ของการศึกษาที่ระดับ s กับระดับ $s-1$ ความสัมพันธ์นี้ถูกนำไปสร้างสมการทางเศรษฐมิติซึ่งมีรูปแบบเฉพาะที่เรียกว่า Earning Function

$$\log w_i = X_i\beta + r_s x_i + \delta x_i + \gamma x_i^2 + u_i,$$

โดยที่ w_i = รายได้ (เป็นรายได้ต่อช่วงเวลา เช่น รายได้ต่อชั่วโมง หรือรายได้ต่อเดือน เป็นต้น)

x_i = ประสบการณ์ (วัดเป็นระยะเวลา เช่น จำนวนปีที่อยู่ในตลาดแรงงาน เป็นต้น)

X_i = ปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อระดับรายได้

s = ระดับของการศึกษา (วัดเป็นระยะเวลา เช่น ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา เป็นต้น)

r = อัตราผลตอบแทนจากการศึกษา

u_i = ปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อระดับรายได้แต่ไม่ได้ถูกนำมาพิจารณาในสมการ

ปัจจัยด้านประสบการณ์ (x_i) ที่อยู่ใน Earning Function ถูกแสดงให้อยู่ในรูปยกกำลังสอง (Quadratic Form) เพื่อแสดงลักษณะ Concave ของประสบการณ์ที่มีต่อระดับรายได้

Earning Function มีได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับสมมติฐานและวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ตัวอย่างเช่น ถ้ามีสมมติฐานว่า อัตราผลตอบแทนของแต่ละระดับการศึกษา (เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปริญญาตรี เป็นต้น) มีค่าแตกต่างกัน การมีตัวแปรของระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา s เพียงตัวเดียวในสมการจะไม่เพียงพอที่จะใช้อธิบายระดับรายได้ ตัวแปรหุ่น (Dummy Variables) ที่ใช้แทนการศึกษาแต่ละระดับควรถูกเพิ่มเข้าไปในสมการ ดังนี้

$$\log w_i = X_i\beta + r_a.HIGH_i + r_b.UNIV_i + \delta.x_i + \gamma.x_i^2 + u_i$$

โดยที่ $HIGH_i$ = ตัวแปรหุ่น มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อ i เรียนจบระดับมัธยม และมีค่าเท่ากับ 0 ถ้าเป็นกรณีอื่นๆ

$UNIV_i$ = ตัวแปรหุ่น มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อ i เรียนจบระดับอุดมศึกษา และมีค่าเท่ากับ 0 กรณีอื่นๆ

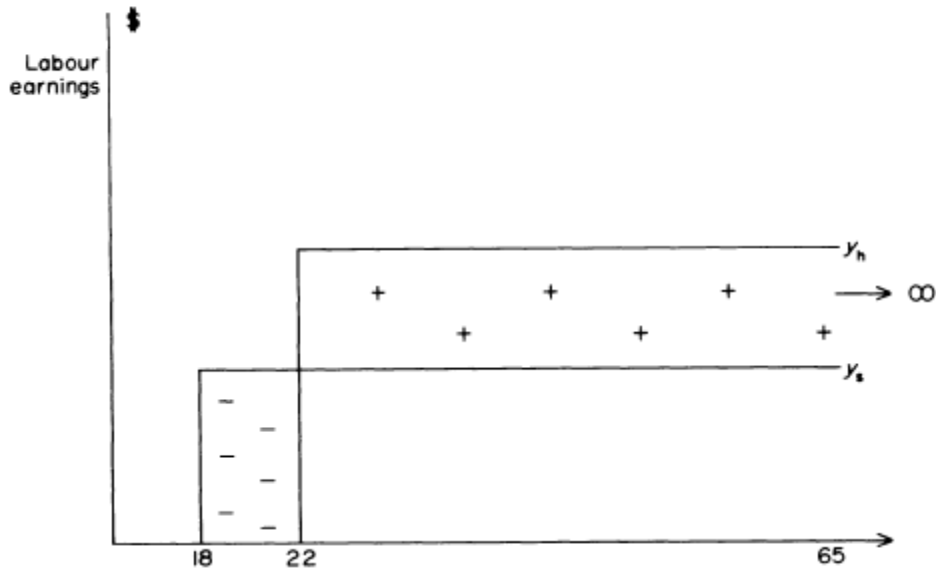
r_a = อัตราผลตอบแทนของการศึกษาระดับมัธยม

r_b = อัตราผลตอบแทนของการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ตัวแปรอื่นในสมการจะมีความหมายเหมือนที่ได้ให้ความหมายไว้แล้ว การใช้ตัวแปรหุ่นของแต่ละระดับการศึกษา แทนการใช้ระยะเวลาที่ใช้เล่าเรียน (s) จะทำให้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และระดับการศึกษาใกล้เคียงโลกความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากในความเป็นจริง เพราะอัตราผลตอบแทนของแต่ละระดับการศึกษาอาจไม่ต่อเนื่อง แต่อาจมีลักษณะการเพิ่มขึ้นแบบกระโดด ตัวอย่างเช่น แรงงานที่จบมัธยมมีอัตราผลตอบแทนเริ่มต้นเพียง 7,000 บาท/เดือน และค่อยๆเพิ่มขึ้นตามประสบการณ์ ในขณะที่แรงงานที่จบปริญญาตรีมีอัตราผลตอบแทนเริ่มต้น 15,000 บาท/เดือน โครงสร้างของอัตราผลตอบแทนที่แยกตามระดับการศึกษาเช่นนี้จะทำให้อัตราผลตอบแทนของการศึกษามีการเพิ่มขึ้นแบบกระโดดที่ระดับการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป

อย่างไรก็ตาม การประมาณอัตราผลตอบแทนจากการศึกษาโดยวิธี Earning Function จะมีข้อเสียหลายประการ เนื่องจาก Earning Function ตั้งอยู่บนสมมติฐานต่อไปนี้

- อัตราผลตอบแทนจากการศึกษาคงที่ตลอดอายุแรงงาน
- อัตราผลตอบแทนจากการศึกษามีโครงสร้างของเวลาเป็นอินฟินิตี้
- ต้นทุนที่ถูกพิจารณาใน Earning Function มีค่าเสียโอกาสเพียงอย่างเดียว แต่ต้นทุนประเภทอื่นๆจะไม่สามารถนำมาคิดในวิธีนี้ได้



รูปที่ 3.3 การประเมินอัตราผลตอบแทนโดยวิธี Earning Function

ปัญหาที่สำคัญที่สุดของ Earning Function คือการที่ไม่สามารถนำต้นทุนประเภทต่างๆ ยกเว้นค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) มาร่วมพิจารณาในการประเมินอัตราผลตอบแทนของการศึกษา สิ่งนี้ทำให้วิธี Earning Function ไม่สามารถประมาณอัตราผลตอบแทนทางสังคมของการศึกษาได้ และทำให้อัตราผลตอบแทนจากการศึกษามากกว่าความเป็นจริง นอกจากนี้ การละเลยปัจจัยที่มีผลต่อระดับรายได้ เช่น ความสามารถ ฯลฯ เนื่องจากไม่สามารถวัดค่าได้ในเชิงปริมาณ (เกิดปัญหา Omitted Variables) และปัจจัยนี้ จะมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับรายได้ สิ่งนี้เป็นสาเหตุให้อัตราผลตอบแทนจากการศึกษาที่ได้จาก Earning Function มักมีค่ามากกว่าความเป็นจริง

3.2.3 ผลตอบแทนจากการศึกษาที่ได้จาก Elaborate Method และ Earning Function

จากแนวคิดพื้นฐานที่แตกต่างกันของ Elaborate Method และ Earning Function ในการหาอัตราผลตอบแทนจากการศึกษา จึงเป็นไปได้ยากที่ผลตอบแทนจากการศึกษาในประเทศใดๆ ที่คำนวณโดยวิธีทั้งสอง จะมีค่าเท่ากัน คำกล่าวนี้ยืนยันได้โดยตารางที่ 3.1 และ 3.2

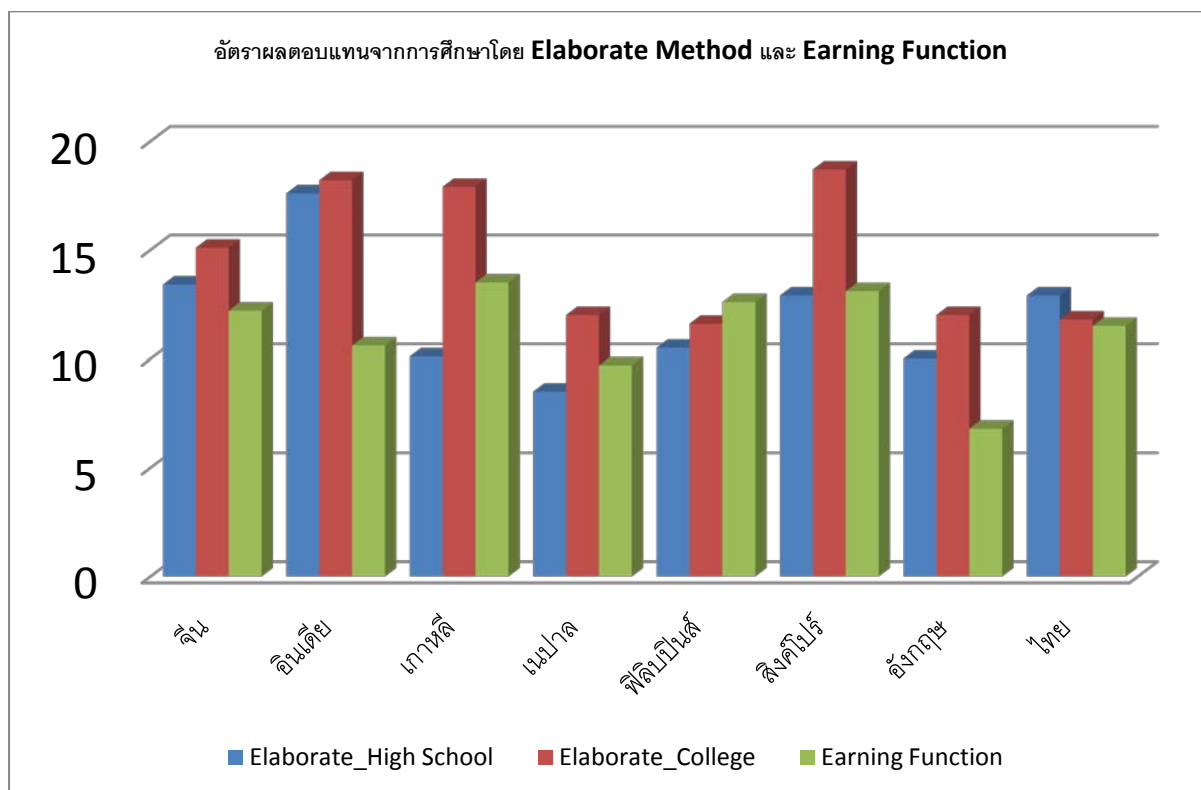
ตารางที่ 3.1 อัตราผลตอบแทนจากการศึกษาที่ได้จาก Elaborate Method

ประเทศ	ปี ค.ศ.	อัตราผลตอบแทนทางสังคม		อัตราผลตอบแทนส่วนบุคคล		ที่มา
		มัธยม	ตั้งแต่อุดมศึกษาขึ้นไป	มัธยม	ตั้งแต่อุดมศึกษาขึ้นไป	
Australia	1976		16.6	8.1	21.1	Psacharopoulos (1994)
Austria	1981			11.3	4.2	Psacharopoulos (1994)
Canada	1994			7.8	13	Cohn (1997)
China	1993	12.9	11.3	13.4	15.1	Hossain (1997)
Denmark	1964		7.8		10	Psacharopoulos (1994)
Germany	1978			6.5	10.5	Psacharopoulos (1994)
India	1995			17.6	18.2	Kingdon (1998)
Indonesia	1989	11	5			Psacharopoulos (1994)
Korea	1986	8.8	15.5	10.1	17.9	Psacharopoulos (1994)
Nepal	1999	8.1	9.1	8.5	12	Palajuli (1999)
Philippines	1988	8.9	10.5	10.5	11.6	Psacharopoulos (1994)
Singapore	1988	10.1	13.9	12.9	18.7	Sakelliou (2001)
Thailand	1989			12.9	11.8	Schultz (1994)
UK	1986	7.5	6.5			Cohn and Addison (1998)
USA	1987	10	12			Psacharopoulos (1994)

ตารางที่ 3.2 อัตราผลตอบแทนจากการศึกษาที่ได้จาก Earning Function

ประเทศ	ปี ค.ศ.	อัตราผลตอบแทนส่วนบุคคล	ที่มา
Australia	1989	8	Cohn and Addison (1998)
Austria	1993	7.2	Fersterer (1999)
Canada	1989	8.9	Cohn (1997)
China	1993	12.2	Hossain (1997)
Denmark	1990	4.5	Cristensen (1999)
Germany	1988	7.7	Cohn and Addison (1998)
India	1995	10.6	Kingdon (1998)
Indonesia	1995	7	Duflo (2000)
Korea	1986	13.5	Ryoo, and Nam (1993)
Nepal	1999	9.7	Palajuli (1999)
Philippines	1988	12.6	Schady (2000)
Singapore	1988	13.1	Sakelliou (2001)
Thailand	1989	11.5	Patrinos (1995)
UK	1987	6.8	Psacharopoulos (1994)
USA	1995	10	Rouse (1999)

จากตารางทั้งสอง มี 8 ประเทศที่มีอัตราผลตอบแทนจากการศึกษาที่ถูกคำนวณจากทั้งสองวิธี การเปรียบเทียบแสดงในรูปต่อไปนี้



รูปที่ 3.4 เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนที่ได้จาก Elaborate Method และ Earning Function

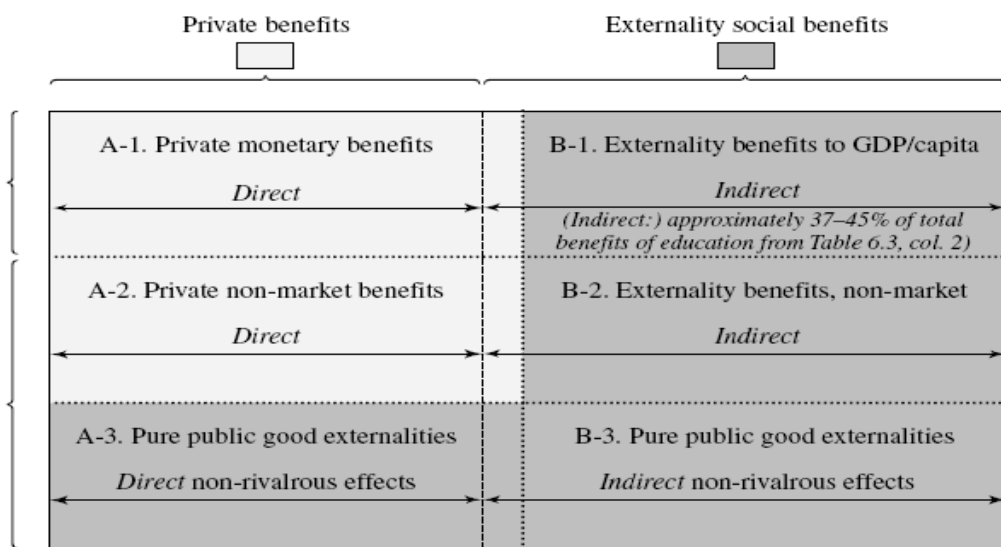
จากรูป พบว่า มี 6 ประเทศ (ยกเว้น ฟิลิปปินส์ และไทย) ที่อัตราผลตอบแทนจากการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไปที่ประเมินจาก Elaborate Method มีค่าสูงที่สุด นอกจากนั้นไม่สามารถสรุปแนวโน้มได้ว่าวิธีการใดจะให้อัตราผลตอบแทนมากกว่าหรือน้อยกว่ากันอย่างไร

3.3 ผลตอบแทนจากการศึกษา

ในหัวข้อที่ผ่านมาเป็นการประมาณผลตอบแทนจากการศึกษาที่เป็นตัวเงิน (Pecuniary Return) อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยจำนวนมาก (เช่น Wolfe and Haveman 2001, McMahon 2004, Oreopoulos and Salvanes 2009 ฯลฯ) ที่แสดงให้เห็นว่ามีผลตอบแทนจากการศึกษาในรูปแบบอื่นๆ (Non-pecuniary Return) ที่มักถูกละเลยจากนักวิจัยด้วยเหตุผลหลายประการ โดยผลตอบแทนในรูปแบบอื่นเหล่านี้อาจมีค่าสูงกว่าผลตอบแทนจากการศึกษาที่เป็นตัวเงินทั้งต่อตัวนักเรียนเองและต่อสังคม ดังนั้น การพิจารณาผลตอบแทนจากการศึกษาในมุมมองที่แคบไปใช้ในการตัดสินใจทั้งในระดับบุคคล หรือในระดับนโยบายอาจนำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาดในการลงทุนด้านการศึกษา

การพิจารณาผลตอบแทนจากการศึกษาเฉพาะที่เป็นตัวเงินในระดับบุคคล ตัวอย่างเช่น นักเรียนอาจไม่เรียนต่อในระดับสูงถ้าพิจารณาเพียงผลตอบแทนของค่าแรงที่จะได้จากตลาดแรงงานในอนาคต โดยนักเรียนเหล่านี้ได้ละเลยผลตอบแทนจากการศึกษาในรูปแบบอื่นๆที่จะมีประโยชน์ต่อตัวเขาเองและครอบครัวในระยะยาว ผลประโยชน์เหล่านี้ เช่น การมีสุขภาพที่ดี การมีคู่สมรสที่เหมาะสม การมีชีวิตสมรสที่มั่นคง ประสิทธิภาพในการตัดสินใจ การมีบุตรที่มีการศึกษาที่ดี เป็นต้น ซึ่งผลประโยชน์ที่เสียไปจากการเลือกการศึกษาในระดับต่ำเกินไปจะทำให้คุณภาพชีวิตของคนเหล่านี้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

การพิจารณาผลตอบแทนจากการศึกษาเฉพาะที่เป็นตัวเงินในระดับนโยบายจะนำไปสู่ความเสียหายอย่างรุนแรง เพราะการที่รัฐบาลใช้เพียงผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินในการดำเนินนโยบายด้านการศึกษาจะเป็นสาเหตุให้ทรัพยากรที่ถูกจัดสรรให้แก่ภาคการศึกษาน้อยกว่าที่ควรจะเป็น นักเรียนและครอบครัวต้องแบกรับภาระต้นทุนของการศึกษาในสัดส่วนสูงเนื่องจากการอุดหนุนของรัฐบาลอยู่ในระดับต่ำ กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาไม่เพียงพอแก่นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ยากจน นักเรียนที่สามารถเรียนต่อในระดับสูงได้ส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่มีฐานะดี ปัญหาช่องว่างทางสังคมของประเทศที่มีรัฐบาลที่มีวิสัยทัศน์คับแคบเช่นนี้จะกลายเป็นปัญหาเรื้อรัง ประชากรส่วนใหญ่ในประเทศจะมีความรู้ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศจะเป็นไปได้ยาก การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างเชื่องช้า สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยนำไปสู่ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ



ที่มา: McMahon (2004)

รูปที่ 3.5 ชนิดของผลตอบแทนจากการศึกษา

McMahon (2004) ได้ทำการศึกษาและรวบรวมชนิดของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาทั้งหมด โดยผลประโยชน์จากการศึกษาสามารถแบ่งเป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้เรียนและครอบครัวของผู้เรียนเอง (Private Benefits) ซึ่งอาจจัดได้ว่าเป็นผลประโยชน์ทางตรง (Direct Benefits) และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสังคม (External Social Benefits) ซึ่งอาจจัดได้ว่าเป็นผลประโยชน์ทางอ้อม (Indirect Benefits) โดยผลประโยชน์ทั้งสองชนิดนี้ยังสามารถแบ่งย่อยลงเป็นผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน (Monetary Benefits หรือ Pecuniary Benefits) และผลประโยชน์ที่ไม่เป็นตัวเงินเพราะไม่มีตลาดรองรับ (Non-Market Benefits หรือ Non-Pecuniary Benefits) จากรูปแสดงให้เห็นว่าผลประโยชน์ในรูปของรายได้ที่เพิ่มขึ้นในอนาคต (A-1) เป็นเพียงผลประโยชน์ส่วนเดียวของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับการศึกษาทั้งหมด และมีค่าเพียงร้อยละ 32 ของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด

ตารางที่ 3.3 สัดส่วนของผลตอบแทนจากการศึกษา

ภูมิภาค	สัดส่วนของผลตอบแทนแต่ละชนิดจากการศึกษา			
	ผลตอบแทนทางสังคมที่เป็นตัวเงิน (A1+B1)	ผลตอบแทนส่วนบุคคลที่ไม่ใช่ตัวเงิน (A2+B2)	ผลตอบแทนทางสังคมทางอ้อมที่ไม่ใช่ตัวเงิน (B3)	ผลตอบแทนทางสังคมทั้งหมด (A1+A2+B1+B2+B3)
แอฟริกา				
ประถม	25.4	20.3	9.1	54.8
มัธยม	18.4	14.7	6.6	39.7
อุดมศึกษา	11.3	9.0	4.0	24.3
ลาตินอเมริกา				
ประถม	17.4	13.9	5.7	37.0
มัธยม	12.9	10.3	4.2	27.4
อุดมศึกษา	12.3	9.8	4.0	26.1
เอเชีย				
ประถม	16.2	13.0	5.0	34.2
มัธยม	11.1	8.9	3.5	23.5
อุดมศึกษา	11.0	8.8	3.4	23.2
กลุ่มประเทศ OECD				
ประถม	8.5	6.8	2.5	17.8
มัธยม	9.4	7.5	2.8	19.7
อุดมศึกษา	8.5	6.8	2.5	17.8

ที่มา: McMahon 2004

ตารางที่ 3.3 แสดงผลตอบแทนทางสังคมจากการศึกษาที่รวมผลประโยชน์ที่ไม่อยู่ในรูปของเงินทั้งหมด (Column สุดท้าย) จะมีค่าสูงกว่าผลตอบแทนทางสังคมที่อยู่ในรูปตัวเงินเพียงอย่างเดียวอย่างมาก ตัวอย่างเช่น ผลตอบแทนทางสังคมทั้งหมดจากการศึกษาระดับอุดมศึกษาในทวีปเอเชีย มีค่าสูงกว่าผลตอบแทนทางสังคมที่อยู่ในรูปเงินถึง 2.1 เท่า สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่า ถ้าการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาพิจารณาผลตอบแทนทางสังคมที่อยู่ในรูปเงินเพียงอย่างเดียว ภาระด้านค่าใช้จ่ายด้านการเรียนจะตกอยู่ที่ผู้เรียนมากกว่าตกอยู่ที่สังคม ซึ่งสถานการณ์นี้จะทำให้การลงทุนด้านการศึกษาของประชาชนน้อยกว่าจุดที่มีประสิทธิภาพสูงสุด (Sub-Optimum) สุดท้ายจะทำให้สังคม ซึ่งเป็นผู้รับประโยชน์ส่วนใหญ่จากการศึกษา เป็นผู้เสียประโยชน์

เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากการศึกษาแยกตามทวีป พบว่า ผลตอบแทนจากการศึกษาของทวีปด้อยพัฒนา เช่น แอฟริกา จะมีค่าสูงกว่าผลตอบแทนจากการศึกษาของประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากประเทศในทวีปด้อยพัฒนามีระดับการอ่านหนังสือได้ของประชาชนต่ำ และคุณภาพชีวิตของคนด้อยกว่าในประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างมาก ดังนั้นผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal Value) ของการศึกษาในประเทศด้อยพัฒนาจึงมีค่าสูงกว่าในประเทศที่พัฒนาแล้ว

ตารางที่ 3.4 ผลตอบแทนส่วนบุคคลที่ไม่ใช่ตัวเงิน

ผลตอบแทนส่วนบุคคลที่ไม่ใช่ตัวเงิน	ร้อยละของผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน	ที่มา
1. สุขภาพที่ดีขึ้นของผู้เรียนและครอบครัว	40%	Grossman & Kaestner (1997) Appiah & McMahon (2002)
2. พัฒนาการของบุตร	11.2%	Wolfe & Haveman (2001)
3. สถานะทางการเงินดีขึ้น	6%	Wolfe & Haveman (2001) McMahon (1998, 2002)
4. การบริโภคมีประสิทธิภาพมากขึ้น	1.3%	Wolfe & Haveman (2001)
5. การลงทุนทางการเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้น	2%	Solomon (1975)
6. มีเวลาพักผ่อนมากขึ้น	5%	Nelson & Phelps (1966) Griliches (2000)
7. ความพึงพอใจในการใช้ชีวิตนอกเวลา งาน	4%	Duncan (1976)
8. ความพึงพอใจในชีวิตในเมือง	2%	Chambers (1996)
9. ความพึงพอใจขณะเรียนหนังสือ	9%	Lazear (1977) Pascarella & Terenzini (2002)
รวม	80.5%	

ตารางที่ 3.4 แสดงผลตอบแทนส่วนบุคคลที่ไม่ใช่ตัวเงินในรูปของค่าร้อยละของผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน จากตาราง พบว่า ผลรวมของผลตอบแทนส่วนบุคคลที่ไม่ใช่ตัวเงินมีค่าสูงถึงร้อยละ 80 ของผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินทั้งหมด ผลการศึกษานี้ยืนยันว่า การพิจารณาผลตอบแทนจากการศึกษาที่เป็นตัวเงินเพียงอย่างเดียวจะทำให้เกิดการผิดพลาดของการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างมาก โดยผลจากรายงานชี้ให้เห็นว่า การศึกษามีผลต่อสุขภาพของผู้เรียนและครอบครัวของเขามากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 40 ของผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน

3.3.1 ผลประโยชน์ทางการเงินโดยตรงส่วนบุคคล (Private Monetary Benefit: A-1)

เป็นผลประโยชน์ทางตรงในรูปของเงินที่ตัวผู้เรียนจะได้รับในอนาคต ผลประโยชน์ในส่วนนี้สามารถอธิบายได้โดยทฤษฎีต้นทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีการศึกษาดีจะสามารถได้มาซึ่งความชำนาญและองค์ความรู้ใหม่ได้ง่ายกว่าผู้ที่ไม่มีพื้นฐานการศึกษาที่ดีพอ ดังนั้น ตลาดแรงงานยินดีที่จะจ่ายค่าจ้างให้แก่แรงงานที่มีการศึกษาดีเหล่านี้สูงกว่าแรงงานที่มีการศึกษาต่ำเนื่องจากความแตกต่างของผลผลิต (Productivity) ที่แรงงานก่อให้เกิดแก่องค์กร งานวิจัยในอดีตมักให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ในส่วนนี้ วิธีการที่นิยมใช้ในการประมาณผลประโยชน์ทางตรงในรูปของเงิน ได้แก่ Earning Function และ Elaborate Method (ดังที่แสดงไว้ในหัวข้อที่ 3.1)

3.3.2 ผลประโยชน์ส่วนบุคคลโดยตรงที่ไม่ใช่เงิน (Private Non-Market Benefit: A-2)

เป็นผลประโยชน์ทางตรงที่ไม่ได้อยู่ในรูปของเงิน แต่เป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อตัวของผู้เรียนเอง ผลประโยชน์เหล่านี้ เช่น สุขภาพที่ดีของตนเอง ความฉลาดในการใช้ชีวิต การมีคู่สมรสที่ดี ขนาดครอบครัวที่พอเหมาะ เป็นต้น การประมาณผลประโยชน์ทางตรงที่ไม่ได้อยู่ในรูปของเงินไม่สามารถใช้วิธีทั่วไปได้ วิธีหนึ่งที่ถูกประยุกต์ใช้โดยงานวิจัยในอดีต (เช่น Wolfe and Haveman 2001) คือ สมการการผลิตของครัวเรือน (Household Production Function) ซึ่งพิจารณาการศึกษาเป็นหนึ่งในปัจจัยการผลิต และผลประโยชน์จากการศึกษาก็คือผลผลิตที่ได้นั่นเอง

3.3.3 Pure Public Good Externalities (A-3)

เป็นผลประโยชน์โดยตรงจากการศึกษา ประชาชนสามารถร่วมกันใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ทำให้ความพึงพอใจของผู้บริโภคคนอื่นลดลง (Non-Rivalrous Goods) ตัวอย่างของผลประโยชน์เหล่านี้ ได้แก่ สุขภาพของประชาชนในสังคม ผลประโยชน์จากการเป็นประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน ความมั่นคงทางการเมือง เป็นต้น

งานวิจัยในอดีตที่สรุปว่าผลประโยชน์ในส่วนนี้มีค่าน้อยมาก เนื่องมาจากการพิจารณาเพียงผลกระทบทางตรงที่เกิดขึ้นจากการศึกษาในระยะสั้น ร่วมกับการควบคุมผลกระทบทางอ้อม

3.3.4 ผลประโยชน์ต่อสังคมทางอ้อมในรูปของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

(Externality Benefits to GDP/Capita: B-1)

เป็นผลประโยชน์ทางอ้อมต่อสังคมจากการศึกษาในรูปของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การศึกษามีผลประโยชน์ทางอ้อมต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้หลายช่องทาง และขนาดของผลประโยชน์ขึ้นอยู่กับความยาวของเวลาที่พิจารณา วิธีการศึกษาและประมาณค่าต้องคำนึงถึงพลวัตของผลกระทบที่เกิดขึ้นในระยะยาว (Dynamic Interpretation in Long Term) การใช้เครื่องมือที่พิจารณาผลกระทบในระยะสั้น (Static Interpretation) จะไม่สามารถประมาณผลประโยชน์ในส่วนนี้ได้ ผลกระทบจากการศึกษาในส่วนนี้จะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่คนในยุคต่อๆไป (Future Generations) ตัวอย่างเช่น การกระจายขององค์ความรู้ใหม่ในปัจจุบันเกิดขึ้นจากการต่อยอดความรู้ของคนในยุคที่ผ่านมา หรือการย้ายถิ่นฐานของปัญญาชนจากเอเชียสู่สหรัฐอเมริกาและยุโรปเพื่อหารายได้ที่สูงขึ้นจากการทำงาน และทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในประเทศเหล่านั้น สิ่งนี้เกิดขึ้นได้จากการพัฒนาของประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และความมั่นคงทางการเมือง ซึ่งการศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดสิ่งเหล่านี้

3.3.5 ผลประโยชน์ส่วนบุคคลทางอ้อมที่ไม่ใช่เงิน (Externality Benefit, Non-Market: B-2)

เป็นผลประโยชน์ทางอ้อมที่ไม่ได้อยู่ในรูปของเงิน แต่เป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อครอบครัวของผู้เรียน (Intra-Family Externalities) ผลประโยชน์เหล่านี้ เช่น สุขภาพที่ดีของครอบครัว บุตรมีสติปัญญาดี เป็นต้น การประมาณผลประโยชน์ทางตรงที่ไม่ได้อยู่ในรูปของเงินไม่สามารถใช้วิธีทั่วไปได้ วิธีหนึ่งที่ถูกประยุกต์ใช้ได้แก่ สมการการผลิตของครัวเรือน (Household Production Function) ซึ่งพิจารณาการศึกษาเป็นหนึ่งในปัจจัยการผลิต และผลประโยชน์จากการศึกษาก็คือผลผลิตที่ได้นั่นเอง

3.3.6 Pure Public Good Externalities (B-3)

เป็นผลประโยชน์ทางอ้อมจากการศึกษา ประชาชนสามารถร่วมกันใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ทำให้ความพึงพอใจของผู้บริโภคคนอื่นลดลง (Non-Rivalrous Goods) ตัวอย่างของผลประโยชน์เหล่านี้ ได้แก่ ลดการเกิดอาชญากรรม สภาพแวดล้อมดีขึ้น ลดความยากจนและความไม่เท่าเทียม ความสามัคคีในสังคม เป็นต้น การประมาณผลประโยชน์จากการศึกษาในส่วนนี้ต้องเป็นการศึกษาผลกระทบที่เป็นพลวัตระยะยาว การพิจารณาในระยะสั้นจะทำให้ผลประโยชน์ในส่วนนี้ถูกละเลย

3.4 ทบทวนวรรณกรรมอัตราผลตอบแทนจากการศึกษาในประเทศไทย

Warunsiri และ McNown (2009) คำนวณอัตราผลตอบแทนจากการศึกษาในประเทศไทยจาก Mincerian Earning Function โดยใช้ Pseudo-Panel Approach เพื่อควบคุมตัวแปรที่ไม่สามารถสังเกตและวัดค่าได้ แต่เป็นตัวแปรที่มีผลต่อรายได้ (Omitted Variables) เช่น ความสามารถ เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่า ผลตอบแทนจากการศึกษาที่ได้จาก Cross Sectional Least Square Regression ของประเทศไทยเกิด Downward Bias ซึ่งตรงข้ามกับผลการศึกษาที่ได้ก่อนหน้านี้ที่มักจะมี Positive Bias คณะวิจัยให้เหตุผลว่าเป็นเพราะค่าเสียโอกาส คนที่มีความสามารถสูงมักจะมีค่าเสียโอกาสที่สูงตามไปด้วย ดังนั้นคนที่มีความสามารถสูงจึงหลีกเลี่ยงที่จะใช้เวลาในการเรียนนานเกินไป (เกิด Negative Correlation ระหว่างความสามารถกับระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน) ประกอบกับความสามารถจะมี Positive Correlation กับรายได้ สิ่งนี้เป็นสาเหตุหลักทำให้เกิด Downward Bias นอกจากนี้ ผลตอบแทนจากการศึกษาที่ได้จาก Pseudo-Panel Approach มีค่าอยู่ระหว่าง 14% - 15% และพบว่า แรงงานหญิงมีผลตอบแทนจากการศึกษาสูงกว่าแรงงานชาย

Amornthum และ Chalamwong (2001) คำนวณอัตราผลตอบแทนจากการศึกษาของแรงงานชายและหญิงในประเทศไทยโดยพัฒนาวิธีการของธนาคารโลกซึ่งใช้ Earning Function เป็นเครื่องมือหลัก แต่ได้มีการเพิ่มตัวแปรหุ่น (Dummy Variables) เข้าไปในสมการเพื่อควบคุมอิทธิพลของพื้นที่และสถานะภาพการสมรสของแรงงานที่มีต่อระดับรายได้ ข้อมูลรายได้ตลอดอายุการทำงานของแรงงานถูกประมาณขึ้นจาก Cross Sectional Survey เนื่องจากไม่มีข้อมูลรายได้ตลอดอายุของแรงงานที่เป็น Time Series ในประเทศไทย การประมาณอัตราผลตอบแทนจากการศึกษาใช้ Ordinary Least Square Method (OLS) ผลการศึกษาพบว่า แรงงานหญิงจะมีอัตราผลตอบแทนจากการศึกษาในระดับอาชีวะ (Diploma Level) ที่ต่ำกว่าแรงงานชาย เนื่องจากตำแหน่งของแรงงานที่จบการศึกษาระดับนี้มักเป็นตำแหน่งช่างเทคนิค ซึ่งแรงงานเพศชายจะเป็นที่ต้องการของตลาดมากกว่า นอกจากนี้ อัตราผลตอบแทนจากการศึกษาในประเทศไทยจะมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในระดับมหภาค

Hawley (2004) ใช้ Earning Function ประมาณอัตราผลตอบแทนจากการศึกษาของแรงงานไทยแยกชายหญิง ในปี ค.ศ. 1985, 1995, และ 1998 โดยสมการถูกเพิ่มตัวแปรหุ่นหลายประเภท (Dummies) เพื่อควบคุมอิทธิพลของปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อรายได้ เช่น ตัวแปรหุ่นเพื่อควบคุมอิทธิพลของพื้นที่ (ในเมืองและชนบท กทม.และภูมิภาคต่างๆ) ตัวแปรหุ่นเพื่อควบคุมอิทธิพลของการศึกษาแต่ละระดับ และตัวแปรหุ่นเพื่อควบคุมประเภทของงาน (งานของรัฐหรือเอกชน) ฯลฯ ผลการศึกษาของ Hawley แสดงให้เห็นว่า ความไม่

เสมอภาคด้านการศึกษาของไทยลดลงตลอดจากปี 1985 ถึง 1998 โดยพิจารณาจากสองมิติ ได้แก่ ระดับการศึกษา และอัตราผลตอบแทนจากการศึกษา กล่าวคือ แรงงานในชนบทจะมีระดับการศึกษาเฉลี่ยต่ำกว่าแรงงานในเมือง นอกจากนี้ อัตราผลตอบแทนจากการศึกษาของแรงงานในชนบทจะน้อยกว่าแรงงานในเมือง ถึงแม้ทั้งคู่จะมีระดับการศึกษาเท่ากันก็ตาม แต่ความไม่เสมอภาคทั้งสองประเด็นนี้ได้ลดลงตลอดมาจากอดีตถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ แรงงานของไทย ทั้งชายและหญิง มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นจากอดีตถึงปัจจุบัน สิ่งนี้ทำให้อุปทานของแรงงานที่มีการศึกษาในระดับสูงมีมากขึ้น และอัตราผลตอบแทนจากการศึกษาถูกคาดว่าจะลดลงถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆเกิดขึ้นในตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษายืนยันว่า อัตราผลตอบแทนของการศึกษาของแรงงานไทยเพิ่มขึ้นจากปี 1985 ถึง 1995 นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบอีกว่า อัตราผลตอบแทนจากการศึกษาของแรงงานไทยมีค่าคงตัว (Stable) จากอดีตถึงปัจจุบัน

บทที่ 4

วิธีการศึกษาและการรวบรวมข้อมูล

4.1 กรอบความคิดของการศึกษา

กรอบความคิดของโครงการวิจัยคือการตัดสินใจเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษามีใช้การตัดสินใจส่วนบุคคลของตัวนักศึกษาเพียงลำพัง แต่เป็นการตัดสินใจของครอบครัวเพื่อส่งบุตรหลานให้เข้ารับการศึกษาระดับต่างๆ การศึกษานี้จึงใช้ครอบครัวเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) การที่นักศึกษาจะได้รับ การสนับสนุนจากครอบครัวเพื่อให้สามารถเข้ารับการศึกษาลงขั้นอยู่กับสภาพความพร้อมของครอบครัว เช่น สภาพรายได้รวมของครอบครัว ปัญหาหนี้สินของครอบครัว ภาระค่าใช้จ่ายด้านอื่นๆ ของครอบครัว เป็นต้น

การกำหนดอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากเงินกู้เพื่อการศึกษาประกอบด้วยประโยชน์สอง ส่วน ได้แก่ ก) ผลตอบแทนในรูปรายได้ในอนาคตที่คาดว่าจะได้รับเพิ่มขึ้นและ ข) ผลตอบแทนทางสังคมจากการได้รับเงินกู้เพื่อการศึกษา เช่น การลดลงของปัญหาความเครียดในครอบครัวเมื่อผู้ปกครองไม่ต้องเผชิญปัญหาหนี้สินที่เพิ่มขึ้นเพื่อนำเงินมาจ่ายค่าเล่าเรียน การที่ผู้ปกครองไม่ต้องทำงานหนักขึ้นเพื่อหาเงินมา เป็นค่าเล่าเรียนของบุตรหลาน หรือการที่ตัวนักศึกษาเองไม่ต้องไปรับจ้างทำงานพิเศษขณะเรียนเพื่อนำเงินมาจ่ายเป็นค่าเล่าเรียน เป็นต้น ในการประเมินประโยชน์จากเงินกู้เพื่อการศึกษาข้างต้นการวิจัยครั้งนี้จะใช้วิธีการศึกษา Choice Modeling เพื่อประเมินประโยชน์จากเงินกู้เพื่อการศึกษาทั้งที่เป็นประโยชน์จากการที่มีรายได้เพิ่มขึ้น (human capital approach) และประโยชน์ทางสังคมต่าง ๆ

4.2 Choice modeling และตัวแบบทางสถิติ

Choice Modeling เป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อประเมินมูลค่าประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีได้ปรากฏเป็นตัวเงิน Choice Modeling เป็นการสร้างสถานการณ์สมมติเพื่อถามนักศึกษาที่ได้รับเงินกู้เพื่อการศึกษาว่ามีทัศนคติอย่างไรต่อระดับของประโยชน์ที่ได้รับ การศึกษานี้จะสร้างสถานการณ์สมมติเพื่อให้นักศึกษาประเมินว่าประโยชน์ที่ได้รับจากเงินกู้เพื่อศึกษามีมูลค่าเท่าไร สถานการณ์สมมติที่การศึกษาสร้างขึ้นเป็นสถานการณ์ที่ควรมีความคล้ายคลึงความเป็นจริงมากที่สุดเพื่อให้เกิดความสมจริง และให้นักศึกษาทำการประเมินคำถามอย่างจริงจัง เพื่อให้คำตอบที่ได้สามารถสะท้อนประโยชน์ของเงินกู้เพื่อการศึกษาอย่างแท้จริง

สถานการณ์สมมติที่การศึกษานี้สร้างขึ้นคือการให้นักศึกษาทำการเปรียบเทียบว่า ระหว่างเงินกู้เพื่อการศึกษาที่ได้รับอยู่ในปัจจุบัน (รูปแบบ ก) กับ การศึกษาแบบให้เปล่า (รูปแบบ ข) นักเรียน นักศึกษาจะ

เลือกอะไร คำตอบที่ได้รับจะเป็นคำตอบประเภท 1 คือ เลือกเงินกู้เพื่อการศึกษา หรือ 0 คือ เลือก
 ทุนการศึกษาแบบให้เปล่า

ตัวแบบ Choice Modeling ที่การศึกษานี้ได้สร้างขึ้นมีหลักการดังนี้ หากเงินกู้เพื่อการศึกษาที่
 นักศึกษาได้รับให้ประโยชน์ต่อนักศึกษามาก นักศึกษาจะเลือกที่จะขอรับเงินกู้มากกว่าที่จะรับทุนการศึกษา
 แบบให้เปล่า ตัวอย่าง เช่น ระหว่างเงินกู้เพื่อการศึกษาปีละ 50,000 บาท กับ ทุนการศึกษาแบบให้เปล่า
 10,000 บาท นักศึกษาจะเลือกอะไร หากนักศึกษาคือเลือกเงินกู้เพื่อศึกษาย่อมหมายความว่า เงินกู้
 เพื่อศึกษามูลค่า 50,000 บาทต่อปี ให้ประโยชน์มากกว่า เงินให้เปล่า 10,000 บาท หรือ ผลตอบแทนของ
 เงินกู้เพื่อศึกษานี้สูงกว่า ร้อยละ 20 ต่อปี แต่หากเมื่อการศึกษาทำการปรับจำนวนเงินให้เปล่าเพิ่มขึ้น เป็น
 20,000 บาท ต่อปี หรือเท่ากับ ร้อยละ 40 ต่อปีเมื่อเทียบกับวงเงินกู้เพื่อการศึกษาจำนวน 50,000 บาท
 ข้างต้น ถ้านักศึกษาคือเลือกเงินทุนการศึกษาแบบให้เปล่า ย่อมหมายความว่าประโยชน์ของเงินกู้เพื่อ
 การศึกษาจำนวน 50,000 บาทนี้ มีค่าน้อยกว่า 20,000 บาทต่อปี หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เงินกู้เพื่อ
 การศึกษาจำนวน 50,000 บาทนี้ให้ผลตอบแทนน้อยกว่า 20,000 บาทต่อปี หรือน้อยกว่าร้อยละ 40 ต่อปี
 นั่นเอง

ดังนั้น เพื่อให้ทราบว่าค่าเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนของเงินกู้เพื่อศึกษานี้มีค่าเท่าไร การศึกษานี้
 จึงทำการปรับขนาดของเงินทุนแบบให้เปล่าให้มีทั้งมูลค่าต่ำ และมูลค่าสูง พร้อมกันนั้น การศึกษายังทำการ
 ปรับมูลค่าเงินกู้เพื่อการศึกษาให้แตกต่างกันออกไปด้วย ดังนั้นนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามของการศึกษานี้จะ
 ได้รับคำถามขนาดของเงินกู้เพื่อการศึกษา (รูปแบบ ก) และเงินทุนแบบให้เปล่า (รูปแบบ ข) ที่ไม่เท่ากัน

จากหลักการของ Choice Modeling ข้างต้นจะสามารถนำผลการตอบคำถามนี้ (ตอบว่าขอรับเงินกู้
 เพื่อการศึกษา = 1 หรือตอบว่าขอรับเงินทุนแบบให้เปล่า = 0) มาทำการวิเคราะห์ทางสถิติกับตัวแปรอื่น ๆ
 เพื่อคำนวณอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยของเงินกู้เพื่อการศึกษาต่อไป โดย Choice Modeling มีโครงสร้างตัวแบบ
 ดังต่อไปนี้

ให้ U_i = ระดับสวัสดิการของคนตอบ yes และ U_j = คนตอบ no

U_{in} = $V_{in} + \varepsilon_{in}$ คนตอบ yes

U_{jn} = $V_{jn} + \varepsilon_{jn}$ คนตอบ no

ดังนั้นความน่าจะเป็นของการตอบ Yes คือ

$P_r(\text{yes}) = P_r(\varepsilon_{jn} - \varepsilon_{in} \leq V_{in} - V_{jn})$

ถ้าสมมุติว่า $\varepsilon_{jn} - \varepsilon_{jn} = \varepsilon_n$ มีการกระจายแบบ Normal ตัวแบบทางสถิติที่จะได้คือ Probit Model
 แต่ถ้าสมมุติว่า $\varepsilon_{jn} - \varepsilon_{jn} = \varepsilon_n$ มีการกระจายแบบ Logit ตัวแบบทางสถิติที่จะได้คือ Logit Model

กรณีที่ 1: Linear Utility Function Logit Model

$$V_1 = \alpha + \beta(y - A)$$

$$V_0 = \beta y$$

$$\begin{aligned} \therefore \Delta V &= V_0 - V_1 = V_1 - V_0 && \text{ได้ทั้งคู่} \\ &= \beta y - (\alpha + \beta(y - A)) \\ &= -\alpha + \beta A \end{aligned}$$

$$P_r(\text{yes}) = \frac{1}{1 + e^{(\Delta V)}}$$

$$= \frac{1}{1 + e^{-\alpha + \beta A}}$$

$$P_r(\text{no}) = 1 - \frac{1}{1 + e^{-\alpha + \beta A}}$$

ค่าเฉลี่ยของ $WTAC = E(WTAC) = \frac{\alpha}{\beta}$ สำหรับ Untruncated WTAC

$$= \frac{\ln(1 + e^\alpha)}{\beta} \quad \text{สำหรับ Truncated WTAC}$$

กรณีที่ 2: Linear Utility Function Probit Model

$$P_r(\text{yes}) = \Phi(2 - \beta A)$$

$$P_r(\text{no}) = 1 - \Phi(2 - \beta A)$$

ค่าเฉลี่ยของ $WTAC = E(WTAC) = \frac{\alpha + \beta X}{P_{bid}} \text{ or } \frac{\ln(1 + e^{\alpha + \beta X})}{\beta}$

การวิเคราะห์ด้วยตัวแบบ Choice Modeling จะใช้ตัวอย่างรวม 2,000 ตัวอย่างที่แบ่งตามกลุ่มสาขาวิชา 5 กลุ่มข้างต้น และมีวงเงินกู้ตั้งแต่ 60,000-100,000 บาทต่อปี กับเงินให้เปล่าตั้งแต่ 6,000-50,000 บาทต่อปี ให้นักศึกษาเลือกตอบ สมมุติฐานที่ใช้ในการศึกษาคืออัตราผลตอบแทนจากเงินกู้เพื่อการศึกษาจะแปรปรวนตามสาขาวิชาที่ประสงค์จะศึกษา ปริมาณเงินกู้ และสถานภาพทางสังคมของครอบครัวนักศึกษา เช่น รายได้ของครอบครัว หนี้สินของครอบครัว

4.3 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

4.3.1 แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจครั้งนี้จะประกอบด้วยคำถาม 4 ส่วน โดยคำถามส่วนที่ 1 2 และ 4 จะเป็นคำถามที่เหมือนกันที่นักศึกษาทุกคนต้องตอบ แต่คำถามส่วนที่ 3 จะแตกต่างกันไปตามจำนวนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และเงินทุนให้เปล่า รายละเอียดของแบบสอบถาม มีดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของนักศึกษาและครอบครัว

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับผลกระทบของเงินกู้เพื่อการศึกษาทางเศรษฐกิจและสังคม

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามที่ให้นักศึกษาเลือกรูปแบบความช่วยเหลือทางการเงินว่าจะเลือกรูปแบบใดระหว่างรูปแบบ (ก) เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา กับรูปแบบ (ข) เงินทุนการศึกษาแบบให้เปล่า คำถามส่วนที่ 3 จะมีความแตกต่างกันไปตามจำนวนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีวงเงิน 60,000 – 100,000บาท และเงินทุนให้เปล่าที่มีวงเงินตั้งแต่ 6,000-50,000 บาท (มีสัดส่วนร้อยละ 10-50 ของจำนวนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา) หรือคำถามส่วนที่ 3 เป็นส่วนที่แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 25 ประเภท ที่จะกระจายให้นักศึกษาตอบ (ตารางที่ 4.1)

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับผลกระทบของเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อผู้ที่ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

ตารางที่ 4.1 ประเภทแบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจ

ประเภท	เงินกู้	เงินให้เปล่า	จำนวนแบบ	ประเภท	เงินกู้	เงินให้เปล่า	จำนวนแบบ
1	60,000	6,000	80	13	80,000	24,000	80
2	60,000	12,000	80	14	80,000	32,000	80
3	60,000	18,000	80	15	80,000	40,000	80
4	60,000	24,000	80	16	90,000	9,000	80
5	60,000	30,000	80	17	90,000	18,000	80
6	70,000	7,000	80	18	90,000	27,000	80
7	70,000	14,000	80	19	90,000	36,000	80
8	70,000	21,000	80	20	90,000	45,000	80
9	70,000	28,000	80	21	100,000	10,000	80
10	70,000	35,000	80	22	100,000	20,000	80
11	80,000	8,000	80	23	100,000	30,000	80
12	80,000	16,000	80	24	100,000	40,000	80
13	80,000	24,000	80	25	100,000	50,000	80
14	80,000	32,000	80				
รวมจำนวนแบบสอบถาม (1-25)							2,500

4.3.2 จำนวนตัวอย่างและการกระจาย

การศึกษาอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากเงินกู้เพื่อการศึกษาจะใช้ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษา 2,000 ตัวอย่าง โดยจะทำการสำรวจนักศึกษาจาก 4 มหาวิทยาลัย ๆ ละ 500 ตัวอย่าง มหาวิทยาลัยที่จะทำการสำรวจ ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยบูรพา ในแต่ละมหาวิทยาลัยจะแบ่งตัวอย่างนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่มสาขาวิชา ๆ ละ 100 ตัวอย่าง ได้แก่

กลุ่มที่ 1 บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ การจัดการ บัญชี จำนวน 100 ตัวอย่าง

กลุ่มที่ 2 วิทยาศาสตร์กลุ่มคอมพิวเตอร์ จำนวน 100 ตัวอย่าง

กลุ่มที่ 3 วิทยาศาสตร์อื่น ๆ เช่น คณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 100 ตัวอย่าง

กลุ่มที่ 4 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 100 ตัวอย่าง

กลุ่มที่ 5 สังคมศาสตร์อื่น ๆ เช่น คณะศึกษาศาสตร์ คณะพลศึกษา จำนวน 100 ตัวอย่าง

หากจำนวนตัวอย่างของแต่ละมหาวิทยาลัยในบางสาขาวิชาไม่ถึง 100 ตัวอย่าง ก็ให้ปรับเพิ่มในสาขาที่ใกล้เคียงเป็นการชดเชย การกระจายตัวอย่างของแต่ละมหาวิทยาลัยแสดงดังตารางที่ 4.2

4.3.3 จำนวนตัวอย่างที่สำรวจได้

จำนวนตัวอย่างที่สำรวจได้ไม่เป็นไปตามที่วางเป้าหมายไว้ เพราะ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์มีนักศึกษาจำนวนน้อย จึงต้องทำการสำรวจนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์อื่นเพิ่มเป็นการชดเชย ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตมีเพียง 4 กลุ่มเท่านั้น มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ไม่มีกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์อื่น จึงทำการชดเชยจำนวนตัวอย่างลงในกลุ่มสาขาอื่น เพื่อให้ได้ตัวอย่างครบ 500 ตัวอย่าง ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนตัวอย่างที่สำรวจได้แบ่งตามมหาวิทยาลัยและกลุ่มสาขาวิชา และตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนตัวอย่างที่สำรวจได้แบ่งตามชั้นปีที่ทำการศึกษาอยู่และกลุ่มสาขาวิชา จำนวนตัวอย่างจึงมีการกระจายตัวอย่างทั่วถึงทั้งกลุ่มสาขาวิชา จำนวนนักศึกษาตามชั้นปี และประเภทแบบสอบถาม

นักศึกษาที่เป็นตัวอย่างในการศึกษานี้มีอายุตั้งแต่ 16-26 ปี แต่นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 18-22 ปี ตามชั้นปีการศึกษาปีที่ 1-4 เป็นไปตามเกณฑ์อายุกับชั้นปี (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.2 จำนวนตัวอย่างนักศึกษาแบ่งตามมหาวิทยาลัยและกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มวิชา		มหาวิทยาลัย				รวม
		มศว.ประสานมิตร	บัณฑิตย	ขอนแก่น	บูรพา	
บริหารธุรกิจ บัญชี เศรษฐศาสตร์	จำนวน (คน)	100	100	100	100	400
	ร้อยละ	5.0%	5.0%	5.0%	5.0%	20.0%
วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์	จำนวน (คน)	100	100	100	100	400
	ร้อยละ	5.0%	5.0%	5.0%	5.0%	20.0%
วิทยาศาสตร์อื่น ๆ	จำนวน (คน)	100	100	100	100	400
	ร้อยละ	5.0%	5.0%	5.0%	5.0%	20.0%
มนุษยศาสตร์และสังคม ศาสตร์	จำนวน (คน)	100	100	100	100	400
	ร้อยละ	5.0%	5.0%	5.0%	5.0%	20.0%
สังคมศาสตร์อื่น ๆ	จำนวน (คน)	100	100	100	100	400
	ร้อยละ	5.0%	5.0%	5.0%	5.0%	20.0%
รวม	จำนวน (คน)	500	500	500	500	2000
	ร้อยละ	25.0%	25.0%	25.0%	25.0%	100.0%

ตารางที่ 4.3 จำนวนตัวอย่างนักศึกษาที่สำรวจได้แบ่งตามมหาวิทยาลัยและกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มวิชา		มหาวิทยาลัย				รวม
		มศว.ประสานมิตร	บัณฑิตย	ขอนแก่น	บูรพา	
บริหารธุรกิจ บัญชี เศรษฐศาสตร์	จำนวน (คน)	100	183	100	100	483
	ร้อยละ	5.0%	9.2%	5.0%	5.0%	24.2%
วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์	จำนวน (คน)	42	58	100	100	300
	ร้อยละ	2.1%	2.9%	5.0%	5.0%	15.0%
วิทยาศาสตร์อื่น ๆ	จำนวน (คน)	158	139	100	102	499
	ร้อยละ	7.9%	7.0%	5.0%	5.1%	25.0%
มนุษยศาสตร์และสังคม ศาสตร์	จำนวน (คน)	100	120	100	100	420
	ร้อยละ	5.0%	6.0%	5.0%	5.0%	21.0%
สังคมศาสตร์อื่น ๆ	จำนวน (คน)	100	0	100	98	298
	ร้อยละ	5.0%	.0%	5.0%	4.9%	14.9%
รวม	จำนวน (คน)	500	500	500	500	2000
	ร้อยละ	25.0%	25.0%	25.0%	25.0%	100.0%

ตารางที่ 4.4 จำนวนตัวอย่างนักศึกษาที่สำรวจได้แบ่งตามกลุ่มสาขาวิชาและชั้นเรียน

กลุ่มวิชา		ระดับการศึกษาของนักศึกษา					รวม
		ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 5	
บริหารธุรกิจ บัญชี เศรษฐศาสตร์	จำนวน (คน)	120	122	132	109	0	483
	%ของทั้งหมด	6.0%	6.1%	6.6%	5.4%	.0%	24.2%
วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์	จำนวน (คน)	77	74	80	69	0	300
	%ของทั้งหมด	3.8%	3.7%	4.0%	3.4%	.0%	15.0%
วิทยาศาสตร์อื่น ๆ	จำนวน (คน)	142	119	115	114	9	499
	%ของทั้งหมด	7.1%	6.0%	5.8%	5.7%	.4%	25.0%
มนุษยศาสตร์และสังคม ศาสตร์	จำนวน (คน)	114	111	100	95	0	420
	%ของทั้งหมด	5.7%	5.6%	5.0%	4.8%	.0%	21.0%
สังคมศาสตร์อื่น ๆ	จำนวน (คน)	69	69	74	67	19	298
	%ของทั้งหมด	3.4%	3.4%	3.7%	3.4%	1.0%	14.9%
รวม	จำนวน (คน)	522	495	501	454	28	2000
	%ของทั้งหมด	26.1%	24.8%	25.0%	22.7%	1.4%	100.0%

ตารางที่ 4.5 อายุของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
16	1	0.0	0.0
17	2	0.1	0.2
18	181	9.0	9.2
19	429	21.4	30.6
20	506	25.3	56.0
21	496	24.8	80.8
22	297	14.8	95.6
23	61	3.0	98.6
24	16	0.8	99.4
25	9	0.4	99.9
26	2	0.1	100.0
รวม	2000	100.0	

บทที่ 5

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากการสำรวจ

ในบทนี้จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวนักศึกษา ได้แก่ ขนาดครอบครัว รายได้และภาระหนี้สินของครอบครัว ภาระหนี้เงินกู้เพื่อการศึกษาของนักศึกษา พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินค่าครองชีพของนักศึกษา ส่วนที่สองจะเป็นการวิเคราะห์ผลกระทบของเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และส่วนที่สามจะเป็นเรื่องการเลือกรับความช่วยเหลือด้านการศึกษาจากรัฐบาลในรูปแบบของเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา กับเงินทุนแบบให้เปล่า

5.1 ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวนักศึกษาที่กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา

ในส่วนนี้เป็นการสรุปข้อมูลครอบครัวของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจส่งนักศึกษาเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ขนาดครอบครัวและผู้อยู่ในความอุปการะของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว ภาระหนี้สินของครอบครัว ภาระหนี้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาของนักศึกษา การใช้จ่ายเงินค่าครองชีพของนักศึกษา รายละเอียดมีดังนี้

5.1.1 ขนาดครอบครัวและผู้อยู่ในความดูแลด้านการศึกษา

ครอบครัวของนักศึกษาร้อยละ 83.6 เป็นครอบครัวที่บิดามารดายังคงใช้ชีวิตร่วมกัน ในขณะที่ร้อยละ 15.4 เป็นนักศึกษาที่กำพร้าพ่อหรือแม่ (ตารางที่ 5.1) อายุเฉลี่ยของบิดา 50 ปี และอายุเฉลี่ยของมารดา 47 ปี (ตารางที่ 5.2)

ตารางที่ 5.1 การมีชีวิตของบิดามารดา

	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
พ่อ/แม่เสียชีวิต	308	15.4	15.4
พ่อแม่มีชีวิตอยู่ร่วมกัน	1672	83.6	99.0
พ่อแม่หย่าร้าง/แยกกันอยู่	20	1.0	100.0
รวม	2000	100.0	

ตารางที่ 5.2 อายุของบิดามารดา

	จำนวน (ราย)	ต่ำสุด (ปี)	สูงสุด (ปี)	ค่าเฉลี่ย (ปี)	ฐานนิยม (ปี)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
อายุบิดา	1721	34	77	49.74	50	6.114
อายุมารดา	1924	31	78	46.80	45	5.705

ครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขนาดเล็กที่มีสมาชิกในครอบครัวรวมกัน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 86.2 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด (ร้อยละสะสม) ครอบครัวที่มีสมาชิก 4 คนมีส่วนมากที่สุดในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 41.8 สมาชิกประกอบไปด้วยพ่อแม่ และบุตร 2 คน (ตารางที่ 5.3)

ตารางที่ 5.3 จำนวนสมาชิกในครอบครัว

จำนวนสมาชิก	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
1	1	0.0	0.0
2	89	4.4	4.5
3	394	19.7	24.2
4	837	41.8	66.0
5	402	20.1	86.2
6	164	8.2	94.4
7	65	3.2	97.6
8	26	1.3	98.9
9	9	0.4	99.4
10	4	0.2	99.6
11	2	0.1	99.6
12	3	0.2	99.8
14	1	0.0	99.8
15	1	0.0	99.9
16	1	0.0	100.0
22	1	0.0	100.0
รวม	2000	100.0	

เนื่องจากขนาดครอบครัวที่มีสมาชิก 5 คนมีส่วนสะสมมากถึงร้อยละ 86.4 ดังนั้น จำนวนผู้อยู่ในอุปการะของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1-3 คน โดยครอบครัวเหล่านี้มีบุตรที่ต้องส่งเสียให้การศึกษาเฉลี่ยครอบครัวละ 2 คน เมื่อพิจารณารายละเอียดจะพบว่าครอบครัวที่มีบุตรต้องส่งเสีย 2 คนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.6 รองลงมา มีบุตรที่ต้องส่งเสีย 1 คน คิดเป็นร้อยละ 39.9 และครอบครัวที่มีบุตรต้องส่งเสีย 3 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 14.3 ของตัวอย่างทั้งหมด (ตารางที่ 5.4)

ตารางที่ 5.4 ผู้อยู่ในอุปการะของบิดามารดา

จำนวนผู้อยู่ในอุปการะ (คน)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
0	5	0.2	0.2
1	798	39.9	40.2
2	911	45.6	85.7
3	241	12.0	97.8
4	37	1.8	99.6
5	6	0.3	99.9
6	1	0.0	100.0
7	1	0.0	100.0
รวม	2000	100.0	

5.1.2 รายได้ของครอบครัว

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวนักศึกษายังคงอยู่ในเกณฑ์ต่ำคือ 13,600 บาท เมื่อพิจารณาจากจำนวนคนทำงานในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัวและจำนวนผู้ที่ต้องดูแลให้การศึกษาประกอบกัน แหล่งรายได้หลักของครอบครัวคือ การทำงานของทั้งพ่อและแม่ แต่ก็มีครอบครัวที่มีรายได้หลักจากการทำงานของพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่งในส่วนที่ใกล้เคียงกัน การทำงานของทั้งพ่อและแม่เป็นแหล่งที่มาของรายได้หลักของครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 51.8 แต่ก็มีครอบครัวที่มีแหล่งรายได้หลักมาจากการทำงานของพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 42.2 และมีเพียงร้อยละ 6.0 ที่ทุกคนในครอบครัวต้องช่วยกันทำงาน (ตารางที่ 5.5)

ครอบครัวร้อยละ 37.9 มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท ครอบครัวที่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30 ในขณะที่ร้อยละ 17.4 มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาท และมีครอบครัวที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท เพียงร้อยละ 6.2 ของตัวอย่างทั้งหมด (ตารางที่ 5.6)

ตารางที่ 5.5 แหล่งรายได้ของครอบครัว

แหล่งที่มารายได้	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
พ่อ/แม่คนใดคนหนึ่ง	844	42.2	42.1
พ่อและแม่	1037	51.8	94.0
พ่อ แม่ และนักศึกษาหรือญาติ	119	6.0	100.0
รวม	2000	100.0	

ตารางที่ 5.6 รายได้ของครัวเรือนต่อเดือน

รายได้	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
<= 5000 บาท	79	4.0	4.0
5,001 - 10,000 บาท	758	37.9	41.8
10,001 - 15,000 บาท	601	30.0	71.9
15,001 - 20,000 บาท	347	17.4	89.2
20,001 - 25,000 บาท	91	4.6	93.8
25,001 - 30,000 บาท	64	3.2	97.0
30,001 - 35,000 บาท	23	1.2	98.2
35,001 - 40,000 บาท	17	0.8	99.0
40,001 - 45,000 บาท	3	0.2	99.2
45,001 - 50,000 บาท	9	0.4	99.6
มากกว่า 50,000 บาท	8	0.4	100.0
รวม	2000	100.0	

เมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยแบ่งตามแหล่งรายได้ของครอบครัว พบว่า ครอบครัวที่พ่อและแม่ทำงานทั้งสองคนมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,300 บาท ส่วนครอบครัวที่พ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่งทำงานมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 11,000 บาท และครอบครัวที่ทุกคนช่วยกันทำงานมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 16,700 บาท (ตารางที่ 5.7)

ตารางที่ 5.7 รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนแบ่งตามแหล่งที่มาของรายได้

แหล่งรายได้	ค่าเฉลี่ย (บาท/เดือน)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าต่ำสุด (บาท/เดือน)	ค่าสูงสุด (บาท/เดือน)	จำนวน (ราย)
พ่อ/แม่คนใดคนหนึ่ง	11,000	5,600	1,600	55,000	844
พ่อและแม่	15,300	8,934	2,000	125,000	1,037
พ่อ/แม่/นักศึกษา/ญาติ	16,700	7,962	2,500	47,000	119
รวม	13,600	7,956	1,600	125,000	2,000

5.1.3 ภาวะหนี้สินของครอบครัว

การที่ครอบครัวมีรายได้น้อยและมีบุตรที่ต้องส่งเสียให้เรียนทำให้รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย ส่งผลให้ครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่มีหนี้สิน โดยครอบครัวที่มีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 83.2 และในจำนวนนี้ร้อยละ 13.2 หรือ 265 ราย ที่สามารถระบุจำนวนหนี้ได้ แต่ร้อยละ 69.9 นักศึกษาทราบว่าพ่อแม่มีหนี้สินแต่ไม่รู้ยอดหนี้เป็นเท่าไร ส่วนครอบครัวที่ไม่มีหนี้สินมีเพียงร้อยละ 16.8 เท่านั้น (ตารางที่ 5.8)

ครอบครัวของนักศึกษามีหนี้สินเฉลี่ย 368,350 บาท เมื่อพิจารณาหนี้สินครัวเรือนเป็นหนี้ในระบบและหนี้นอกระบบ พบว่า มีครัวเรือนจำนวน 216 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 84.5 ของครัวเรือน 265 ครัวเรือนที่เป็นหนี้ในระบบกับสถาบันการเงิน โดยมีหนี้ในระบบเฉลี่ย 367,000 บาทโดยครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบสูงสุดเท่ากับ 10,000,000 บาท และหนี้ในระบบต่ำสุด 4,000 บาท และมีครัวเรือนจำนวน 129 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 48.7 ของครัวเรือน 265 ครัวเรือน ที่เป็นหนี้นอกระบบ โดยมีหนี้นอกระบบเฉลี่ย 142,000 บาท โดยครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบสูงสุดเท่ากับ 3,000,000 บาท และหนี้นอกระบบต่ำสุด 5,000 บาท นอกจากนี้ยังพบว่าจาก 265 ครัวเรือนที่สามารถระบุหนี้ได้นั้น มีครัวเรือน 80 ครัวเรือน หรือร้อยละ 30.2 ที่เป็นหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบในเวลาเดียวกัน โดยมียอดหนี้รวมประมาณ 31.60 ล้านบาท แบ่งเป็นหนี้ในระบบประมาณ 19.87 ล้านบาท และหนี้นอกระบบ 11.73 ล้านบาท (ตารางที่ 5.9)

ตารางที่ 5.8 สถานะหนี้สินของครอบครัว

สถานะหนี้สินครอบครัว	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
ครอบครัวไม่มีหนี้สินเลย	337	16.8	16.8
ครอบครัวมีหนี้สิน แต่ไม่ทราบจำนวนเท่าใด	1398	69.9	86.8
ครอบครัวมีหนี้สินสามารถระบุได้	265	13.2	100.0
รวม	2000	100.0	

ตารางที่ 5.9 หนี้สินครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ครัวเรือน)

ประเภทหนี้สิน	จำนวน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	รวม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
หนี้สินรวม	265	5,000	10,000,000	97,600,000	368,450	805,369
จำนวนเงินกู้ในระบบ	216	4,000	10,000,000	80,000,000	367,000	833,175
จำนวนเงินกู้นอกระบบ	129	5,000	3,000,000	20,000,000	142,000	311,970

จากจำนวนครอบครัว 265 รายที่สามารถระบุยอดหนี้สินได้นั้น พบว่า ครอบครัวของนักศึกษามีหนี้สินเฉลี่ย 368,350 บาท มีครอบครัวร้อยละ 40.4 ที่มีภาระหนี้สินมากกว่า 200,000 บาท และมีครอบครัวของนักศึกษาที่มีหนี้สินไม่เกิน 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 59.6 โดยที่ครอบครัวร้อยละ 21.9 มีหนี้สินในช่วง 100,0001-200,000 บาท ครอบครัวร้อยละ 18.5 มีหนี้สินในช่วง 50,0001-100,000 บาท ส่วนครอบครัวที่มีหนี้สินน้อยกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.2 (ตารางที่ 5.10)

เมื่อพิจารณาหนี้สินครัวเรือนที่เป็นหนี้ในระบบจำนวน 216 ราย พบว่า ครอบครัวของนักศึกษามีหนี้สินเฉลี่ย 367,000 บาท มีครอบครัวร้อยละ 36.5 ที่มีภาระหนี้สินมากกว่า 200,000 บาท และครอบครัวของนักศึกษาที่มีหนี้สินไม่เกิน 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 63.5 โดยที่ครอบครัวร้อยละ 25 มีหนี้สินในช่วง 100,0001-200,000 บาท ครอบครัวร้อยละ 18.1 มีหนี้สินในช่วง 50,0001-100,000 บาท ส่วนครอบครัวที่มีหนี้สินน้อยกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.4 (ตารางที่ 5.10)

เมื่อพิจารณาคครัวเรือนที่เป็นหนี้นอกระบบ 129 ราย พบว่า ครอบครัวของนักศึกษามีหนี้สินเฉลี่ย 142,000 บาท ครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่มีหนี้สินนอกระบบไม่เกิน 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 86.8 โดยที่ครอบครัวร้อยละ 48.8 ที่มีหนี้สินนอกระบบน้อยกว่า 50,000 บาท ครอบครัวร้อยละ 27.9 มีหนี้สินในช่วง

50,0001-100,000 บาท ครอบครัวร้อยละ 10.1 ที่มีหนี้สินในช่วง 100,0001-200,000 บาท นอกจากนี้มีครอบครัวร้อยละ 13.2 ที่มีภาระหนี้สินนอกระบบมากกว่า 200,000 บาท (ตารางที่ 5.10)

ตารางที่ 5.10 หนี้สินครัวเรือน

ภาระหนี้สิน	หนี้สินรวม		หนี้สินในระบบ		หนี้สินนอกระบบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 50,000 บาท	51	19.2	44	20.4	63	48.8
50,001 – 100,000 บาท	49	18.5	39	18.1	36	27.9
100,001 – 200,000 บาท	58	21.9	54	25.0	13	10.1
200,001 – 300,000 บาท	37	14.0	26	12.0	7	5.4
300,001 – 400,000 บาท	15	5.7	6	2.8	1	0.8
400,001 – 500,000 บาท	11	4.2	10	4.6	3	2.3
500,001 – 10,00,000 บาท	30	11.3	28	13.0	5	3.9
มากกว่า 1,000,000 บาท	14	5.3	9	4.2	1	0.8
รวม	265	100.0	216	100.0	129	100.0

5.1.4 จำนวนเงินกู้ยืมของนักศึกษา

ภาระหนี้สินของนักศึกษาที่กู้ยืมเงิน กยศ. จะมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นตามชั้นปีการศึกษาที่สูงขึ้น นักศึกษาปีที่ 1-5 จะเป็นหนี้ กยศ. เฉลี่ย 79,400 125,000 165,000 202,000 และ 248,000 บาท ตามลำดับนักศึกษากู้เงิน กยศ. มากที่สุดคิดเป็นเงิน 487,600 บาทเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 (ตารางที่ 15.12)

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จะมีหนี้ กยศ. อยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาท มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 72.8 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จะมีหนี้ กยศ. อยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาท และ 100,001-150,000 บาท ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 33.7 และร้อยละ 39.8 ตามลำดับ ในขณะที่นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จะมีหนี้ กยศ. อยู่ในช่วง 100,001-150,000 บาท และ 150,001-200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.1 และร้อยละ 25.9 ตามลำดับ และมีนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 14 ที่เป็นหนี้ กยศ. อยู่ในช่วง 250,001-300,000 บาท ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และนักศึกษาปีที่ 5 (ที่เรียนครู) จะมีหนี้ กยศ. อยู่ในช่วง 150,001-200,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.3 และ ร้อยละ 42.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 15.11)

ตารางที่ 5.11 จำนวนเงินกู้ยืมการศึกษาแบ่งตามชั้นเรียนนักศึกษา

เงินกู้ กยศ. แบบช่วง		ระดับชั้นปีของนักศึกษา					รวม
		ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 5	
น้อยกว่า 50,000 บาท	จำนวน	60	13	7	0	0	80
	ร้อยละ	11.5%	2.6%	1.4%	.0%	.0%	4.0%
50,001-100,000 บาท	จำนวน	380	167	45	22	1	615
	ร้อยละ	72.8%	33.7%	9.0%	4.8%	3.6%	30.8%
100,001-150,000 บาท	จำนวน	53	197	201	80	2	533
	ร้อยละ	10.2%	39.8%	40.1%	17.6%	7.1%	26.6%
150,001-200,000 บาท	จำนวน	16	78	130	192	12	428
	ร้อยละ	3.1%	15.8%	25.9%	42.3%	42.9%	21.4%
200,001-250,000 บาท	จำนวน	8	20	39	57	4	128
	ร้อยละ	1.5%	4.0%	7.8%	12.6%	14.3%	6.4%
250,001-300,000 บาท	จำนวน	5	13	70	26	1	115
	ร้อยละ	1.0%	2.6%	14.0%	5.7%	3.6%	5.8%
300,001-350,000 บาท	จำนวน	0	7	7	55	0	69
	ร้อยละ	.0%	1.4%	1.4%	12.1%	.0%	3.4%
350,001-400,000 บาท	จำนวน	0	0	1	15	3	19
	ร้อยละ	.0%	.0%	.2%	3.3%	10.7%	1.0%
400,001-450,000 บาท	จำนวน	0	0	1	5	5	11
	ร้อยละ	.0%	.0%	.2%	1.1%	17.9%	.6%
450,001-500,000 บาท	จำนวน	0	0	0	2	0	2
	ร้อยละ	.0%	.0%	.0%	.4%	.0%	.1%
รวม	จำนวน	522	495	501	454	28	2000
	ร้อยละ	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

หมายเหตุ : ร้อยละ หมายถึง ร้อยละของนักศึกษาในชั้นปีนั้น ๆ

ตารางที่ 5.12 จำนวนเงินกู้ยืมการศึกษาแบ่งตามชั้นเรียนนักศึกษา

ชั้นปี	ค่าเฉลี่ย (บาท/ราย)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าต่ำสุด (บาท/ราย)	ค่าสูงสุด (บาท/ราย)	ค่ากลาง (บาท/ราย)	รวม (บาท)	จำนวน (ราย)
ชั้นปีที่ 1	79,400	37,174	16,000	280,800	71,500	40,000,000	522
ชั้นปีที่ 2	125,000	51,132	26,400	340,800	113,000	60,000,000	495
ชั้นปีที่ 3	165,000	62,480	27,000	408,800	149,000	80,000,000	501
ชั้นปีที่ 4	202,000	79,317	51,600	487,600	179,000	90,000,000	454
ชั้นปีที่ 5	248,000	107,212	71,010	420,200	199,000	6,950,048	28
รวม	142,000	75,981	16,000	487,600	127,000	300,000,000	2,000

เมื่อพิจารณาภาระหนี้สินเงินกู้ กยศ. แบ่งตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นักศึกษาที่เรียนอยู่ในสาขาวิทยาศาสตร์อื่น ๆ มียอดเงินกู้เฉลี่ยสูงสุด คือ 156,000 บาท ในขณะที่นักศึกษาที่เรียนในสาขาบริหาร บัญชี เศรษฐศาสตร์ กับนักศึกษาที่เรียนในสาขาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ มียอดเงินกู้ กยศ. เฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน คือ 148,000 และ 140,000 บาท ตามลำดับ ส่วนนักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีหนี้ กยศ. เฉลี่ยใกล้เคียงกับสาขาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ คือ 139,000 บาท มีความแตกต่างแค่เพียง 1,000 บาท เท่านั้น และนักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาสังคมศาสตร์อื่น ๆ มีหนี้ กยศ. เฉลี่ย เพียง 115,000 บาท เท่านั้น (ตารางที่ 5.13)

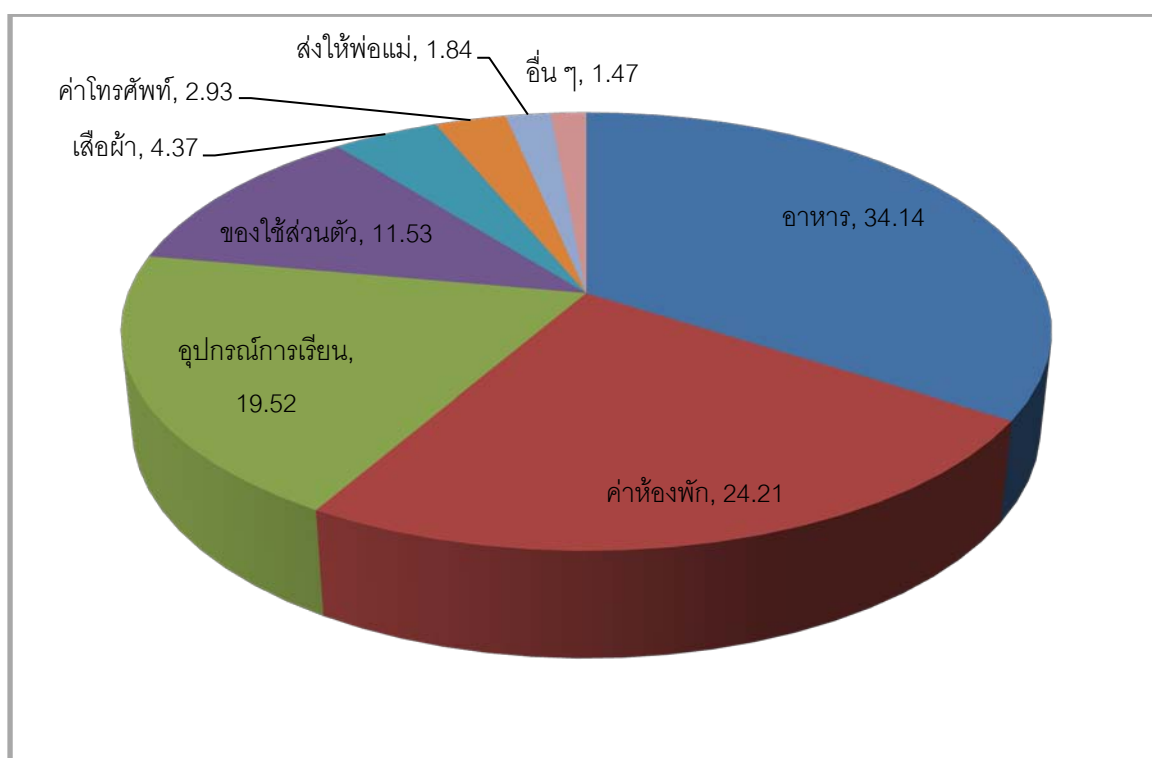
ตารางที่ 5.13 จำนวนเงินกู้ยืมการศึกษาแบ่งตามกลุ่มสาขาที่เรียน

กลุ่มวิชา	ค่าเฉลี่ย (บาท/ราย)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าต่ำสุด (บาท/ราย)	ค่าสูงสุด (บาท/ราย)	ค่ากลาง (บาท/ราย)	รวม (บาท)	จำนวน (ราย)
บริหาร บัญชี เศรษฐศาสตร์	148,000	83,622	34,680	468,800	133,000	70,000,000	483
วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์	140,000	65,424	42,400	366,400	131,000	40,000,000	300
วิทยาศาสตร์อื่น ๆ	156,000	81,803	20,000	487,600	140,000	80,000,000	499
มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์	139,000	77,371	16,000	408,800	124,000	60,000,000	420
สังคมศาสตร์อื่น ๆ	115,000	49,072	26,400	340,290	114,000	30,000,000	298
รวม	142,000	75,981	16,000	487,600	127,000	300,000,000	2,000

5.1.5 การใช้จ่ายเงินค่าครองชีพของนักศึกษา

เงินค่าครองชีพรายเดือนที่นักศึกษาได้รับ 2,200 บาทต่อเดือน ถูกนำไปใช้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายหลาย ๆ อย่างในชีวิตประจำวันพร้อมกัน ค่าอาหาร ค่าห้องพัก ค่าอุปกรณ์การเรียน และของใช้ส่วนตัวเป็นค่าใช้จ่ายที่สำคัญของนักศึกษาใน 4 ลำดับแรกที่มีส่วนแบ่งมากที่สุด ได้แก่ ค่าอาหารมากที่สุด ร้อยละ 34.14 รองลงมา เป็นค่าห้องพัก ร้อยละ 24.21 ค่าอุปกรณ์การเรียน ร้อยละ 19.52 ของใช้ส่วนตัว ร้อยละ 11.53 ตามลำดับ และมีเพียงร้อยละ 2 เท่านั้น ที่มีการแบ่งเงินส่งไปให้พ่อแม่ (รูปที่ 5.1)

รูปที่ 5.1 สัดส่วนค่าใช้จ่ายของนักศึกษา (ร้อยละ)



เมื่อพิจารณาในแต่ละหมวดค่าใช้จ่ายว่านักศึกษาใช้จ่ายเงินไปในด้านใดบ้าง โดยไม่คำนึงถึงสัดส่วนการใช้จ่าย พบว่า นักศึกษาจะนำเงินไปซื้ออาหารมากที่สุด ร้อยละ 85.8 ซื้ออุปกรณ์การเรียน ร้อยละ 82.9 ของใช้ส่วนตัว ร้อยละ 64 นำไปจ่ายค่าห้องพัก ร้อยละ 55.6 นำไปซื้อเสื้อผ้าใกล้เคียงกับค่าโทรศัพท์มือถือคือ ร้อยละ 39 และร้อยละ 33.6 ตามลำดับ และมีเพียงร้อยละ 9 เท่านั้น ที่มีการแบ่งเงินส่งไปให้พ่อแม่ (ตารางที่ 5.14)

ตารางที่ 5.14 สัดส่วนการใช้จ่ายเงินค่าครองชีพของนักศึกษา

รายการใช้จ่าย	จำนวน (ราย)	สัดส่วนที่ใช้ (%)	ค่าเฉลี่ย (%)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าต่ำสุด (%)	ค่าสูงสุด (%)
ซื้ออุปกรณ์การเรียน	1658	82.9	23.4	16.469	1	100
ซื้ออาหาร	1716	85.8	39.6	20.090	5	100
ค่าห้องพัก	1112	55.6	43.3	30.968	1	100
ซื้อเสื้อผ้า	780	39.0	11.1	8.550	1	100
ส่งให้พ่อแม่	180	9.0	20.1	19.528	1	100
ค่าโทรศัพท์มือถือ	672	33.6	8.6	6.241	1	80
ของใช้ส่วนตัว	1280	64.0	17.9	13.539	1	100
อื่น ๆ	196	9.8	15.0	15.134	1	100

5.2 ผลกระทบของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

การวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมโดยทำการสำรวจทัศนคติของนักศึกษาด้วยการใช้หลักการ With/Without กับคำถามว่า “หากท่านไม่ได้รับเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา” ท่านจะได้รับผลกระทบในด้านต่าง ๆ อย่างไร เกณฑ์การพิจารณาขนาดของผลกระทบได้จากการคำนวณคะแนนถ่วงน้ำหนัก โดยมีคะแนนตั้งแต่ 1-5 คะแนน โดยที่ 1 คะแนน หมายความว่า ไม่มีผลกระทบเลย 5 คะแนน หมายความว่า มีผลกระทบมากที่สุด เนื่องจากคะแนนถ่วงน้ำหนักมักจะมีจุดทศนิยมสองตำแหน่ง จึงทำการแบ่งช่วงคะแนนออกเป็น 5 ช่วง โดยแต่ละช่วงห่างกัน 0.8 (ได้จาก $5-1/5=0.8$) จึงได้เกณฑ์การวัดผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

1.00-1.80 = ไม่มีผลกระทบเลย

1.81-2.60 = มีผลกระทบเล็กน้อย

2.61-3.40 = มีผลกระทบปานกลาง

3.41-4.20 = มีผลกระทบมาก

4.20-5.00 = มีผลกระทบมากที่สุด

5.2.1 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบต่อเป้าหมายการศึกษา การได้รับเงินกู้ยืม กยศ. ทำให้นักศึกษาได้ศึกษาในระดับที่วางเป้าหมายไว้ จากการสำรวจ พบว่า นักศึกษาร้อยละ 42.2 ตั้งเป้าหมายที่จะเรียนในระดับปริญญาตรี มีนักศึกษาตั้งเป้าหมายที่จะเรียนในระดับปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 47 และร้อยละ 10.6 ที่ตั้งใจจะเรียนถึงระดับปริญญาเอก (ตารางที่ 5.15)

การไม่ได้รับเงินกู้ กยศ. มีผลต่อเป้าหมายในการศึกษาที่แตกต่างกันไปแบ่งออกเป็น 3 ทาง คือ (1) นักศึกษาที่ยังคงเรียนตามเป้าหมายที่วางไว้ (2) นักศึกษาศึกษาในระดับวุฒิการศึกษาที่ต่ำลงมา และ (3) นักศึกษา ยังคงศึกษาในระดับการศึกษาเดิม แต่ต้องปรับเปลี่ยนแผนการเรียนใหม่ จากการสำรวจพบว่า หากนักศึกษาไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ. นักศึกษาที่ตั้งใจเรียนปริญญาตรีจะยังคงเรียนในระดับปริญญาตรีเหมือนเดิมจำนวน 570 คน หรือ ร้อยละ 67.5 (คิดจากจำนวน 845 คนที่ตั้งใจเรียนปริญญาตรี ในกรณีที่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ.) นักศึกษาส่วนที่เหลือในกลุ่มนี้จะเรียนเพียงแค่มัธยมปลาย ปวช.หรือ ปวส. ผลการสำรวจนี้แสดงให้เห็นว่า ยังไงนักศึกษากลุ่มนี้ก็จะพยายามเรียนให้จบปริญญาตรีถึงแม้จะไม่ได้เงินกู้ กยศ.

นักศึกษาที่ตั้งใจเรียนปริญญาโทจะยังคงเรียนในระดับปริญญาโทเหมือนเดิมจำนวน 283 คน หรือ ร้อยละ 30.1 (คิดจากจำนวน 940 คนที่ตั้งใจเรียนปริญญาโท ในกรณีที่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ.) นักศึกษากลุ่มนี้จะเปลี่ยนเป้าหมายการเรียนไปเป็นปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 56.9 ผลการสำรวจนี้แสดงให้เห็นว่า ยังไงนักศึกษากลุ่มนี้ก็จะพยายามเรียนให้จบปริญญาตรีถึงแม้จะไม่ได้เงินกู้ กยศ.

นักศึกษาที่ตั้งใจเรียนปริญญาเอกจะยังคงเรียนในระดับปริญญาเอกเหมือนเดิมจำนวน 28 คน หรือ ร้อยละ 13.2 (คิดจากจำนวน 212 คนที่ตั้งใจเรียนปริญญาเอก ในกรณีที่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ.) หากไม่ได้เงินกู้ กยศ. จะเปลี่ยนเป้าหมายการเรียนไปเป็นปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 60.8 (ตารางที่ 5.16)

ในกรณีที่ไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ. นอกจากการลดระดับการศึกษาลงมา นักศึกษาที่สำรวจได้มีการปรับเปลี่ยนแผนการเรียนด้วยการเปลี่ยนไปเรียนในมหาวิทยาลัยอื่นหรือเปลี่ยนสาขาวิชาที่มีค่าหน่วยกิตหรือค่าเทอมที่ถูกลงกว่า ร้อยละ 26.6 เปลี่ยนไปเรียนมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ใกล้บ้านเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ร้อยละ 24.5 และเปลี่ยนไปเรียนสายอาชีพ ร้อยละ 6.4 (ตารางที่ 5.17)

ตารางที่ 5.15 ระดับการเรียนสูงสุด ถ้าได้รับเงิน กยศ.

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	845	42.2
ปริญญาโท	940	47.0
ปริญญาเอก	212	10.6
เนติบัณฑิต	3	0.2
รวม	2000	100.0

ตารางที่ 5.16 การเปลี่ยนแปลงระดับการเรียนในกรณีที่ไม่ได้รับเงิน กยศ.

		ระดับการเรียนสูงสุด ถ้าได้รับเงิน กยศ.				
		ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	เนติบัณฑิต	
ระดับการเรียนสูงสุด ถ้าไม่ได้รับเงิน กยศ.	ม.6	จำนวน	134	79	23	0
		ร้อยละ	15.9%	8.4%	10.8%	0.0%
	ปวช.	จำนวน	38	15	1	0
		ร้อยละ	4.5%	1.6%	.5%	0.0%
	ปวส.	จำนวน	103	28	5	0
		ร้อยละ	12.2%	3.0%	2.4%	0.0%
	ปริญญาตรี	จำนวน	570	535	129	1
		ร้อยละ	67.5%	56.9%	60.8%	33.3%
	ปริญญาโท	จำนวน	0	283	26	0
		ร้อยละ	0.0%	30.1%	12.3%	0.0%
	ปริญญาเอก	จำนวน	0	0	28	0
		ร้อยละ	0.0%	0.0%	13.2%	0.0%
	เนติบัณฑิต	จำนวน	0	0	0	2
		ร้อยละ	0.0%	0.0%	0.0%	66.7%
	รวม	จำนวน	845	940	212	3
		ร้อยละ	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

หมายเหตุ : ร้อยละ หมายถึง ร้อยละภายในกลุ่มของระดับการศึกษาสูงสุดถ้าได้รับเงิน กยศ.

ตารางที่ 5.17 การเปลี่ยนแผนการเรียนในกรณีที่ไม่ได้รับเงิน กยศ.

การเปลี่ยนแผนการเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ยังคงเรียนตามแผนการศึกษาเดิม	800	40.0
เปลี่ยนไปเรียนในสถานศึกษาอื่น หรือคณะอื่นที่มีค่าหน่วยกิตถูก	531	26.6
เปลี่ยนไปเรียนในสถานศึกษาใกล้บ้านเพื่อประหยัดค่าเดินทางและค่าใช้จ่ายอื่นๆ	490	24.5
เปลี่ยนไปเรียนสายอาชีพเพราะมีระยะเวลาเรียนที่สั้นกว่าและหางานทำได้ง่ายกว่า	129	6.5
ทำงานไปด้วยระหว่างเรียน	23	1.2
ไม่ศึกษาต่อ	17	0.9
เรียนในระดับปริญญาตรีเท่านั้น	10	0.5
รวม	2000	100.0

ผลกระทบต่อรายได้ในอนาคต นักศึกษาที่เปลี่ยนแผนการศึกษาจากเดิมที่ตั้งใจไว้กล่าวว่า การเปลี่ยนแผนการเรียนจะมีผลทำให้รายได้ในอนาคตลดลง ถ้าไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ. ภาพรวมรายได้จะลดลงเฉลี่ย 37.57% นักศึกษาเกินกว่าร้อยละ 50 ที่บอกว่าถ้าไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ. จะทำให้รายได้ในอนาคตของพวกเขาจะลดลงประมาณ 20-50% (ตารางที่ 5.18)

เมื่อพิจารณาผลกระทบต่อรายได้ในอนาคตตามระดับการศึกษาที่นักศึกษาตั้งใจเรียนถ้าได้รับเงินกู้ยืม กยศ. และมีการเปลี่ยนแปลงแผนการเรียนเมื่อไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ. พบว่า กลุ่มนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนระดับปริญญาตรีและปริญญาโทรายได้ในอนาคตจะลดลงใกล้เคียงกัน คือ ลดลงร้อยละ 36.65 และร้อยละ 36.70 ตามลำดับ แต่กลุ่มนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนในระดับปริญญาเอกกล่าวว่ารายได้ของพวกเขาจะลดลงกว่าร้อยละ 44.74 ถ้าไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ. จนนำมาซึ่งการเปลี่ยนแผนการเรียน (ตารางที่ 5.19)

ตารางที่ 5.18 ผลกระทบกับรายได้ในอนาคต ถ้าไม่ได้รับเงินกู้ กยศ. (%)

สัดส่วนรายได้ที่ลดลง (%)	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
-100	1	0.1	0.1
-90	5	0.4	0.5
-80	32	2.7	3.2
-70	60	5.0	8.1
-60	71	5.9	14.0
-50	257	21.3	35.4
-40	215	17.9	53.2
-30	260	21.6	74.8
-20	184	15.3	90.1
-10	74	6.1	96.3
0	45	3.7	100.0
รวม	1204	100.0	

ที่มา : การสำรวจ ปีการศึกษา 2555

ตารางที่ 5.19 ผลกระทบกับรายได้เฉลี่ยที่ลดลงในอนาคต ถ้าไม่ได้รับเงินกู้ กยศ. (%)

กลุ่มนักศึกษา	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
ปริญญาตรี	-36.65	394	17.399	-100	0
ปริญญาโท	-36.70	676	17.820	-90	0
ปริญญาเอก	-44.74	133	22.279	-90	0
เนติบัณฑิต	-40.00	1	.	-40	-40
รวม	-37.57	1204	18.383	-100	0

วิธีการบริหารเงินเพื่อการศึกษาในกรณีที่ไม่ได้รับเงินกู้ยืมจาก กยศ. วิธีการบริหารเงินเพื่อการศึกษาในกรณีที่ไม่ได้รับเงินกู้ยืมจาก กยศ. พบว่า ครอบครัวต้องประหยัดค่าใช้จ่ายประจำเดือนมากขึ้น ร้อยละ 51.6 ครอบครัวต้องทำงานหนักขึ้นควบคู่ไปกับการที่นักศึกษาต้องทำงานพิเศษ ร้อยละ 43 และ ร้อยละ 44.4 ตามลำดับ ครอบครัวจะต้องหาแหล่งเงินกู้ยืมมาใช้ในการศึกษา ร้อยละ 36.2 (ตารางที่ 5.20)

ตารางที่ 5.20 วิธีการบริหารเงินเพื่อการศึกษาในกรณีที่ไม่ได้รับเงินกู้ยืมจาก กยศ.

วิธีการบริหารเงินเพื่อการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ครอบครัวต้องประหยัดค่าใช้จ่ายประจำเดือนมากขึ้น	1032	51.6
ครอบครัวต้องทำงานหนักขึ้น	861	43.0
ครอบครัวต้องขาย / จำนอง / จำนำทรัพย์สิน	258	12.9
ครอบครัวต้องกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่น	724	36.2
นักศึกษาต้องทำงานพิเศษ	886	44.4
ญาติพี่น้องให้เงินช่วยเหลือ	312	15.6

5.2.2 ผลกระทบทางด้านสังคม

ผลกระทบทางด้านสังคมอันเนื่องมาจากการไม่ได้รับเงินกู้ กยศ. ที่ประกอบไปด้วย ครอบครัวต้องประหยัดค่าใช้จ่ายมากขึ้น ปัญหาหนี้สินของครอบครัว การทำงานของผู้ปกครอง การทำงานพิเศษของนักศึกษา ภาวะจิตใจของนักศึกษาและผู้ปกครอง ผลการสำรวจ พบว่า

ผลกระทบต่อการใช้จ่ายของครอบครัว พบว่า ครอบครัวร้อยละ 48.4 ต้องประหยัดมากขึ้น และมีครอบครัวร้อยละ 25 ต้องใช้จ่ายประหยัดขึ้นปานกลาง เมื่อพิจารณาคะแนนถ่วงน้ำหนักของผลกระทบต่อการใช้จ่ายของครอบครัวมีค่าเท่ากับ 3.73 หมายความว่า ผลกระทบต่อการใช้จ่ายของครอบครัวอยู่ในระดับมาก คือ ครอบครัวต้องประหยัดค่าใช้จ่ายมากขึ้นกว่าปกติ (ตารางที่ 5.21)

ตารางที่ 5.21 ผลกระทบต่อการใช้จ่ายของครอบครัวในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ.

	ระดับผลกระทบต่อการใช้จ่ายของครอบครัว						คะแนนถ่วงน้ำหนัก
	ความเป็นอยู่เหมือนเดิม	ต้องประหยัดขึ้นเล็กน้อย	ต้องประหยัดขึ้นปานกลาง	ต้องประหยัดมาก	ต้องประหยัดมากที่สุด	รวม	
จำนวน	20	161	501	967	351	2000	3.73
ร้อยละ	1.0%	8.0%	25.0%	48.4%	17.6%	100.0%	

ผลกระทบต่อภาระหนี้สินของครอบครัว พบว่า ครอบครัวร้อยละ 35.1 ต้องเป็นหนี้เพิ่มขึ้นมาก และมีครอบครัวร้อยละ 28.3 เป็นหนี้เพิ่มขึ้นปานกลาง เมื่อพิจารณาคะแนนถ่วงน้ำหนักของผลกระทบต่อภาระหนี้สินของครอบครัวมีค่าเท่ากับ 3.17 หมายความว่า ผลกระทบต่อภาระหนี้ของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง คือ ครอบครัวต้องเป็นหนี้เพิ่มขึ้นจากเดิมปานกลาง (ตารางที่ 5.22)

ตารางที่ 5.22 ผลกระทบต่อภาระหนี้สินของครอบครัวในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ.

	ระดับผลกระทบต่อภาระหนี้สินในครอบครัว						คะแนนถ่วงน้ำหนัก
	ไม่เป็นหนี้เพิ่มขึ้นแน่นอน	เป็นหนี้เพิ่มขึ้นเล็กน้อย	เป็นหนี้เพิ่มขึ้นปานกลาง	เป็นหนี้เพิ่มขึ้นมาก	เป็นหนี้เพิ่มขึ้นมากมาย	รวม	
จำนวน	146	413	566	702	173	2000	3.17
ร้อยละ	7.3%	20.6%	28.3%	35.1%	8.6%	100.0%	

ผลกระทบต่อการทำงานของผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ประกอบการร้อยละ 49.4 ต้องทำงานหนักขึ้นในระดับมาก และมีผู้ประกอบการร้อยละ 21 ที่ต้องทำงานเพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาคะแนนถ่วงน้ำหนักของผลกระทบต่อการทำงานพิเศษของผู้ประกอบการมีค่าเท่ากับ 3.67 หมายความว่า ผลกระทบต่อการทำงานของผู้ประกอบการอยู่ในระดับมาก คือ ต้องทำงานเพิ่มขึ้นเพื่อหารายได้ (ตารางที่ 5.23)

ตารางที่ 5.23 ผลกระทบต่อการทำงานของบิดามารดาในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ.

	ระดับผลกระทบต่อการทำงานของบิดามารดา						คะแนนถ่วงน้ำหนัก
	ทำงานเหมือนเดิม	ทำงานหนักขึ้นเล็กน้อย	ทำงานหนักขึ้นปานกลาง	ทำงานหนักขึ้นมาก	ทำงานหนักขึ้นมากที่สุด	รวม	
จำนวน	79	173	421	987	340	2000	3.67
ร้อยละ	4.0%	8.6%	21.0%	49.4%	17.0%	100.0%	

ผลกระทบต่อการทำงานพิเศษของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาร้อยละ 14.4 ที่ทำงานพิเศษอยู่แล้ว ส่วนนักศึกษาที่ยังไม่ได้ทำงานพิเศษร้อยละ 77.7 ต้องเริ่มหางานพิเศษทำระหว่างเรียนหากนักศึกษาไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ. และมีนักศึกษาเพียงร้อยละ 7.8 ที่กล่าวว่าไม่ต้องหางานพิเศษทำ (ตารางที่ 5.24)

สำหรับนักศึกษาที่ทำงานพิเศษอยู่แล้ว พบว่า นักศึกษาร้อยละ 39.4 ต้องทำงานพิเศษหนักขึ้นในระดับมาก และมีนักศึกษาร้อยละ 29.4 ที่ต้องทำงานเพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาคะแนนถ่วง

น้ำหนักของผลกระทบต่อการทำงานพิเศษของนักศึกษามีค่าเท่ากับ **3.44** หมายความว่า ผลกระทบต่อการ
ทำงานพิเศษของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก คือ ต้องทำงานเพิ่มขึ้นเพื่อหารายได้ (ตารางที่ 5.25)

ตารางที่ 5.24 การทำงานพิเศษของนักศึกษา

ภาวะการทำงานพิเศษ	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
ไม่หางานทำ/ไม่ทำงานพิเศษ	157	7.8	7.8
จะต้องเริ่มหางานพิเศษทำ	1554	77.7	85.6
ทำงานพิเศษอยู่แล้ว	289	14.4	100.0
รวม	2000	100.0	

ตารางที่ 5.25 ผลกระทบต่อการทำงานของนักศึกษาในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ.

	ระดับผลกระทบต่อการทำงานพิเศษของนักศึกษา						คะแนนถ่วง น้ำหนัก
	ทำงาน เหมือนเดิม	ทำงานหนักขึ้น เล็กน้อย	ทำงานหนักขึ้น ปานกลาง	ทำงานหนักขึ้น มาก	ทำงานหนักขึ้น มากที่สุด	รวม	
จำนวน	15	36	85	114	39	289	3.44
ร้อยละ	5.2%	12.5%	29.4%	39.4%	13.5%	100.0%	

ผลกระทบต่อภาวะจิตใจของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาร้อยละ 32.9 มีความเครียดในระดับปานกลาง และมีนักศึกษาร้อยละ 27.2 มีความเครียดเล็กน้อย แต่มีนักศึกษาร้อยละ 28.1 ที่มีความเครียดในระดับมากเมื่อไม่ได้รับเงินกู้ กยศ. เมื่อพิจารณาคะแนนถ่วงน้ำหนักของผลกระทบต่อภาวะจิตใจของนักศึกษามีค่าเท่ากับ **3.03** หมายความว่า ผลกระทบต่อภาวะจิตใจของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีความเครียดปานกลาง เมื่อเทียบกับผู้ปกครองนักศึกษามีความเครียดน้อยกว่าผู้ปกครอง (ตารางที่ 5.26)

ตารางที่ 5.26 ผลกระทบต่อภาวะจิตใจของนักศึกษาในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ.

	ระดับผลกระทบต่อภาวะจิตใจของนักศึกษา						คะแนนถ่วง น้ำหนัก
	จิตใจไม่ได้รับ ผลกระทบเลย	จิตใจแย่ง เล็กน้อย	จิตใจแย่ง ปานกลาง	จิตใจแย่ง มาก	จิตใจแย่ง มากที่สุด	รวม	
จำนวน	108	543	658	562	129	2000	3.03
ร้อยละ	5.4%	27.2%	32.9%	28.1%	6.4%	100.0%	

ผลกระทบต่อภาวะจิตใจของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 36.7 มีจิตใจแย่งหรือมีความเครียดในระดับมาก และมีผู้ปกครองร้อยละ 29.6 มีความเครียดปานกลาง เมื่อพิจารณาคะแนนถ่วง

น้ำหนักของผลกระทบต่อภาวะจิตใจของผู้ปกครองมีค่าเท่ากับ 3.35 หมายความว่า ผลกระทบต่อภาวะจิตใจของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง แต่ผู้ปกครองมีความเครียดมากกว่านักศึกษา (ตารางที่ 5.27)

ตารางที่ 5.27 ผลกระทบต่อภาวะจิตใจของผู้ปกครองในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ.

	ระดับผลกระทบต่อภาวะจิตใจของผู้ปกครอง					รวม	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
	จิตใจไม่ได้รับผลกระทบเลย	จิตใจแย่งเล็กน้อย	จิตใจแย่งปานกลาง	จิตใจแย่งมาก	จิตใจแย่งมากที่สุด		
จำนวน	81	350	592	734	243	2000	3.35
ร้อยละ	4.0%	17.5%	29.6%	36.7%	12.2%	100.0%	

5.2.3 สรุปภาพรวมความสำคัญของผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ภาพรวมผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการไม่ได้รับเงินกู้ กยศ. ที่ประกอบไปด้วย การไม่ได้เรียนตามเป้าหมาย และการมีรายได้น้อยลงในอนาคต พบว่า การไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ. มีผลกระทบในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 52 และมีผลกระทบในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.4 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 หรือหมายความว่า ความสำคัญของเงินกู้ยืม กยศ. ต่อผลกระทบด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 5.28)

ภาพรวมผลกระทบทางด้านสังคมอันเนื่องมาจากการไม่ได้รับเงินกู้ กยศ. ที่ประกอบไปด้วย การต้องประหยัดค่าใช้จ่ายมากขึ้น ปัญหาหนี้สินเพิ่มขึ้น ปัญหาความเครียด และการที่ต้องทำงานหนักขึ้น พบว่า การไม่ได้รับเงินกู้ยืม กยศ. มีผลกระทบในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 54 และมีผลกระทบในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.2 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 หรือหมายความว่า ความสำคัญของเงินกู้ยืม กยศ. ต่อผลกระทบด้านสังคมอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 5.29)

ตารางที่ 5.28 ภาพรวมผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

	ความสำคัญผลกระทบทางเศรษฐกิจ					รวม	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
	สำคัญน้อยที่สุด	สำคัญน้อย	สำคัญปานกลาง	สำคัญมาก	สำคัญมากที่สุด		
จำนวน	10	29	315	1039	607	2000	4.10
ร้อยละ	0.5%	1.4%	15.8%	52.0%	30.4%	100.0%	

ตารางที่ 5.29 ภาพรวมผลกระทบทางด้านสังคม

	ความสำคัญผลกระทบทางสังคม					รวม	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
	สำคัญน้อยที่สุด	สำคัญน้อย	สำคัญปานกลาง	สำคัญมาก	สำคัญมากที่สุด		
จำนวน	5	41	331	1080	543	2000	4.06
ร้อยละ	0.2%	2.0%	16.6%	54.0%	27.2%	100.0%	

5.3 การเลือกนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษากับเงินทุนให้เปล่า

การเลือกระหว่างเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษากับเงินทุนให้เปล่า

เมื่อกำหนดสถานการณ์สมมติให้นักศึกษาเลือกข้อเสนอภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษา 2 แบบ คือ (1) เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีวงเงินตั้งแต่ 60,000 – 100,000 บาท และ (2) เงินทุนการศึกษาแบบให้เปล่าที่มีวงเงินตั้งแต่ 6,000 – 50,000 บาท พฤติกรรมการเลือกข้อเสนอความช่วยเหลือจากภาครัฐของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีแนวโน้มเลือกเงินกู้ยืม กยศ. เมื่อเงินทุนให้เปล่านั้นมีจำนวนเงินน้อย และจะเลือกรับเงินทุนให้เปล่า เมื่อเงินทุนให้เปล่านั้นมีจำนวนเงินสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมนักศึกษาส่วนใหญ่ยังคงเลือกที่จะกู้เงิน กยศ. มากกว่าที่จะรับเงินทุนให้เปล่า คือ นักศึกษาร้อยละ 62.40 เลือกที่จะเลือกกู้เงิน กยศ. ที่มีวงเงินกู้ตั้งแต่ 60,000-100,000 บาท ที่เหลือร้อยละ 37.60 เลือกรับเงินทุนให้เปล่าที่มีวงเงินตั้งแต่ 6,000-50,000 บาท เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อเสนอเงินกู้ กยศ. ตั้งแต่ 60,000 – 100,000 บาท สัดส่วนการเลือกที่จะกู้เงินมากกว่าการเลือกรับเงินทุนให้เปล่าในทุกวงเงินกู้ (ตารางที่ 5.30 และตารางที่ 5.32)

เมื่อพิจารณาข้อเสนอเงินกู้ยืม กยศ. และเงินทุนให้เปล่า 25 แบบ ๆ ละ 80 ราย ตามตารางที่ 4.1 ในบทที่ 4 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกที่จะกู้เงิน กยศ. ในสัดส่วนที่มากกว่าการขอรับเงินทุนให้เปล่าในทุกกลุ่มข้อเสนอ ยกเว้นเพียง ข้อเสนอเงินทุนให้เปล่าที่มีสัดส่วนร้อยละ 50 ของยอดเงินกู้ 80,000 90,000 และ 100,000 บาท (เงินทุนให้เปล่าเท่ากับ 40,000 45,000 และ 50,000 บาท) และข้อเสนอเงินทุนให้เปล่าที่มีสัดส่วนร้อยละ 40 ของยอดเงินกู้ 90,000 (เงินทุนให้เปล่าเท่ากับ 36,000 บาท) ที่มีนักศึกษาเลือกรับเงินทุนให้เปล่มากกว่าข้อเสนอการกู้เงิน กยศ. (ตารางที่ 5.31)

เหตุผลที่นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกเงินกู้ยืมเพื่อศึกษามากกว่าเงินทุนการศึกษาแบบให้เปล่า เพราะ (1) ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาในปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายสูง จำนวนเงินกู้ยืม กยศ. ที่ได้รับมีจำนวนมาพอสำหรับการศึกษาเมื่อเทียบกับเงินทุนแบบให้เปล่าที่มีสัดส่วนสูงสุดเพียงร้อยละ 50 ของเงินกู้ยืม กยศ. ความเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการศึกษายังช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัวในมิติของการทำงานที่ไม่ต้องทำงานหนักมากขึ้น การมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของครอบครัว (2) เงินกู้ยืม กยศ. ยังมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำเมื่อเทียบกับแหล่งเงินกู้อื่น มีระยะเวลาปลอดหนี้ ระยะเวลาในการผ่อนชำระนาน นักศึกษามีความมั่นใจว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาจะสามารถหางานทำได้และรายได้มาชำระเงินกู้ยืม กยศ. ได้

ส่วนเหตุผลที่นักศึกษาเลือกรับเงินทุนให้เปล่า เพราะ (1) เงินทุนให้เปล่าที่ได้รับมีจำนวนเงินมาพอที่จะเป็นค่าเทอมได้ และมีเงินเหลือพอที่จะนำไปใช้จ่ายในส่วนของคุณค่าครองชีพ ในกรณีนี้จะเป็นนักศึกษาที่

เรียนอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ที่มีค่าเทอมไม่เกิน 10,000 บาท/เทอม (2) นักศึกษาไม่ยากเป็นหนี้ที่
ต้องชำระในอนาคต

ตารางที่ 5.30 การเลือกเงินกู้ยืม กยศ. กับเงินทุนให้เปล่า

		จำนวนนักศึกษาที่เลือก		จำนวน ตัวอย่าง
		เงินกู้ยืม	เงินทุนให้เปล่า	
กลุ่มเงินกู้ยืม 60000 บาท	จำนวน	302	98	400
	ร้อยละ	75.50	24.50	100.00
กลุ่มเงินกู้ยืม 70000 บาท	จำนวน	262	138	400
	ร้อยละ	65.50	34.50	100.00
กลุ่มเงินกู้ยืม 80000 บาท	จำนวน	229	171	400
	ร้อยละ	57.25	42.75	100.00
กลุ่มเงินกู้ยืม 90000 บาท	จำนวน	218	182	400
	ร้อยละ	54.50	45.50	100.00
กลุ่มเงินกู้ยืม 100000 บาท	จำนวน	237	163	400
	ร้อยละ	59.25	40.75	100.00
รวมทุกกลุ่ม	จำนวน	1248	752	2000
	ร้อยละ	62.40	37.60	100.00

หมายเหตุ : ร้อยละ หมายถึง ร้อยละในแต่ละกลุ่ม

ตารางที่ 5.31 รูปแบบเงินกู้ยืมที่นักศึกษาเลือกแบ่งตามเงินกู้ยืมและเงินทุนแบบให้เปล่า

ประเภทข้อเสนอ	เงินกู้ยืม	เงินทุนให้เปล่า		รูปแบบที่เลือก		รวม
				เงินกู้ยืม	เงินทุนให้เปล่า	
A1	60000	6000	จำนวน	70	10	80
			ร้อยละของกลุ่ม	87.5%	12.5%	100.0%
A2	60000	12000	จำนวน	60	20	80
			ร้อยละของกลุ่ม	75.0%	25.0%	100.0%
A3	60000	18000	จำนวน	63	17	80
			ร้อยละของกลุ่ม	78.8%	21.2%	100.0%
A4	60000	24000	จำนวน	56	24	80
			ร้อยละของกลุ่ม	70.0%	30.0%	100.0%
A5	60000	30000	จำนวน	53	27	80
			ร้อยละของกลุ่ม	66.2%	33.8%	100.0%
B1	70000	7000	จำนวน	63	17	80
			ร้อยละของกลุ่ม	78.8%	21.2%	100.0%
B2	70000	14000	จำนวน	59	21	80
			ร้อยละของกลุ่ม	73.8%	26.2%	100.0%
B3	70000	21000	จำนวน	55	25	80
			ร้อยละของกลุ่ม	68.8%	31.2%	100.0%
B4	70000	28000	จำนวน	40	40	80
			ร้อยละของกลุ่ม	50.0%	50.0%	100.0%
B5	70000	35000	จำนวน	45	35	80
			ร้อยละของกลุ่ม	56.2%	43.8%	100.0%
C1	80000	8000	จำนวน	59	21	80
			ร้อยละของกลุ่ม	73.8%	26.2%	100.0%
C2	80000	16000	จำนวน	54	26	80
			ร้อยละของกลุ่ม	67.5%	32.5%	100.0%
C3	80000	24000	จำนวน	47	33	80
			ร้อยละของกลุ่ม	58.8%	41.2%	100.0%
C4	80000	32000	จำนวน	42	38	80
			ร้อยละของกลุ่ม	52.5%	47.5%	100.0%
C5	80000	40000	จำนวน	27	53	80
			ร้อยละของกลุ่ม	33.8%	66.2%	100.0%

ตารางที่ 5.31 รูปแบบเงินกู้ยืมที่นักศึกษาเลือกแบ่งตามเงินกู้ยืมและเงินทุนแบบให้เปล่า (ต่อ)

ประเภทข้อเสนอ	เงินกู้ยืม	เงินทุนให้เปล่า		รูปแบบที่เลือก		รวม
				เงินกู้ยืม	เงินทุนให้เปล่า	
D1	90000	9000	จำนวน	58	22	80
			ร้อยละของกลุ่ม	72.5%	27.5%	100.0%
D2	90000	18000	จำนวน	51	29	80
			ร้อยละของกลุ่ม	63.8%	36.2%	100.0%
D3	90000	27000	จำนวน	42	38	80
			ร้อยละของกลุ่ม	52.5%	47.5%	100.0%
D4	90000	36000	จำนวน	33	47	80
			ร้อยละของกลุ่ม	41.2%	58.8%	100.0%
D5	90000	45000	จำนวน	34	46	80
			ร้อยละของกลุ่ม	42.5%	57.5%	100.0%
E1	100000	10000	จำนวน	63	17	80
			ร้อยละของกลุ่ม	78.8%	21.2%	100.0%
E2	100000	20000	จำนวน	55	25	80
			ร้อยละของกลุ่ม	68.8%	31.2%	100.0%
E3	100000	30000	จำนวน	45	35	80
			ร้อยละของกลุ่ม	56.2%	43.8%	100.0%
E4	100000	40000	จำนวน	44	36	80
			ร้อยละของกลุ่ม	55.0%	45.0%	100.0%
E5	100000	50000	จำนวน	30	50	80
			ร้อยละของกลุ่ม	37.5%	62.5%	100.0%
รวมทุกแบบ			จำนวน	1248	752	2000
			ร้อยละของกลุ่ม	62.4%	37.6%	100.0%

ตารางที่ 5.32 จำนวนเงินที่นักศึกษาเลือก

จำนวนเงิน	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
6000	10	0.5	0.5
7000	17	0.8	1.4
8000	21	1.0	2.4
9000	22	1.1	3.5
10000	17	0.8	4.4
12000	20	1.0	5.4
14000	21	1.0	6.4
16000	26	1.3	7.7
18000	46	2.3	10.0
20000	25	1.2	11.2
21000	25	1.2	12.5
24000	57	2.8	15.4
27000	38	1.9	17.2
28000	40	2.0	19.2
30000	62	3.1	22.4
32000	38	1.9	24.2
35000	35	1.8	26.0
36000	47	2.4	28.4
40000	89	4.4	32.8
45000	46	2.3	35.1
50000	50	2.5	37.6
60000	302	15.1	52.7
70000	262	13.1	65.8
80000	229	11.4	77.2
90000	218	10.9	88.2
100000	237	11.8	100.0
รวม	2000	100.0	

5.4 ผลกระทบของเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

5.4.1 สาเหตุที่ไม่สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

จากการสอบถามนักศึกษาตัวอย่างว่ามีเพื่อนที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามีสัดส่วนเท่าไร และอะไรคือสาเหตุที่ทำให้เพื่อนไม่ได้ศึกษาต่อ พบว่า มีนักเรียนประมาณร้อยละ 19 ที่ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาเหตุหลักคือความยากจนที่ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไม่สามารถเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้ ความยากจนเป็นตัวผลักดันให้นักเรียนต้องออกไปหางานทำเพื่อหาเงินมาช่วยเหลือครอบครัว และต้องทำงานหาเงินเลี้ยงตนเองด้วย ในขณะที่บางคนต้องเปลี่ยนไปเรียนต่อในสายวิชาชีพ เพื่อลดภาระครอบครัว และระยะเวลาเรียนสั้นกว่าทำให้สามารถที่จะออกมาประกอบอาชีพช่วยเหลือครอบครัวได้เร็วขึ้น (ตารางที่ 5.33)

ตารางที่ 5.33 สาเหตุที่ไม่สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

สาเหตุที่ไม่สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ทราบเหตุผล	305	15.2
ความยากจน	1053	52.6
ต้องทำงานหาเงินช่วยเหลือพ่อแม่และครอบครัว	802	40.1
ต้องการทำงานหาเงินด้วยตนเอง	787	39.4
ผลการเรียนไม่ดี	767	38.4
สุขภาพไม่ดี	132	6.6
ติดยาเสพติด	169	8.4
ต้องการความเป็นอิสระและเสรีภาพจากระบบการศึกษา	274	13.7
ต้องการพักผ่อนชั่วคราวหลังจากจบมัธยมปลาย	100	5.0
ไม่พอใจระบบการศึกษา	80	4.0
ไปเรียนต่อสายวิชาชีพ	867	43.4

5.4.2 มาตรการความช่วยเหลือของรัฐบาลต่อผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

นักศึกษาที่มีเพื่อนไม่ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ได้เลือกข้อเสนอมาตรการความช่วยเหลือของรัฐบาลที่มีต่อผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยเสนอให้รัฐบาลควรหาหน่วยงานที่มาให้คำแนะนำ รวมถึงจัดหาสถานที่เรียนให้เหมาะสมกับความถนัด และระดับความสามารถของนักศึกษาที่ด้อยโอกาสเหล่านั้น คิดเป็นร้อยละ 57.8 รวมทั้งเพิ่มวงเงินกู้เพื่อการศึกษาให้สูงขึ้นเพื่อชดเชยรายได้ที่สูญเสียไปจากการ

ทำงาน ร้อยละ 49.6 และควรให้ความช่วยเหลือครอบครัวผู้กู้ด้วย เช่น จ่ายค่ารักษาพยาบาล แก้ปัญหาหนี้สิน
ของครอบครัว ร้อยละ 49.2 (ตารางที่ 5.34)

ตารางที่ 5.34 มาตรการช่วยเหลือของรัฐบาลต่อผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา

ความช่วยเหลือของรัฐบาล	จำนวน	ร้อยละ
เพิ่มวงเงินกู้เพื่อการศึกษาให้สูงขึ้นเพื่อชดเชยรายได้ที่สูญเสียไปจากการทำงาน	991	49.6
เปลี่ยนทัศนคติให้เห็นถึงคุณประโยชน์ของการศึกษาให้มากขึ้น	944	47.2
ควรให้ความช่วยเหลือครอบครัวผู้กู้ด้วย เช่น จ่ายค่ารักษาพยาบาล แก้ปัญหาหนี้สินของครอบครัว	985	49.2
ให้คำแนะนำรวมถึงจัดหาสถานที่เรียนให้เหมาะสมกับความถนัด และระดับความสามารถของนักศึกษา	1156	57.8
ลดมาตรการที่เข้มงวดที่ใช้ในการคัดเลือกผู้ที่ได้รับเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา	761	38.0

บทที่ 6

การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ในบทนี้จะทำการวิเคราะห์หาอัตราผลตอบแทนด้วยตัวแบบ Choice Modeling และใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบ Logit Model ตามที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 4 เพื่อคำนวณอัตราผลตอบแทนในรูป Internal Rate of Return (IRR) ของนโยบายเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแบ่งตามกลุ่มสาขาวิชาทั้ง 5 กลุ่มที่แบ่งไว้ การวิเคราะห์จะใช้ข้อมูลจากการสำรวจนักศึกษาจาก 4 มหาวิทยาลัยๆ ละ 500 ราย รวม 2,000 ราย กระจายตามกลุ่มสาขาวิชาที่กำหนดไว้ รวมทั้งกระจายตามวงเงินกู้ยืมและเงินทุนให้เปล่า 25 กลุ่ม โดยมีวงเงินกู้ยืมตั้งแต่ 60,000-100,000 บาท และเงินทุนให้เปล่าตั้งแต่ 6,000-50,000 บาท (เงินทุนให้เปล่านั้นมีสัดส่วนตั้งแต่ 10% - 50% ของวงเงินให้กู้ยืม)

6.1 การตัดสินใจเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาหรือเงินทุนแบบให้เปล่า

การศึกษาในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเงินกู้เพื่อการศึกษาหรือเงินทุนให้เปล่า ปัจจัยเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่กำหนดระดับประโยชน์และอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมของนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาด้วย ปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ได้แก่ อัตราส่วนจำนวนเงินทุนให้เปล่าต่อจำนวนเงินกู้ การเป็นมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครหรือต่างจังหวัด (ตัวแปรหุ่น) ผลกระทบทางเศรษฐกิจของเงินกู้ กยศ. ผลกระทบทางสังคมของเงินกู้ กยศ. ยอดเงินกู้สะสมของนักศึกษา รายได้ครอบครัว อัตราส่วนรายได้ครอบครัวต่อจำนวนสมาชิกครอบครัวที่ต้องอุปการะ กลุ่มสาขาวิชาที่นิสิตกำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน ที่ประกอบไปด้วยกลุ่มที่ 1 สาขาวิชาบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ การจัดการ กลุ่มที่ 2 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ (โปรแกรมเมอร์) กลุ่มที่ 3 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์อื่นๆ (เช่น คณะวิศวกรรมศาสตร์) กลุ่มที่ 4 สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (เช่น นิติศาสตร์ มนุษยศาสตร์) และกลุ่มที่ 5 สาขาวิชาสังคมศาสตร์อื่นๆ (ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะพลศึกษา เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ)

ในการเลือกตัวแปรอิสระเพื่อมาอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเงินกู้ยืม กยศ. หรือเงินทุนให้เปล่า จะคัดเลือกเฉพาะตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ถ้าหากตัวแปรอิสระไม่สามารถอธิบายตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็จะมีการตัดตัวแปรดังกล่าวออกจากแบบจำลอง จากการทดสอบเลือกตัวแปรอิสระเข้ามาในสมการเพื่ออธิบายการตัดสินใจเลือกเงินกู้ยืมของนักศึกษา ได้แบบจำลองทั้งสิ้น 7 สมการ ดังนี้

$$\text{Select} = b_0 + b_1\text{Grant/loan} \quad (1)$$

$$\text{Select} = b_0 + b_1\text{Grant/loan} + b_2\text{UNI} \quad (2)$$

$$\text{Select} = b_0 + b_1\text{Grant/loan} + b_2\text{UNI} + b_3\text{ECON} + b_4\text{SOCIAL} \quad (3)$$

$$\text{Select} = b_0 + b_1\text{Grant/loan} + b_2\text{UNI} + b_3\text{ECON} + b_4\text{SOCIAL} + b_5\text{LOAN} \quad (4)$$

$$\text{Select} = b_0 + b_1\text{Grant/loan} + b_2\text{UNI} + b_3\text{ECON} + b_4\text{SOCIAL} + b_5\text{HINC} \quad (5)$$

$$\text{Select} = b_0 + b_1\text{Grant/loan} + b_2\text{UNI} + b_3\text{ECON} + b_4\text{SOCIAL} + b_5\text{AHINC} \quad (6)$$

$$\text{Select} = b_0 + b_1\text{Grant/loan} + b_2\text{UNI} + b_3\text{ECON} + b_4\text{SOCIAL} + b_5\text{AHINC} + b_6\text{G1} + b_7\text{G2} + b_8\text{G3} + b_9\text{G4} \quad (7)$$

โดยที่

SELECT	=	การเลือกเงินกู้หรือเงินทุนให้เปล่า 1 = เลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา 0 = เลือกเงินทุนแบบให้เปล่า
GRANT/LOAN	=	อัตราส่วนจำนวนเงินทุนให้เปล่าต่อจำนวนเงินกู้
UNI	=	ตัวแปรหุ่นที่แสดงถึงนักศึกษาที่เรียนมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร หรือต่างจังหวัด ถ้า 1 = นักศึกษาที่เรียนมหาวิทยาลัยต่างจังหวัด 0 = นักศึกษาที่เรียนมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร
ECON	=	ผลกระทบทางเศรษฐกิจของเงินกู้ กยศ. (Scale 1-5)
SOCIAL	=	ผลกระทบทางสังคมของเงินกู้ กยศ. (Scale 1-5)
LOAN	=	ยอดเงินกู้สะสมของนักศึกษา (แสนบาท)
HINC	=	รายได้ครอบครัว (หมื่นบาท)
AHINC	=	อัตราส่วนรายได้ครอบครัวต่อจำนวนสมาชิกครอบครัวที่ต้องอุปการะ
G1	=	กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ การจัดการ
G2	=	กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ (โปรแกรมเมอร์)
G3	=	กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์อื่น ๆ เช่น คณะวิศวกรรมศาสตร์
G4	=	กลุ่มสาขาวิชามนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ เช่น นิติศาสตร์
G5	=	กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์อื่น ๆ ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะพลศึกษา เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ
b_0, \dots, b_9	=	ค่าสัมประสิทธิ์

ในขั้นแรกได้เลือกอัตราส่วนจำนวนเงินทุนให้เปล่าต่อจำนวนเงินกู้ (GRANT/LOAN) เข้ามาเป็นตัวแปรอิสระเพื่ออธิบายการตัดสินใจเลือกเงินกู้ยืม ดังแบบจำลองที่ 1 พบว่า อัตราอัตราส่วนจำนวนเงินทุนให้เปล่าต่อจำนวนเงินกู้ (GRANT/LOAN) มีความสัมพันธ์เป็นลบกับการตัดสินใจเลือกเงินกู้ยืม กยศ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า เมื่อกำหนดให้เงินทุนให้เปล่า (GRANT) มีค่าสูงขึ้นนักศึกษาเลือกที่จะรับเงินทุนให้เปล่าแทนการเลือกกู้เงิน กยศ. ซึ่งเป็นไปตามหลักอุปสงค์ (ตารางที่ 6.1)

ตารางที่ 6.1 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ 1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา

ตัวแปร	สัญลักษณ์	ค่าสัมประสิทธิ์	Sig.	Exp(B)
ค่าคงที่	Constant	1.567	0.000	4.792
อัตราส่วนจำนวนเงินทุนให้เปล่าต่อจำนวนเงินกู้	Grant/loan	-3.438	0.000	0.032
Log likelihood function		2542.826		
McFadden Pseudo R-squared		0.07		
เปอร์เซ็นต์การทำนายถูก		63.5		

ในขั้นที่ 2 ได้เพิ่มตัวแปรนักศึกษาที่เรียนมหาวิทยาลัยต่างจังหวัดเข้ามาเป็นตัวแปรอิสระในแบบจำลองที่ 2 พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างจังหวัดจะไม่เลือกเงินกู้ยืม กยศ. หรือเลือกที่จะรับเงินทุนให้เปล่า ในอีกมุมหนึ่งนักศึกษาที่ศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครยินดีที่จะกู้เงิน กยศ. เพราะจะได้จำนวนเงินที่มากพอต่อค่าใช้จ่ายในการศึกษาที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายในการเรียนในมหาวิทยาลัยต่างจังหวัด (ตารางที่ 6.2)

ตารางที่ 6.2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา

ตัวแปร	สัญลักษณ์	ค่าสัมประสิทธิ์	Sig.	Exp(B)
ค่าคงที่	Constant	1.678	0.000	5.355
อัตราส่วนจำนวนเงินทุนให้เปล่าต่อจำนวนเงินกู้	Grant/loan	-3.463	0.000	0.031
นักศึกษาที่เรียนมหาวิทยาลัยต่างจังหวัด	UNI	-0.401	0.000	0.670
Log likelihood function		2529.131		
McFadden Pseudo R-squared		0.079		
เปอร์เซ็นต์การทำนายถูก		64.1		

ในขั้นที่ 3 ได้เพิ่มตัวแปรอิสระอีก 2 ตัวเข้าไปในแบบจำลองที่ 3 ได้แก่ ผลกระทบทางเศรษฐกิจของเงินกู้ กยศ. และผลกระทบทางสังคมของเงินกู้ กยศ. พบว่า การตัดสินใจเลือกเงินกู้ กยศ. ก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจและผลกระทบทางสังคมในทางบวกทั้งคู่ หมายความว่า การเลือกรับเงินกู้ กยศ. ทำให้นักศึกษา

มีรายได้เพิ่มขึ้นในอนาคต ในขณะที่เดียวกันครอบครัวก็ไม่ต้องเผชิญกับปัญหาค่าใช้จ่ายของครอบครัว ปัญหาหนี้สิน ปัญหาความเครียด (ตารางที่ 6.3)

ตารางที่ 6.3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา

ตัวแปร	สัญลักษณ์	ค่าสัมประสิทธิ์	Sig.	Exp(B)
ค่าคงที่	Constant	0.426	0.171	1.532
อัตราส่วนจำนวนเงินทุนให้เปล่าต่อจำนวนเงินกู้	Grant/loan	-3.499	0.000	0.030
นักศึกษาที่เรียนมหาวิทยาลัยต่างจังหวัด	UNI	-0.417	0.000	0.659
ผลกระทบทางเศรษฐกิจของเงินกู้ กยศ.	ECON	0.166	0.039	1.181
ผลกระทบทางสังคมของเงินกู้ กยศ.	SOCIAL	0.145	0.076	1.156
Log likelihood function		2510.203		
McFadden Pseudo R-squared		0.091		
เปอร์เซ็นต์การทำนายถูก		64.6		

ในขั้นที่ 4 ได้เพิ่มตัวแปรยอดเงินกู้สะสมของนักศึกษาเข้ามาเป็นตัวแปรอิสระในแบบจำลองที่ 4 พบว่า ยอดเงินกู้สะสมของนักศึกษามีความสัมพันธ์เป็นลบกับการตัดสินใจเลือกเงินกู้ กยศ. หมายความว่า เมื่อนักศึกษามียอดหนี้สะสมเพิ่มสูงขึ้นนักศึกษามีแนวโน้มที่จะเลือกรับเงินทุนให้เปล่าแทนการกู้เงิน กยศ. อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาค่า Sig จะพบว่ายอดเงินกู้สะสมของนักศึกษาไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเงินกู้ กยศ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 6.4)

ตารางที่ 6.4 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา

ตัวแปร	สัญลักษณ์	ค่าสัมประสิทธิ์	Sig.	Exp(B)
ค่าคงที่	Constant	0.511	0.112	1.666
อัตราส่วนจำนวนเงินทุนให้เปล่าต่อจำนวนเงินกู้	Grant/loan	-3.481	0.000	0.031
นักศึกษาที่เรียนมหาวิทยาลัยต่างจังหวัด	UNI	-0.430	0.000	0.651
ผลกระทบทางเศรษฐกิจของเงินกู้ กยศ.	ECON	0.166	0.040	1.180
ผลกระทบทางสังคมของเงินกู้ กยศ.	SOCIAL	0.148	0.072	1.159
ยอดเงินกู้สะสมของนักศึกษา (แสนบาท)	LOAN	-0.067	0.292	0.935
Log likelihood function		2509.096		
McFadden Pseudo R-squared		0.092		
เปอร์เซ็นต์การทำนายถูก		64.6		

ในขั้นที่ 5 เมื่อพบว่า ยอดเงินกู้สะสมของนักศึกษาไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเงินกู้ กยศ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการถอดตัวแปรนี้ออกจากสมการ และเอาตัวแปรรายได้ของครอบครัวนักศึกษาเข้ามาเป็นตัวแปรอิสระในแบบจำลองที่ 5 พบว่า รายได้ของครอบครัวนักศึกษามีความสัมพันธ์เป็นลบกับการตัดสินใจเลือกเงินกู้ กยศ. หมายความว่า เมื่อนักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูงมีแนวโน้มที่จะเลือกรับเงินทุนให้เปล่าแทนการกู้เงิน กยศ. อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาค่า Sig จะพบว่า รายได้ครอบครัวของนักศึกษาไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเงินกู้ กยศ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 6.5)

ตารางที่ 6.5 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ 5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา

ตัวแปร	สัญลักษณ์	ค่าสัมประสิทธิ์	Sig.	Exp(B)
ค่าคงที่	Constant	0.528	0.106	1.695
อัตราส่วนจำนวนเงินทุนให้เปล่าต่อจำนวนเงินกู้	Grant/loan	-3.504	0.000	0.030
นักศึกษาที่เรียนมหาวิทยาลัยต่างจังหวัด	UNI	-0.419	0.000	0.657
ผลกระทบทางเศรษฐกิจของเงินกู้ กยศ.	ECON	0.163	0.044	1.177
ผลกระทบทางสังคมของเงินกู้ กยศ.	SOCIAL	0.146	0.076	1.157
รายได้ครอบครัว (หมื่นบาท)	HINC	-0.063	0.297	0.939
Log likelihood function		2509.116		
McFadden Pseudo R-squared		0.092		
เปอร์เซ็นต์การทำนายถูก		64.4		

ในขั้นที่ 6 เมื่อพบว่า รายได้ครอบครัวของนักศึกษาไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเงินกู้ กยศ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการถอดตัวแปรนี้ออกจากสมการ และเอาตัวแปรอัตราส่วนรายได้ของครอบครัวต่อจำนวนสมาชิกที่ต้องอุปการะเข้ามาเป็นตัวแปรอิสระในแบบจำลองที่ 6 พบว่า อัตราส่วนรายได้ของครอบครัวต่อจำนวนสมาชิกที่ต้องอุปการะมีความสัมพันธ์เป็นลบกับการตัดสินใจเลือกเงินกู้ กยศ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า ครอบครัวที่มีผู้อยู่ในอุปการะมากมีแนวโน้มที่จะเลือกรับเงินกู้ กยศ. เพราะรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนของครอบครัวที่มีผู้อยู่ในอุปการะจำนวนมากจะน้อยกว่าครอบครัวที่มีจำนวนผู้อยู่ในอุปการะน้อยกว่า เมื่อรายได้ที่เป็นตัวเงินของครอบครัวทั้งสองเท่ากัน (ตารางที่ 6.6)

ตารางที่ 6.6 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ 6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา

ตัวแปร	สัญลักษณ์	ค่าสัมประสิทธิ์	Sig.	Exp(B)
ค่าคงที่	Constant	0.583	0.070	1.791
อัตราส่วนจำนวนเงินทุนให้เปล่าต่อจำนวนเงินกู้	Grant/loan	-3.509	0.000	0.030
นักศึกษาที่เรียนมหาวิทยาลัยต่างจังหวัด	UNI	-0.419	0.000	0.657
ผลกระทบทางเศรษฐกิจของเงินกู้ กยศ.	ECON	0.158	0.050	1.172
ผลกระทบทางสังคมของเงินกู้ กยศ.	SOCIAL	0.148	0.071	1.160
อัตราส่วนรายได้ครอบครัวต่อจำนวนสมาชิกครอบครัวที่ต้องอุปการะ	AHINC	-0.148	0.030	0.863
Log likelihood function		2500.264		
McFadden Pseudo R-squared		0.094		
เปอร์เซ็นต์การทำนายถูก		64.8		

ตารางที่ 6.7 ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ 7 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา

ตัวแปร	สัญลักษณ์	ค่าสัมประสิทธิ์	Sig.	Exp(B)
ค่าคงที่	Constant	0.084	0.808	1.087
อัตราส่วนจำนวนเงินทุนให้เปล่าต่อจำนวนเงินกู้	Grant/loan	-3.520	0.000	0.030
นักศึกษาที่เรียนมหาวิทยาลัยต่างจังหวัด	UNI	-0.378	0.001	0.685
ผลกระทบทางเศรษฐกิจของเงินกู้ กยศ.	ECON	0.174	0.032	1.191
ผลกระทบทางสังคมของเงินกู้ กยศ.	SOCIAL	0.148	0.072	1.160
อัตราส่วนรายได้ครอบครัวต่อจำนวนสมาชิกครอบครัวที่ต้องส่งเรียน	AHINC	-0.177	0.010	0.838
กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ	G1	0.468	0.003	1.597
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์	G2	0.400	0.020	1.492
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์อื่น ๆ	G3	0.592	0.000	1.808
กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคม	G4	0.656	0.000	1.928
Log likelihood function		2480.853		
McFadden Pseudo R-squared		0.106		
เปอร์เซ็นต์การทำนายถูก		65.9		

ในขั้นที่ 7 ได้เพิ่มตัวแปรหุ่นที่แสดงถึงกลุ่มสาขาวิชาที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่เข้าไปเป็นตัวแปรอิสระ ในแบบจำลองที่ 7 ตัวแปรอิสระที่เพิ่มเข้าไปได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์อื่น ๆ และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พบว่า กลุ่มสาขาวิชาทั้งสี่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการเลือกรับเงินกู้ กยศ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า

นักศึกษาที่ศึกษาในแต่ละกลุ่มสาขาวิชาทั้งสี่มีแนวโน้มที่จะเลือกรับเงินกู้ กยศ. มากกว่าการเลือกรับเงินทุนให้เปล่า เพราะจำนวนเงินกู้ที่ได้รับสูงเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ตารางที่ 6.7)

6.2 การคำนวณอัตราผลตอบแทนนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา

การคำนวณอัตราผลตอบแทนนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาในภาพรวมจะใช้แบบจำลองที่ 6 ส่วนการคำนวณอัตราผลตอบแทนนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาแยกตามกลุ่มสาขาวิชาจะใช้แบบจำลองที่ 7 แบบจำลองที่ 6 และ 7 เป็นตัวแบบ Linear Utility Logit Model ที่มีสูตรการคำนวณค่าเฉลี่ยประโยชน์หรืออัตราผลตอบแทนจากนโยบายเงินกู้เพื่อการศึกษา ดังนี้

$$\text{ค่าเฉลี่ยของ } WTAC = E(WTAC) = \frac{\alpha}{\beta_1}$$

การคำนวณหาค่า α ทำได้ด้วยการแทนค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระของแต่ละกลุ่มสาขาวิชาในแบบจำลองที่ 6 และ 7 (ยกเว้นตัวแปรอิสระ GRANT/LOAN ที่ไม่นำมาคำนวณหาค่า α เพราะค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร GRANT/LOAN คือค่า β_1) เมื่อได้ค่า α และ β_1 ก็สามารถคำนวณหาอัตราผลตอบแทนของนโยบายเงินกู้เพื่อการศึกษา

ในการคำนวณหาอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคม (ECON & SOCIAL) ใช้ค่าเฉลี่ยความสำคัญผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการได้รับเงินกู้ยืม กยศ. ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชาเป็นตัวแบ่งอัตราผลตอบแทน (IRR) ตัวอย่างเช่นในภาพรวมอัตราผลตอบแทนเท่ากับ 36.42 ค่าเฉลี่ยความสำคัญผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเท่ากับ 4.10 และ 4.06 ตามลำดับ สัดส่วนอัตราผลตอบแทนด้านเศรษฐกิจเท่ากับ 50.2% [ได้จาก $4.10/(4.10+4.06)$] ของ IRR หรือเท่ากับ 18.30% สัดส่วนอัตราผลตอบแทนด้านสังคมเท่ากับ 49.8% [ได้จาก $4.06/(4.10+4.06)$] ของ IRR หรือเท่ากับ 18.12% อัตราผลตอบแทนนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาและพื้นที่ แสดงดังตารางที่ 6.8

ตารางที่ 6.8 อัตราผลตอบแทนนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาและพื้นที่

กลุ่มสาขาวิชา	นักศึกษาที่เรียนในต่างจังหวัด			นักศึกษาที่เรียนใน กทม.		
	IRR	ECON	SOCIAL	IRR	ECON	SOCIAL
บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์	34.03	17.08	16.95	46.80	23.51	23.29
วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์	34.46	17.29	17.17	44.38	22.38	22.00
วิทยาศาสตร์อื่น ๆ	38.88	19.49	19.39	49.22	24.70	24.52
มนุษยศาสตร์และสังคม	39.87	20.03	19.84	51.66	26.15	25.52
สังคมอื่น ๆ	23.68	11.87	11.81	33.70	17.30	16.40
รวม	36.42	18.30	18.12	48.36	24.30	24.06

หมายเหตุ : ECON หมายถึง อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ,

SOCIAL หมายถึง อัตราผลตอบแทนทางสังคม

เพื่อให้การคำนวณอัตราผลตอบแทนของนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาสะท้อนค่าที่แท้จริง จึงต้องปรับอัตราผลตอบแทนดังกล่าวด้วยการนำต้นทุนของเงินลงทุนมาหักออก ต้นทุนของเงินลงทุนคำนวณได้จากค่าเสียโอกาสของเงินทุนคิดจากผลตอบแทนจากพันธบัตรรัฐบาลในอัตรา Norminal Rate ร้อยละ 5 ของเงินลงทุน ลบด้วยอัตราเงินเฟ้อประมาณร้อยละ 3 จะได้ต้นทุนค่าเสียโอกาสของเงินที่แท้จริง (Real Cost of Fund) เท่ากับร้อยละ 2 ของเงินลงทุน เมื่อนำค่านี้ไปหักออกจึงได้อัตราผลตอบแทนของนโยบายเงินกู้ กยศ. สุทธิ แสดงดังตารางที่ 6.9

อัตราผลตอบแทนของนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาทั้งในภาพรวมและแยกตามกลุ่มสาขาวิชาของนักศึกษาในกรุงเทพมหานครสูงกว่าอัตราผลตอบแทนของนักศึกษาที่ศึกษาในต่างจังหวัด อัตราผลตอบแทนของนักศึกษาในกรุงเทพมหานครสูงกว่า 40% ในทุกสาขาวิชา ยกเว้นสาขาวิชาสังคมศาสตร์อื่น (คณะศึกษาศาสตร์ คณะพลศึกษา) ที่มีอัตราผลตอบแทน 31.70% ในขณะที่อัตราผลตอบแทนของนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาของนักศึกษาในต่างจังหวัดสูงกว่า 30% ในทุกสาขาวิชา ยกเว้นสาขาวิชาสังคมศาสตร์อื่น (คณะศึกษาศาสตร์ คณะพลศึกษา) ที่มีอัตราผลตอบแทน 21.68%

อัตราผลตอบแทนของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดมีแนวโน้มเหมือนกัน คือกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นกลุ่มที่มีอัตราผลตอบแทนสูงสุด รองลงมา เป็นกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์อื่น ๆ กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ และกลุ่มสาขาวิชาสังคมอื่น ๆ ตามลำดับ

ตารางที่ 6.9 อัตราผลตอบแทนนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาสุทธิจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาและพื้นที่

กลุ่มสาขาวิชา	นักศึกษาที่เรียนในต่างจังหวัด			นักศึกษาที่เรียนใน กทม.		
	IRR ¹	ECON ²	SOCIAL ³	IRR	ECON	SOCIAL
บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์	32.03	16.08	15.96	44.80	22.51	22.29
วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์	32.46	16.29	16.17	42.38	21.37	21.01
วิทยาศาสตร์อื่น ๆ	36.88	18.48	18.39	47.22	23.70	23.52
มนุษยศาสตร์และสังคม	37.87	19.03	18.84	49.66	25.13	24.53
สังคมอื่น ๆ	21.68	10.87	10.81	31.70	16.27	15.43
รวม	34.42	17.29	17.13	46.36	23.29	23.07

หมายเหตุ : ECON หมายถึง อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ

SOCIAL หมายถึง อัตราผลตอบแทนทางสังคม

¹ อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมร้อยละ 34.42 หมายความว่า การที่รัฐบาลจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้เป็นเงินกู้เพื่อการศึกษา 100 บาท/ปี เงินกู้เพื่อการศึกษาสามารถสร้างประโยชน์ต่อประเทศไทยรวมคิดเป็นมูลค่า 134.42 บาท/ปี

² อัตราอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจร้อยละ 17.29 หมายความว่า การที่รัฐบาลจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้เป็นเงินกู้เพื่อการศึกษา 100 บาท/ปี เงินกู้เพื่อการศึกษาสามารถสร้างประโยชน์ในรูปของรายได้ให้กับผู้กู้เพิ่มขึ้นจากเดิมหากไม่ได้รับเงินกู้เพื่อการศึกษาคิดเป็นมูลค่า 117.29 บาท/ปี

³ อัตราอัตราผลตอบแทนทางสังคมร้อยละ 17.13 หมายความว่า การที่รัฐบาลจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้เป็นเงินกู้เพื่อการศึกษา 100 บาท/ปี เงินกู้เพื่อการศึกษาสามารถสร้างประโยชน์ในรูปของการลดปัญหาสังคมของครอบครัว เช่น ช่วยผู้ปกครองไม่ต้องทำงานหนักเพื่อหารายได้มาเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษา ช่วยให้ผู้ปกครองไม่มีหนี้เพิ่มขึ้น ช่วยเรื่องภาวะทางจิตใจให้ไม่เครียด ประโยชน์ทางสังคมเหล่านี้คิดเป็นมูลค่า 117.13 บาท/ปี

บทที่ 7

บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โครงการศึกษาอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ คำนวณหาอัตราผลตอบแทนเพื่อนำไปวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจและนำผลการศึกษาไปใช้จัดสรรเงินกู้ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การศึกษาทำการสำรวจนักศึกษาจำนวน 2,000 ราย จาก 4 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยบูรพา และ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

7.1 สรุปผลการศึกษาลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวนักศึกษา

ขนาดครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขนาดเล็กที่มีสมาชิกในครอบครัวรวมกัน 4-5 คน มีบุตรที่ต้องดูแล 2-3 คน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวนักศึกษายังคงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ถึงแม้ว่าจำนวน สมาชิกในครอบครัวที่พ่อแม่ลูกต้องช่วยกันทำงานหารายได้ (ร้อยละ 57.8 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) รายได้ เฉลี่ยของครอบครัวนักศึกษาเท่ากับ 13,600 บาท/เดือน

ครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 83.2 และในจำนวนนี้ร้อยละ 13.2 หรือ 265 ราย ที่สามารถระบุจำนวนหนี้ได้ โดยครอบครัวของนักศึกษามีหนี้สินเฉลี่ย 368,350 บาท แบ่งเป็นหนี้ใน ระบบกับสถาบันการเงินร้อยละ 84.5 โดยมีหนี้ในระบบเฉลี่ย 367,000 บาท และร้อยละ 48.7 ของครัวเรือน 265 ครัวเรือน ที่เป็นหนี้นอกระบบ โดยมีหนี้นอกระบบเฉลี่ย 142,000 บาท

เงินค่าครองชีพ 2,200 บาท/เดือน ที่นักศึกษาได้รับจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา ถูกนำไปใช้จ่าย เป็นค่าอาหารมากที่สุด ร้อยละ 34.14 รองลงมา เป็นค่าห้องพัก ร้อยละ 24.21 ซึ่อุปกรณ์การเรียน ร้อยละ 19.52 ซึ่ของใช้ส่วนตัว ร้อยละ 11.53 ตามลำดับ

7.2 สรุปผลการศึกษาด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

ภาพรวมผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการไม่ได้รับเงินกู้ กยศ. ที่ประกอบไปด้วย การ ไม่ได้เรียนตามเป้าหมาย และการมีรายได้น้อยลงในอนาคต มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 หมายความว่า เงิน กู้ยืม กยศ. มีความสำคัญต่อผลกระทบด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำให้รายได้ใน อนาคตลดลงเฉลี่ย 37.57% จากรายได้ที่ควรจะได้รับ และการบริหารเงินเพื่อการศึกษาของครอบครัวในกรณี

ที่ไม่ได้รับเงินกู้ยืมจาก กยศ. ครอบครัวต้องประหยัดค่าใช้จ่ายประจำเดือนมากขึ้น ผู้ปกครองต้องทำงานหนักขึ้นควบคู่ไปกับการที่นักศึกษาต้องทำงานพิเศษ

ภาพรวมผลกระทบทางด้านสังคมอันเนื่องมาจากการไม่ได้รับเงินกู้ กยศ. ที่ประกอบไปด้วย การต้องประหยัดค่าใช้จ่ายมากขึ้น ปัญหาหนี้สินเพิ่มขึ้น ปัญหาความเครียด และการที่ต้องทำงานหนักขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 หรือหมายความว่า เงินกู้ยืม กยศ. มีความสำคัญต่อผลกระทบด้านสังคมในระดับมาก โดยแบ่งเป็น ครอบครัวต้องประหยัดค่าใช้จ่ายมากขึ้นกว่าปกติ ภาระหนี้ของครอบครัวเพิ่มขึ้น ผู้ปกครองต้องทำงานเพิ่มขึ้น/หนักขึ้นเพื่อหารายได้ ส่วนตัวนักศึกษาก็ต้องหางานพิเศษทำระหว่างเรียน ส่วนผลกระทบต่อภาวะจิตใจของนักศึกษาและผู้ปกครองมีความเครียดเพิ่มขึ้นปานกลาง

7.3 การเลือกข้อเสนอความช่วยเหลือระหว่างเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาและเงินทุนให้เปล่า

การเลือกข้อเสนอภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษา 2 แบบ คือ (1) เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีวงเงินตั้งแต่ 60,000 – 100,000 บาท และ (2) เงินทุนการศึกษาแบบให้เปล่าที่มีวงเงินตั้งแต่ 6,000 – 50,000 บาท นักศึกษามีแนวโน้มเลือกการกู้เงินกู้ยืม กยศ. เมื่อเงินทุนให้เปล่านั้นมีจำนวนเงินน้อย และจะเลือกรับเงินทุนให้เปล่า เมื่อเงินทุนให้เปล่านั้นมีจำนวนเงินสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเงินทุนให้เปล่าอยู่ในช่วง 40,000-50,000 บาท อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมนักศึกษาส่วนใหญ่ยังคงเลือกที่จะกู้เงิน กยศ. มากกว่าที่จะรับเงินทุนให้เปล่า คือ นักศึกษาร้อยละ 62.40 เลือกที่จะเลือกกู้เงิน กยศ. ที่มีวงเงินกู้ตั้งแต่ 60,000-100,000 บาท ที่เหลือร้อยละ 37.60 เลือกรับเงินทุนให้เปล่าที่มีวงเงินตั้งแต่ 6,000-50,000 บาท

เหตุผลที่นักศึกษาเลือกเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา เพราะ (1) ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาในปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายสูง จำนวนเงินกู้ยืม กยศ. ที่ได้รับมีจำนวนมากพอสำหรับการศึกษาเมื่อเทียบกับเงินทุนแบบให้เปล่าที่มีสัดส่วนสูงสุดเพียงร้อยละ 50 ของเงินกู้ยืม กยศ. ความเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการศึกษาช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัวในมิติของการทำงานที่ไม่ต้องทำงานหนักมากขึ้น การมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของครอบครัว (2) เงินกู้ยืม กยศ. มีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำเมื่อเทียบกับแหล่งเงินกู้อื่น มีระยะเวลาปลอดหนี้ ระยะเวลาในการผ่อนชำระนาน นักศึกษาจึงมีความมั่นใจว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาจะสามารถหางานทำได้และนำรายได้มาชำระเงินกู้ยืม กยศ. ได้

ส่วนเหตุผลที่นักศึกษาเลือกรับเงินทุนให้เปล่า เพราะ (1) เงินทุนให้เปล่าที่ได้รับมีจำนวนเงินมากพอที่จะเป็นค่าเทอมได้ และมีเงินเหลือพอที่จะนำไปใช้จ่ายในส่วนของคุณค่าครองชีพ ในกรณีนี้จะเป็นนักศึกษาที่เรียนอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ที่มีค่าเทอมไม่เกิน 10,000 บาท/เทอม (2) นักศึกษาไม่อยากเป็นหนี้ที่ต้องชำระในอนาคต

7.4 สรุปผลการศึกษาอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเงินกู้เพื่อการศึกษา

อัตราผลตอบแทนของนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาภาพรวมของนักศึกษาในกรุงเทพมหานครเท่ากับ 46.36% แบ่งเป็นผลตอบแทนทางด้านเศรษฐกิจ 23.29% และผลตอบแทนทางด้านสังคม 23.07% ส่วนผลตอบแทนของนโยบายเงินกู้เพื่อการศึกษาของนักศึกษาต่างจังหวัดเท่ากับ 34.42% แบ่งเป็นผลตอบแทนทางด้านเศรษฐกิจ 17.29% และผลตอบแทนทางด้านสังคม 17.13% อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของนโยบายเงินกู้เพื่อการศึกษาจำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา สรุปได้ดังนี้

สาขาวิชา	นักศึกษาที่เรียนในต่างจังหวัด			นักศึกษาที่เรียนใน กทม.		
	IRR	ECON	SOCIAL	IRR	ECON	SOCIAL
บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์	32.03	16.08	15.96	44.80	22.51	22.29
วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์	32.46	16.29	16.17	42.38	21.37	21.01
วิทยาศาสตร์อื่น ๆ	36.88	18.48	18.39	47.22	23.70	23.52
มนุษยศาสตร์และสังคม	37.87	19.03	18.84	49.66	25.13	24.53
สังคมอื่น ๆ	21.68	10.87	10.81	31.70	16.27	15.43
รวม	34.42	17.29	17.13	46.36	23.29	23.07

7.5 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของนโยบายเงินกู้เพื่อการศึกษา มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังต่อไปนี้

1. ควรนำข้อมูลอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเงินกู้เพื่อการศึกษาตามกลุ่มสาขาวิชาไปเผยแพร่ให้กับนักเรียนมัธยมปลายที่กำลังจะเลือกสาขาวิชาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาที่จะเรียนต่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในขณะนั้นว่ามีอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเท่าไร

2. ควรนำข้อมูลอัตราผลตอบแทนเงินกู้เพื่อการศึกษาไปพิจารณาในการปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้สอดคล้องกับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของแต่ละสาขาวิชาในอัตราก้าวหน้า (อัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นตามอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของสาขาวิชานั้น) นอกจากนี้ การปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้สอดคล้องกับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของแต่ละสาขาวิชา ยังสะท้อนความเป็นจริงของต้นทุนของเงินทุนที่นำมาใช้ในโครงการนี้ และทำให้นักศึกษาเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของเงินกู้เพื่อการศึกษา

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน, 2552. ความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา (เฉพาะโควต้าพิเศษ). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- จรรยาศรี มาติลโกวิท, 2545. การวิเคราะห์ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในการศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการศึกษา. คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรรยาศรี มาติลโกวิท และคณะ, 2549. การศึกษาภาวะการมีงานทำหรือมีรายได้ต่ำของผู้กู้ยืมเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้ว : กรณีศึกษา ผู้กู้ยืมเงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา รุ่นปี พ.ศ. 2545. กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา.
- ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์, 2553. ความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษากับแนวโน้มของค่าจ้างในประเทศไทย. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา งานสัมมนาวิชาการประจำปี 2553: การลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ
- ทพวงมหาวิทยาลัย, 2536. โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. พิมพ์อัดสำเนาเย็บเล่ม.
- เมธี ครองแก้ว และคณะ, 2547. การเงินอุดมศึกษาด้านรายรับระบบใหม่ Income Contingent Loan: ICL. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- วิชิต หล่อจีระชุนท์กุล และคณะ, 2547. โครงการการศึกษาระบบงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เพชรสุดาร่วมเสรีวงศ์และสุกัญญาณีจักร, 2547. การวิเคราะห์ปัญหาการชำระหนี้ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 มี.ค. 2547, น. 1-31.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และอารียา มนัสบุญเพิ่มพูล, 2549. การประเมินนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย.
- สมชัย ฤชุพันธุ์ และชลธาร วิศรุตวงศ์, 2544. รายงานการวิจัยแนวทางการบริหารจัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . สำนักนายกรัฐมนตรี

- Ahuja, A., T. Chucherd and K. Pootrakool, 2006. Human Capital: Building a Competitive Workforce for 21st Century Thailand. Monetary Policy Group, Bank of Thailand.
- Barr, N., 2004. Economics of the Welfare State. Oxford University Press, New York.
- Chapman, B and C. Ryan, 2002. Income Contingent Financing of Student Charges of Higher Education: Assessing the Australian Innovation. The Welsh Journal of Education: 11 (1).
- Chapman, B., 2003. Income Contingent Loans for Higher Education: International Reform. Paper prepared for Brown Bag Lunch, The World Bank.
- Hanushek, E. and D. Kimko, 2002. Schooling, Labor=Force Quality, and the Growth of Nations. The American Economic Review, vol.90, no.5, PP. 1184-1208.
- Gylfason, T. and G. Zoega, 2003. Education, Social Equality and Economic Growth: A View of the landscape. CESifo Working Paper no.876
- Hill, K., D. Hoffman and T. Rex, 2005. The Value of Higher Education Individual and Societal Benefits. Productivity and Prosperity Project, Arizona State University, Arizona.
- Kremer, M., 1993. The O-ring Theory of Economic Development. Quarterly Journal of Economics 108, PP. 551-575.
- Mankiw, G., 1986. The Allocation of Credit and Financial Collapse. The Quarterly Journal of Economics, Vol. 101, No.3, PP.455-470
- Marsikova, K., 2006. Human Capital Investment in Higher Education Empirical Evidence of Expected Earnings in Czech Republic. Available on Website.
- Moretti, E., 2004. Estimating the Social Return to Higher Education: Evidence from Longitudinal and Repeated Cross-Sectional Data. Journal of Econometrics 121, PP.175-212
- Promptit, Rux., 2003. Student Personal Finance and Government Student loans: A case study of Thailand. Ph.D. dissertation, University of Oregon.

Psacharopoulos, G. and H. Patrinas, 2002. Return to Investment in Education: A Further Update. World Bank Policy Research Working Paper 2881, Washington D.C.

UNESCO Institute for Statistics, 2003. Financing Education-Investments and Returns: Analysis of the World Education Indicators. UNESCO Publishing, Paris.

World Bank, 1995. Priorities and Strategies for Education. A World Bank Reviews, Washington D.C.

Ziderman, A., 1999. The Student loans scheme in Thailand: a review and recommendations for efficient and equitable functioning of the scheme. Social Sector Program Loan, Asian Development Bank.

Ziderman, A., 2002. Financing student loans in Thailand: revolving fund or open-ended commitment? Economics of Education Review, Volume 21, no. 4, pp.367-380.

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถาม

รหัสแบบสอบถาม			

แบบสอบถามนักศึกษาผู้รับเงินกู้ยืม กยศ. (A1)
 โครงการวิจัยอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากเงินกู้เพื่อการศึกษา
 ศึกษาโดย
 รศ.ดร.อดิสร อิศรางกูร ณ อยุธยา
 คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา
 การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคำนวณอัตราผลตอบแทนจากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาเพื่อนำไปวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจและนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้จัดสรรเงินกู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คณะวิจัยขอขอบคุณนักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องที่สละเวลารอกแบบสอบถามนี้ คณะวิจัยจะปกปิดข้อมูลที่ท่านให้มาและจะนำเสนอเฉพาะผลการศึกษาที่เป็นภาพรวมของการวิเคราะห์เท่านั้น การศึกษานี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสภาวิจัยแห่งชาติ (วช.)

สถาบันผู้กรอกข้อมูล

สถาบันผู้กรอกข้อมูล	ใส่เครื่องหมาย ✓
1. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	
2. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	
3. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	
4. มหาวิทยาลัยบูรพา	

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

	รายละเอียด
ชื่อ/นามสกุล	
หมายเลขโทรศัพท์	
Email Address	
วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์	

คำสั่ง : กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ในข้อที่ท่านเลือกตอบในแต่ละคำถามและเติมคำตอบในช่องว่างให้สมบูรณ์

คำถามส่วนที่ 1 : ข้อมูลเบื้องต้นของนักศึกษาและครอบครัว

1. นักศึกษากำลังศึกษาอยู่คณะ

<input type="checkbox"/> 1. คณะการบัญชี	<input type="checkbox"/> 15. คณะวิศวกรรมศาสตร์	<input type="checkbox"/> 27. คณะแพทยศาสตร์
<input type="checkbox"/> 2. คณะบริหารธุรกิจ	<input type="checkbox"/> 16. คณะวิทยาศาสตร์	<input type="checkbox"/> 28. คณะทันตแพทยศาสตร์
<input type="checkbox"/> 3. คณะเศรษฐศาสตร์	<input type="checkbox"/> 17. คณะเทคโนโลยี	<input type="checkbox"/> 29. คณะเภสัชศาสตร์
<input type="checkbox"/> 4. คณะวิทยาการจัดการ	<input type="checkbox"/> 18. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	<input type="checkbox"/> 30. คณะเทคนิคการแพทย์
<input type="checkbox"/> 5. คณะนิเทศศาสตร์	<input type="checkbox"/> 19. คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ	<input type="checkbox"/> 31. คณะสาธารณสุขศาสตร์
<input type="checkbox"/> 6. คณะศึกษาศาสตร์	<input type="checkbox"/> 20. คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์	<input type="checkbox"/> 32. คณะพยาบาลศาสตร์
<input type="checkbox"/> 7. คณะศิลปกรรมศาสตร์	<input type="checkbox"/> 21. คณะวิทยาการสารสนเทศ	<input type="checkbox"/> 33. คณะสัตวแพทยศาสตร์
<input type="checkbox"/> 8. คณะนิติศาสตร์	<input type="checkbox"/> 22. คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา	<input type="checkbox"/> 34. คณะสหเวชศาสตร์
<input type="checkbox"/> 9. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ / คณะรัฐศาสตร์	<input type="checkbox"/> 23. คณะภูมิสารสนเทศศาสตร์	<input type="checkbox"/> 35. คณะการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร
<input type="checkbox"/> 10. คณะมนุษยศาสตร์	<input type="checkbox"/> 24. คณะโลจิสติกส์	
<input type="checkbox"/> 11. คณะสังคมศาสตร์	<input type="checkbox"/> 25. คณะเทคโนโลยีและนวัตกรรมผลิตภัณฑ์การเกษตร	
<input type="checkbox"/> 12. คณะวิทยาการจัดการและการท่องเที่ยว	<input type="checkbox"/> 26. คณะเกษตรศาสตร์	
<input type="checkbox"/> 13. คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
<input type="checkbox"/> 14. คณะพลศึกษา		

2. ปัจจุบันท่านกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น

1. ปริญญาตรีชั้นปีที่ 1
 2. ปริญญาตรีชั้นปีที่ 2
 3. ปริญญาตรีชั้นปีที่ 3
 4. ปริญญาตรีชั้นปีที่ 4
 5. ปริญญาตรีชั้นปีที่ 5
 6. ปริญญาตรีชั้นปีที่ 6

3. ปัจจุบันท่านมีอายุ _____ ปี

4. จำนวนสมาชิกในครอบครัวของท่าน (รวมตัวท่านเองด้วย) มีทั้งหมด _____ คน

5. ในปี พ.ศ. 2555 บิดามารดาของท่านมีบุตรและผู้อยู่ในอุปการะที่ต้องส่งให้เรียนหนังสือรวมทั้งหมด (รวมตัวท่านเองด้วย) มี _____ คน

5A. ขอทราบอายุของบิดามารดาของท่าน

1. บิดา อายุ _____ ปี
 1. ยังมีชีวิตอยู่
 0. เสียชีวิตแล้ว
 2. มารดา อายุ _____ ปี
 1. ยังมีชีวิตอยู่
 0. เสียชีวิตแล้ว

6. ปัจจุบันครอบครัวของท่านมีรายได้จากแหล่งใดบ้าง และแต่ละแหล่งคิดเป็นเงินกี่บาท/เดือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเภทรายได้	แหล่งรายได้		
	<input type="checkbox"/> 1. รายได้จากบิดา	<input type="checkbox"/> 2. รายได้จากมารดา	<input type="checkbox"/> 3. รายได้จากแหล่งอื่น
เงินเดือนจากงานประจำ			
รายได้จากค่าจ้าง (งานไม่ประจำ)			
กำไรจากการทำธุรกิจ			
กำไรจากการทำเกษตรกรรม			
รายได้จากค่าเช่า (บ้าน ที่ดิน)			
เงินช่วยเหลือจากญาติพี่น้อง			
รายได้เสริมจากการทำงานพิเศษ ของนักศึกษาเอง			
รายได้อื่นๆ (ระบุ) _____			
รายได้อื่นๆ (ระบุ) _____			
รวมรายได้			

7. ท่านได้รับเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. _____ รวมทั้งสิ้นเป็นยอดเงินกู้ต่อปีประมาณเท่าไร
กรุณาใส่รายละเอียดเงินกู้ยืมทั้งหมดในแต่ละปีที่ท่านได้รับมาในตารางต่อไปนี้

	ค่าเล่าเรียนต่อปี	ค่าครองชีพและ ค่าที่พักต่อปี	รวมยอดเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ต่อปี
ปีการศึกษา 2546			
ปีการศึกษา 2547			
ปีการศึกษา 2548			
ปีการศึกษา 2549			
ปีการศึกษา 2550			
ปีการศึกษา 2551			
ปีการศึกษา 2552			
ปีการศึกษา 2553			
ปีการศึกษา 2554			
ปีการศึกษา 2555			
รวมเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาทั้งสิ้นเป็นเงิน 			

8. โดยเฉลี่ยในแต่ละภาคการศึกษา ท่านนำเงินกู้ยืมที่ได้จาก กยศ. เฉพาะในส่วนของคุณค่าครองชีพและค่าที่พักไปใช้อย่างไร
ในสัดส่วนประมาณเท่าไร

ประเภทการใช้จ่าย	ร้อยละ (%)	ประเภทการใช้จ่าย	ร้อยละ (%)
ซื้ออุปกรณ์การเรียน		ส่งให้พ่อแม่หรือญาติพี่น้อง	
ซื้ออาหาร		ค่าโทรศัพท์มือถือ	
ค่าเช่าห้องพัก		ของใช้ส่วนตัวอื่นๆ	
ซื้อเสื้อผ้า		อื่นๆ	
รวมทั้งหมด \Rightarrow			100%

9. ในปี พ.ศ. 2555 สถานะหนี้สินหรือเงินกู้ของครอบครัวของท่านเป็นอย่างไร

1. ครอบครัวไม่มีหนี้สินเลย
2. ครอบครัวมีหนี้สินบ้าง แต่ไม่ทราบจำนวนว่าเท่าไร
3. ครอบครัวมีหนี้สินที่สามารถประมาณจำนวนได้ตามรายการต่อไปนี้ (ระบุรายละเอียดในตาราง)

ที่มาของหนี้	มูลค่าหนี้เฉพาะเงินต้น (บาท)
1.เงินกู้ในระบบ (เช่น ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการเกษตร สหกรณ์)	
2.เงินกู้นอกระบบ (เช่น กู้ยืมจากญาติพี่น้อง ฯลฯ)	
รวมหนี้สินของครอบครัวทั้งสิ้นเป็นเงิน	

คำถามส่วนที่ 2 : ผลกระทบของเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาทางเศรษฐกิจและทางสังคม

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

10. ปัจจุบัน ขณะที่ท่านได้รับเงินกู้ยืมจาก กยศ. ท่านวางแผนจะเรียนสูงสุดถึงระดับใด

- 1.ปริญญาตรี 2.ปริญญาโท 3.ปริญญาเอก
- 4.ระดับการศึกษาอื่นๆ (ระบุ) _____

11. หากท่านไม่ได้รับเงินกู้ยืมจาก กยศ. ท่านจะเรียนสูงสุดถึงระดับใด

- 1.มัธยมศึกษาปีที่ 6 2.ปวช. 3.ปวส.
- 4.ปริญญาตรี 5.ปริญญาโท 6.ปริญญาเอก
- 7.ระดับการศึกษาอื่นๆ (ระบุ) _____

12. หากท่านไม่ได้รับเงินกู้ยืมจาก กยศ. ท่านจะมีแผนการเรียนเปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบันอย่างไร (ตอบเพียงข้อเดียว)

1. ยังคงเรียนตามแผนการศึกษาเดิม \rightarrow **ข้ามไปถามต่อข้อ 14.**
2. เปลี่ยนไปเรียนในสถานศึกษาอื่น หรือคณะอื่นที่มีค่าหน่วยกิตถูกกว่าในปัจจุบัน
3. เปลี่ยนไปเรียนในสถานศึกษาใกล้บ้านเพื่อประหยัดค่าเดินทางและค่าใช้จ่ายอื่นๆ
4. เปลี่ยนไปเรียนสายอาชีพเพราะมีระยะเวลาเรียนที่สั้นกว่าและหางานทำได้ง่ายกว่า
5. อื่นๆ (ระบุ) _____

13. หากท่าน**ไม่ได้รับ**เงินกู้ยืมจาก กยศ. ซึ่งส่งผลกระทบต่อแผนการเรียนที่เปลี่ยนไปดังกล่าวของท่านในข้อ 11. & ข้อ 12. และอาจจะส่งผลกระทบต่อการทำงานและรายได้ของท่านในอนาคต ท่านคาดว่า **รายได้จากการทำงานของท่านในอนาคตจะลดลง**ประมาณร้อยละเท่าใด อันเนื่องมาจากการ**ไม่ได้รับ**เงินกู้ยืมจาก กยศ.

รายได้ในอนาคตจะ ลดลง ประมาณร้อยละ (%)										
ไม่มีผล <input type="checkbox"/>	-10% <input type="checkbox"/>	-20% <input type="checkbox"/>	-30% <input type="checkbox"/>	-40% <input type="checkbox"/>	-50% <input type="checkbox"/>	-60% <input type="checkbox"/>	-70% <input type="checkbox"/>	-80% <input type="checkbox"/>	-90% <input type="checkbox"/>	-100% <input type="checkbox"/>
รายได้คงเดิม	รายได้ลดลงครึ่งหนึ่ง									ไม่มีรายได้เลย

14. หากท่าน**ไม่ได้รับ**เงินกู้ยืมจาก กยศ. ท่านและครอบครัวจะมีวิธีการบริหารเงินเพื่อการศึกษาของท่านอย่างไร

- 1. ครอบครัวต้องประหยัดค่าใช้จ่ายประจำเดือนมากกว่าในปัจจุบัน
- 2. ครอบครัวต้องทำงานหนักมากขึ้น
- 3. ครอบครัวต้องขายทรัพย์สิน หรือ นำทรัพย์สินที่มีอยู่ไปขายจำนอง/จำนำ
- 4. ครอบครัวต้องกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่นๆ
- 5. ตัวท่านเองต้องทำงานพิเศษ
- 6.ญาติพี่น้อง หรือมีผู้อื่นส่งเงินช่วยเหลือ
- 7. อื่นๆ (ระบุ) _____

ผลกระทบทางสังคม กรุณาทำเครื่องหมายวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับผลกระทบที่ท่านได้รับเพียงข้อเดียว

15. หากท่าน**ไม่ได้รับ**เงินกู้ยืมจาก กยศ. **ค่าใช้จ่ายในครอบครัว** ของท่านจะได้รับผลกระทบอย่างไร

1	2	3	4	5
ความเป็นอยู่เหมือนเดิม	ต้องประหยัดขึ้นเล็กน้อย	ต้องประหยัดขึ้นปานกลาง	ต้องประหยัดมากขึ้น	ต้องประหยัดมากที่สุด

16. หากท่าน**ไม่ได้รับ**เงินกู้ยืมจาก กยศ. **ภาระหนี้สินในครอบครัว** ของท่านจะได้รับผลกระทบอย่างไร

(หนี้สินที่กู้ยืมเงินจากแหล่งอื่นมาเป็นทุนการศึกษา)

1	2	3	4	5
ไม่เป็นหนี้เพิ่มขึ้นแน่นอน	เป็นหนี้เพิ่มขึ้นเล็กน้อย	เป็นหนี้เพิ่มขึ้นปานกลาง	เป็นหนี้เพิ่มขึ้นมาก	ต้องเป็นหนี้เพิ่มขึ้นมากมาย

17. หากท่าน**ไม่ได้รับ**เงินกู้ยืมจาก กยศ. **บิดามารดาของท่านจะต้องทำงานหนักขึ้น** เพื่อส่งท่านเรียนอย่างไร

1	2	3	4	5
ทำงานเหมือนเดิม	ทำงานหนักขึ้นเล็กน้อย	ทำงานหนักขึ้นปานกลาง	ต้องทำงานหนักขึ้นมาก	ต้องทำงานหนักขึ้นมากที่สุด

18. หากท่านไม่ได้รับเงินกู้ยืมจาก กยศ. ตัวท่านจะต้องทำงานเพื่อหารายได้เสริม ขณะเรียนอย่างไร

1. ไม่ทำงาน/ทำงานพิเศษ 2. จะต้องเริ่มทำงานพิเศษทำ
3. ทำงานพิเศษอยู่แล้ว ซึ่งจะต้อง (เลือกวงกลมหมายเลขข้อที่ตรงกับสถานะการทำงานของท่าน)

1	2	3	4	5
ทำงานเหมือนเดิม	ทำงานหนักขึ้นเล็กน้อย	ทำงานหนักขึ้นปานกลาง	ต้องทำงานหนักขึ้นมาก	ต้องทำงานหนักขึ้นมากที่สุด

19. หากท่านไม่ได้รับเงินกู้ยืมจาก กยศ. ภาวะทางจิตใจของท่าน (เช่น ความเครียด) จะถูกกระทบอย่างไร

1	2	3	4	5
จิตใจไม่ได้รับผลกระทบเลย	จิตใจแยลงเล็กน้อย	จิตใจแยลงปานกลาง	จิตใจแยลงมาก	จิตใจแยลงมากที่สุด

20. หากท่านไม่ได้รับเงินกู้ยืมจาก กยศ. ภาวะทางจิตใจของบิดามารดาของท่าน (เช่น ความเครียด) จะถูกกระทบอย่างไร

1	2	3	4	5
จิตใจไม่ได้รับผลกระทบเลย	จิตใจแยลงเล็กน้อย	จิตใจแยลงปานกลาง	จิตใจแยลงมาก	จิตใจแยลงมากที่สุด

ตามที่ท่านตอบคำถามด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจในข้อ 10-14 และผลกระทบทางสังคมในข้อ 15-20 ข้างต้น ท่านสามารถให้ความสำคัญกับภาพรวมของผลกระทบทั้งสองด้านนี้ได้อย่างไร โดยให้ท่านให้คะแนน 1 ถึง 5 โดยทำเครื่องหมายวงกลมในข้อ 21 และข้อ 22 ต่อไปนี้ (กรุณาทำเครื่องหมายวงกลมล้อมรอบตัวเลขเพียงหนึ่งตัว)

21. ท่านให้ความสำคัญอย่างไรกับภาพรวมของผลกระทบ ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบด้วย การไม่ได้เรียนตามเป้าหมาย และ การมีรายได้น้อยลงในอนาคต

1	2	3	4	5
สำคัญน้อยที่สุด	สำคัญน้อย	สำคัญปานกลาง	สำคัญมาก	สำคัญมากที่สุด



22. ท่านให้ความสำคัญอย่างไรกับภาพรวมของผลกระทบ ด้านสังคม ซึ่งประกอบด้วย การต้องประหยัดมากขึ้น ปัญหาหนี้สินเพิ่มขึ้น ปัญหาความเครียด และ การทำงานหนักขึ้น

1	2	3	4	5
สำคัญน้อยที่สุด	สำคัญน้อย	สำคัญปานกลาง	สำคัญมาก	สำคัญมากที่สุด

คำถามส่วนที่ 3 :

สถานการณ์สมมติเพื่อเปรียบเทียบประโยชน์ที่ท่านจะได้รับระหว่างเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาและทุนการศึกษาแบบให้เปล่า

สมมติว่าภาครัฐมีข้อเสนอการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษา 2 รูปแบบ ดังตารางข้างล่างนี้ ท่านจะเลือกรับความช่วยเหลือในรูปแบบใด ระหว่างรูปแบบ (ก) หรือ รูปแบบ (ข) โดยให้ท่านเลือกได้เพียงรูปแบบเดียว

รูปแบบ (ก) เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา วงเงินกู้ปีละ 60,000 บาท โดยต้องชำระคืนเงินกู้ทั้งหมดพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี	รูปแบบ (ข) เงินทุนการศึกษาแบบให้เปล่า มูลค่าปีละ 6,000 บาท โดยไม่ต้องชำระคืนเลย
<p>ประโยชน์ที่ท่านได้รับ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ได้เงินจำนวนมากพอที่ท่านจะสามารถนำไปใช้เพื่อการศึกษาได้ <p>ข้อเสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> • ต้องชำระคืนเงินกู้ทั้งหมดในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี 	<p>ประโยชน์ที่ท่านได้รับ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ได้เงินทุนการศึกษาแบบให้เปล่าโดยไม่ต้องชำระคืนเลย <p>ข้อเสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> • เงินทุนการศึกษาที่ได้รับจำนวนน้อย ไม่มากเท่าวงเงินกู้เพื่อการศึกษา
โปรดกา X ถ้าท่านเลือกรูปแบบ (ก) 	โปรดกา X ถ้าท่านเลือกรูปแบบ (ข) 
ระบุเหตุผลที่เลือกรูปแบบ (ก) เพราะ	ระบุเหตุผลที่เลือกรูปแบบ (ข) เพราะ

คำถามส่วนที่ 4 : ผลกระทบของเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อผู้ที่ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

23. ขณะที่ท่านศึกษาในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ท่านมีเพื่อนที่เรียนด้วยกันในสัดส่วนร้อยละเท่าใดของจำนวนนักศึกษาในชั้นทั้งหมดที่ไม่สามารถศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้ และสัดส่วนเท่าไรที่เรียนต่อมหาวิทยาลัย

0. ไม่ทราบ

1. ทราบว่า สัดส่วนเพื่อนที่**ไม่สามารถ**ศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย _____ % ของจำนวนนักศึกษาในชั้น ม. 6 ทั้งหมด และสัดส่วนเพื่อนที่**สามารถ**ศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย _____ % ของจำนวนนักศึกษาในชั้น ม. 6 ทั้งหมด

ผลรวมของเพื่อนทั้งสองกลุ่มต้องได้เท่ากับ 100 %

24. ในกลุ่มเพื่อนของท่านที่**ไม่สามารถ**ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เพื่อนที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อด้วยสาเหตุใดบ้าง (**ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ**)

- | | |
|---|---|
| <input type="checkbox"/> 1. ทุกคนได้เรียนต่อทั้งหมด | <input type="checkbox"/> 2. ไม่ทราบเหตุผล |
| <input type="checkbox"/> 3. ความยากจน | <input type="checkbox"/> 4. ต้องทำงานหาเงินช่วยเหลือพ่อแม่และครอบครัว |
| <input type="checkbox"/> 5. ต้องการหาเงินด้วยตัวเอง | <input type="checkbox"/> 6. ผลการเรียนไม่ดี |
| <input type="checkbox"/> 7. สุขภาพไม่ดี | <input type="checkbox"/> 8. ตัดยาเสพติด |
| <input type="checkbox"/> 9. ต้องการความเป็นอิสระและเสรีภาพจากระบบการศึกษา | |
| <input type="checkbox"/> 10. ต้องการพักผ่อนชั่วคราวหลังจากเรียนในชั้นมัธยมอย่างหนัก | |
| <input type="checkbox"/> 11. ไม่พอใจระบบการศึกษา และคิดว่าการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาไม่สามารถช่วยอะไรได้ | |
| <input type="checkbox"/> 12. ไปเรียนต่อสายวิชาชีพ | |
| <input type="checkbox"/> 13. อื่นๆ (เช่น พ่อแม่ป่วย ต้องการความดูแลจากลูก ฯลฯ) _____ | |

25. หากจะให้เพื่อนที่ไม่มีโอกาสเรียนต่อได้ศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้ ท่านคิดว่ารัฐบาลควรจะให้ความช่วยเหลืออย่างไรบ้าง (**ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ**)

1. เพิ่มวงเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาให้สูงขึ้นเพื่อชดเชยรายได้ที่สูญเสียไปจากการทำงาน
2. เปลี่ยนทัศนคติให้เห็นถึงคุณประโยชน์ของการศึกษาให้มากขึ้น
3. ไม่เพียงแต่ให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาเท่านั้น แต่ควรให้ความช่วยเหลือครอบครัวผู้กู้ด้วย เช่น จ่ายค่ารักษาพยาบาล บิดามารดา แก้ปัญหาหนี้สินของครอบครัว เป็นต้น
4. ให้คำแนะนำ รวมถึงจัดหาสถานที่เรียนที่เหมาะสมกับความถนัด และระดับความสามารถของนักศึกษา
5. ลดมาตรการที่เข้มงวดที่ใช้ในการคัดเลือกผู้ที่จะได้รับเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา
6. อื่นๆ (อธิบาย) _____

จบการสอบถาม ขอขอบคุณครับ